ЗАЈАМ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

ЗАПОСЛЕНИ ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ

Страна 5.

БАЊАЛУКА, 12. и 13. октобра 1985.
Број 4530 XLII Цијена 32 динара

НЕДЈЕЉНИ

ГЛАС

ЛИСТ СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ДАНА ОСИМ НЕДЈЕЉЕ

КАМЕРОМ У ВРТИЋУ

НЕ БОЈЕ СЕ „СТРАШНОГ ЛАВА“

БАЊАЛУКА, 11. октобра — У оквиру прославе Недјеље дјетета, која траје од 7. до 14. октобра, педесет малишана из Санског Моста посјетило је у сриједу бањалучки Дјечји вртић „Мејдан“. На фотографији су мале балерине, снимљене у тренуцима док „разбијају“ трему прије извођења симпатичних ритмичких игара.

Страна 12.

ПЕТА МЕЂУНАРОДНА ИЗЛОЖБА ЦВИЈЕЋА У БАЊАЛУЦИ

ПРОЦВЈЕТАЛИ ОКТОБАР

БАЊАЛУКА, 11. октобра — Орхидеје из Тајланда и Кеније, послије двадесет и четири часа лета, пале су под свод Умјетничке галерије у Бањалуци — сиђоше отворена Пета међународна изложба цвијећа. Празник за очи, за душу, трајаће три дана — будећи чула својом љепотом представљене су 24 нове сорте цвијећа. Међу гостима је и господин Вин Симерник, аранжер свјетског гласа, под чијом руком цвјетови из Јапана, Јужне Америке, Чехословачке... изгледају у Бањалуци још чаробније. Произвођачи из Марибора опет су ту, и они из Мостара, Чачка, Сплита, Београда... Сви на једном мјесту с једним циљем, да овдје буде лијепо и да се опет сретну, са љепшим изданцима. Како рекоше, Бањалучани су публика која то цијени, која мора да се „ослушкује“.

Са изложбе — у стан (Испред Галерије производи „Цвјећара“)

Снимио: Р. ОСТОЈИЋ

СРЕТАЊА

Карајзовци моје младости

Страна 6.

ЧЕТРДЕСЕТ И ДВИЈЕ ГОДИНЕ КАСНИЈЕ

ЧОВЈЕК СА РАТНИХ СТРАНИЦА „ГЛАСА“

Ја сам био Авдо

Страна 5.

KRAJEM NEDJELJE

Britanska previranja

Po već ustaljenoj engleskoj tradiciji, oktobar je mjesec u kome se održavaju redovne godišnje konferencije dviju vodećih partija na ostrvu, laburističke i Konzervativne na kojima se analizira protekli period i utvrđuje politička linija za naredni. Bilo je tako i ovih dana, ali su se oba skupa, i laburistički konzervativni, podosta razlikovala od onih održanih prošlih godina, u prvom redu zbog svog sadržaja.

Laburistička partija, zapala je u ozbiljnu krizu još prije poraza na pretprošlim izborima. Prije svega, u stranci nema jedne dominantne ličnosti koja bi uspjela da se naturi i rukovodstvu i članstvu svojim idejama i energijom. Štaviše, prije tri godine došlo je unutar stranke do rascjepa, kada se odvojila grupa istaknutih i uvažavanih laburista i osnovala socijaldemokratsku partiju i danas, zajedno s liberalima u koaliciji, predstavlja treću snagu u političkom životu na ostrvu. A taj fenomen već poodavno nije zabilježen.

Laburistička konferencija bila je karakteristična po novom rascjepu unutar stranke. Došlo je do sukoba između zvaničnog šefa Nila Kinoka i vođe jednog od najjačih sindikata rudarskoga Artura Skargila oko već pomalo zaboravljenog rudarskog štrajka prije dvije godine, koji se u krajnjoj liniji, ipak, završio pobjedom vlade. Kinok je odbio da prihvati Skargilove zahtjeve o obeštećenju Rudarskoj uniji, ukoliko bi laburisti došli na vlast, čime je očito izgubio u očima militantnih sindikalnih vođa, ne samo među rudarima. Ali, ovaj njegov potez bio je svakako sračunat na pridobijanje simpatija u srednjim slojevima britanskog biračkog tijela, koji, u stvari, predstavljaju po pravilu opredjeljujući sloj na svim parlamentarnim izborima.

No, dok se u ranijim prilikama laburističko vođstvo moglo oslanjati na sindikate kao svoju gotovo sigurnu izbornu bazu, pojava liberalno-socijaldemokratske koalicije unosi određene pomake u odnosu snaga. Možda se baš zbog toga Kinok i odlučio na izvjestan iskorak udesno, kako bi neutralisao rastuću popularnost koalicije, svjestan činjenice da će ga lijevo laburističko krilo uprkos kritikama koje je doživio pa čak i poraza u duelu sa Skargilom, ionako slijediti. Ovo tim prije, jer sve ankete o raspoloženju javnog mjenja u Britaniji govore da popularnost „gvozdene ledi" i njenih konzervativaca pada iz dana u dan.

I dok su laburisti, očito, okrenuti narednim izborima i pridobijanju što širih slojeva oko svoje platforme, koja će biti ni lijeva, ni desna, ali treba da privuče i militantnu ljevicu, uz istovremeno ostavljanje prostora za podršku i umjerenih građanskih slojeva konzervativci su prinuđeni da se bave akutnim problemima sa kojima je suočeno britansko društvo. Dosadašnja politika Margaret Tačer bila je karakteristična po izrazitoj naklonosti krupnom kapitalu i njegovim interesima. Ne može se reći da u globalnim okvirima ona nije dala i izvjesnih rezultata u oživljavanju industrijske proizvodnje i povoljnijem položaju Britanije na svjetskom tržištu. Ali, to „ozdravljenje" plaćeno je značajnim povećanjem broja nezaposlenih, danas se računa sa cifrom od blizu četiri miliona, te sve naglašenijim socijalnim i rasnim podvojenostima na ostrvu. A nakon rudarskog štrajka, nedavni rasni nemiri u britanskim gradovima (a traju još uvijek) ukazuju da društvo u cjelini ne prihvata konzervativnu politiku i da je spremno da joj se suprotstavi čak i nasiljem. Svojevremeno Tačerova je energičnim potezima u Foklandskoj krizi uspjela da stvori oko sebe oreol nacionalne ličnosti broj jedan, ali sada takve prilike nema, pa unutrašnji problemi postaju dominantni u određivanju popularnosti premijera, njene stranke i politike.

Ako bi se danas održali parlamentarni izbori u Britaniji, teško da bi konzervativci pobijedili, pogotovo ne tako nadmocno kao na posljednjim izborima. Ali, teško da bi pobjedu odnijeli i laburisti, jer im liberalno-socijaldemokratska koalicija odvlači dio glasova srednjih slojeva. Konzervativci su stoga na svom skupu izbjegli zamke prijevremenih izbora, čekajući možda neki povoljniji momenat koji bi im donio veću popularnost. Ali, kako stvari stoje, što vrijeme odmiče, prilika za tako nešto sve je manje.

A. OTOVIĆ

NESPORAZUMI NA TRŽIŠTU

MEKINJE PRAZNE SILOSE

U svim programima i planovima debelom crvenom crtom je podvučeno da se ove jeseni mora zasijati na području AIPK „Bosanska krajina" pšenicom 47.274 hektara i požnjeti 145.943 tone krušnog žita. U silose mlinsko-pekarske industrije AIPK „Žitokrajina" trebalo bi da bude smješteno 57.218 tona. To predstavlja samo 39 odsto od ukupnog roda, jer se računa da i seljak mora podmiriti svoje domaćinstvo.

Da bi se i u stvarnosti realizovalo to što je u planovima i programima zacrtano, čine se veliki napori da se seljaku da jasna slika na čemu je u proizvodnji krušnog žita, jer samo ta predstava može ga motivisati da na svojim parcelama gaji žitarice. A zna se da on u svom posjedu drži oko 90 odsto raspoloživih oraničnih kapaciteta. Odnosno, ako on ne sije, neće biti ni kruha sa domaćih njive, već ćemo ga jesti, a plaćati skupim devizama.

Seljak već sada zna kolika je otkupna cijena i to ona koja treba da ga zaštiti, roda iduće žetve: dobiće i regres za repromaterijal: kamate, ako bude koristio kredite, biće manje za sedam odsto. Sve su to mjere, odnosno ulaganja u posjed zemljoradnika, koji treba da garantuju sigurnu proizvodnju, veću produktivnost sa njiva, a manje troškove proizvodnje krušnog žita. Međutim, nema sigurne proizvodnje za silose, ako se proizvodnja sa seljakom ne ugovori. Samo čvrsti ugovori garancija su tržnih viškova. Zato je i odlučeno da regres može koristiti samo onaj seljak koji ugovori proizvodnju. I to da se u ugovoru jasno precizira — sa svoje njive u vidu tržnog viška dace 50 odsto roda. Drugu polovinu može zadržati za svoje domaćinstvo. To je još jedna prednost i stimulans koji bi trebao da bude motiv više za proizvodnju žitarica.

I sve bi to bilo u redu da se u vrijeme najvećih akcija ne dešavaju pojave koje više zbunjuju, nego što mogu da pomognu. U vrijeme najveće sjetvene ofanzive desi se da poskupi đubrivo ili kvalitetno sjeme. Ovog puta to se desilo sa stočnim brašnom, poznatijim kao mekinje. Dostiglo je nivo otkupne cijene pšenice. Naravno da to nikako ne može da motiviše seljaka za predaju žita mlinsko-pekarskoj industriji. Zašto bi to činio kada mu je bolje da na mlin-čekićar samelje svoju pšenicu i daje je stoci. A svaki seljak ima u kući čekićar.

Sa stočnim brašnom godinama se ne može uspostaviti potrebna ravnoteža. Ili ga ima dovoljno, ili ga uopšte nema. Ranijih godina, zemljoradnici koji su predavali krušno žito mlinsko-pekarskoj industriji imali su prednost u snabdijevanju mekinjama. Dobivali su 30 odsto od ukupne predate količine žita. Činjeno je to da bi se seljak motivisao za ugovorenu saradnju sa mlinovima i pekarama. Sada kada mekinja ima na tržištu dovoljno, stigla je ta famozna cijena, koja je sve odnose poremetila.

Kome će se isplatiti da na kola ili traktor natovari svoje žito, vozi ga u magazin, predaje, a onda natovari mekinje i vraća se kući. A u džepu ne nosi nikakvu razliku, odnosno zaradu. To nema nikakve veze sa zdravom ekonomikom. Jer, gubiti vrijeme i trošiti pare na benzin — to danas neće niko da radi. Vrijeme je postalo i na krajiškim njivama novac. Seljak nema više vremena za bacanje. Čak ni na pijacu neće da ide, već svoje prodaje nakupcima, pa neka se oni „brinu" o snabdijevanju gradova poljoprivrednim proizvodima. Zato to izravnanje otkupne cijene pšenice ovogodišnjeg roda i maloprodajne mekinja više liči na diverzantski potez, nego na motiv za uspješnu saradnju.

Ova pojava traži objašnjenje i rješenje. Više bi koristi bilo od rješenja. Čini se da ono, ipak, postoji, ali samo malo dobre volje treba i da zaživi u praksi. U stvari, potrebno je utvrditi pravilan odnos cijena pšenice i mekinja i njega se pridržavati u robnom prometu. U stvari, treba se znati da je u ovom trenutku cijena pšenice tolika, a mekinja tolika. I ako poskupi pšenica za, recimo, trideset odsto, toliko mogu poskupiti i mekinje. Ili, ako poskupljuju mekinje, automatski se mijenja za isti procenat i otkupna cijena žita. U takvom odnosu seljak bi prihvatio rješenje ovog rebusa. Ovako, cijena mekinja dovodi u pitanje seljakovo opredjeljenje da žito isporučuje mlinsko-pekarskoj industriji.

Ratko MARIĆ

Rekli su...

„Branko Ćopić vidio je svoju epohu i znao da „život nije isto što i poljem proći". Svoju epohu nije promašio, i majstorski je izrazio njene grčeve i rane, njene krikove, vapaje i uzdahe, ali i njen ponos i sanjane predjele njene osrećene budućnosti. Zato on pripada najponosnijem periodu naše književnosti. Ovo djelo je bogato, slojevito, razuđeno, zanosno, umno, iskreno, duboko, preosjećajno, šaroliko, ljudski nadahnuto, pa mu je teško naći premca po jasnoci, ubijeđenosti, dosljednosti i privrženosti ciljevima kojima služi, okrenuto je munjama što oblak prolamaju, kako bi rekao Abrašević prije devedeset godina, i pomiješalo se sa vatrom, zemljom, istorijom. Ćopić je izrastao u jednog od najboljih pisaca svoje zemlje i svog naroda. Nad Grmečom se otkinula zvijezda, ali se njen trag nije ugasio. Pjesnik je otišao prenaglo, neobjašnjivo, izabravši posve nećopićevski kraj i oprostivši se sa prelijepim i užasnim životom poput Jesenjina i Miljkovića, ali ne okrivljujući druge. I nama ne ostaje ništa, već da tu smrt primimo i da slušamo „plač matere sa djetetom u gori", i osjećamo „kako tužno miri dunja žuta" u kovčezima s ruvom djevojačkim, kao što moramo pokušavati da odgonetnemo šta se zaista zbilo i zašto je on na takav način od nas otišao, ali bez zlobnih težnji da krivicu za njegovu smrt na druge prevalimo i da mu, umjesto zahvalnosti, palimo „sveće zadušnice", poput nekih savremenika, zamagljenih dimom tamjanskim i inspirisanih posve neknjiževnim pobudama i namjerama".

(Iz govora Mladena Oljače, o Branku Ćopiću i njegovom djelu, na književnim susretima „Ćopićeve staze djetinjstva" u Bosanskoj Krupi, 8. oktobra 1985. godine)

ZAŠTITA ŽIVOTNOG STANDARDA

Staž u fabrici, a kruh na njivi!?

O tome kako živimo, kakav nam je životni standard, a kakvu bi ocijalnu politiku valjalo sprovoditi, govori se ovih dana, posebno. Tim pitanjima su se pozabavili najodgovorniji organi u društveno-političkom životu Bosanske Gradiške. Utvrdili su dosta dobrih i konketnih zaključaka, koji bi trebalo da važe za sve nas, u svako doba i na svakom mjestu. Jer, zaustavljanje pada životnog standarda valja isključivo tražiti u povećanju proizvodnje i produktivnosti rada, u dosljednoj primjeni raspodjele prema radu i rezultatima rada, u zajedničkom angažovanju na provođenju mjera ekonomske stabilizacije i štednje... Dakle, od kvaliteta rada i ponašanja, trebalo bi da zavisi i kvalitet našeg življenja. A da li je uvijek tako i kod svih?

Troškovi života brže rastu od ličnih dohodaka. One koji se lako bogate, bez mnogo truda i rada (koji mogu da žive samo od kamate), naravno, sve ovo i ne zanima. Još manje ih zanima pad realnih ličnih dohodaka koji se u bosanskogradiškoj komuni kreće oko 5.2 odsto, od čega u privredi 4,6 odsto, a u vanprivredi čak 10 odsto. Pitanje je koliko koga zanima i onih dvije i po hiljade radnika čija mjesečna primanja jedva prelaze dvadesetak hiljada dinara, jer su zaposleni u kolektivima koji su polovinom godine iskazali pozamašne gubitke. Tu je i 68 radnika sa zagarantovanim ličnim dohocima!

Ne može se negirati činjenica da nisu preduzimane određene mjere i aktivnosti u pravcu zaštite životnog standarda najugroženijih lica. Međutim, te aktivnosti su se, uglavnom, odnosile na dodatno iznalaženje sredstava za poboljšanje kvaliteta toplog obroka, uslova korištenja godišnjih odmora, te davanje jednokratnih novčanih pomoći, pozajmica i bespovratnih novčanih pomoći. Evidentno je, ipak, da u kolektive sporo prodiru elementi socijalne politike, posebno kada je riječ o diferenciranom korištenju sredstava zajedničke potrošnje.

Tako je to u kolektivima, gdje se nešto radi i zaradi. A šta je tek sa onih tri i po hiljade nezaposlenih, koliko ih je prijavljeno bosanskogradiškoj Osnovnoj zajednici za zapošljavanje i među kojima je 86 odsto mladih do trideset godina starosti? Kako će i ko zaštititi njihov standard? Zaposleni vjerovatno neće, s obzirom na to da su i sami prošle godine samo u industriji ove opštine, s posla odsustvovali ni manje ni više nego tačno 190 hiljada i 385 radnih dana. Naravno, 90 odsto su neopravdani izostanci, a većina ih se usput bavi poljoprivrednom proizvodnjom ili nekim dopunskim radom. — Dok je tako, nekako će se moći i živjeti, jer većina ih kaže: — Staž je u fabrici, a kruh na njivi! Vjerovatno su „zbog njive" ljetos i u kolektivima bosanskogradiškog „Radnika" izostajanja iznosila i do 28 odsto. Pitanja su tu, a odgovori?!

Vlado SLIJEPČEVIĆ

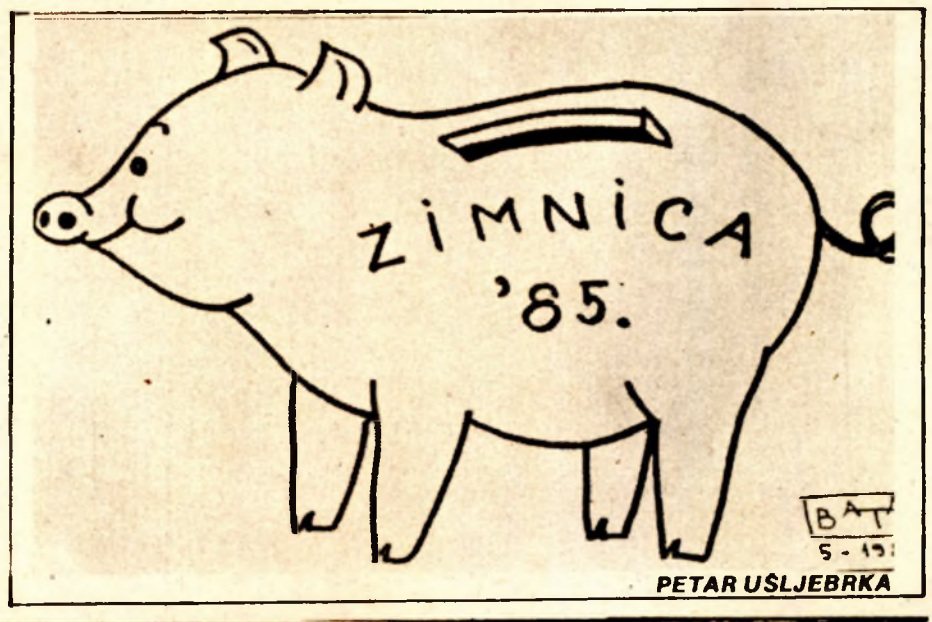

PETAR UŠLJEBRKA

„GLAS" List Socijalističkog saveza radnog naroda

Opštine osnivači: Banjaluka, Bosanska Gradiška, Čelinac, Kotor-Varoš, Laktaši, Prnjavor, Skender-Vakuf, i Srbac.

Izdaje i štampa NIGRO „Glas" Banjaluka, Ulica AVNOJ-a 93.

Predsjednik Poslovodnog odbora NIGRO „Glas" Edhem Čizmić

Direktor i odgovorni urednik Nebojša Radmanović

Uređuje Redakcijski kolegij: **Mirko Kisjan**, (banjalučka hronika) **Emin Krkić**, (popodnevni desk) **Tomo Marić**, (sport), **Miloš Milinović** (Bosanska krajina), **Arif Sitnica** (tehnička redakcija), **Sabira Piragić** (desk), **Nada Puvačić** (kultura), **Nebojša Radmanović** (direktor i odgovorni urednik), **Fadil Smajić** (hronike), **Dragiša Spremo** (Nedjeljni Glas).

Novinski savjet lista „Glas" **Ivan Andričić, Nusreta Borić** (predsjednik) **Edhem Čizmić, Milenko Čerketa, Jovo Kerkez, Radojka Kuzmanović, Predrag Lazarević, Oto Marušić, Islam Mehdić, Branko Pivašević, Nebojša Radmanović, Grozda Regodić, Nenad Trifunović, Franjo Vardić.**

Prvi broj „Glasa" izašao je kao organ NOP-a za Bosansku krajinu u Župici kraj Drvara, 31. jula 1943. godine. Poslije oslobođenja „Glas" izlazi u Banjaluci kao organ Oblasnog narodnog fronta do juna 1951. Od IX 1953. izlazi kao organ SSRN pod imenom „Banjalučke novine", a od 29. novembra 1955. pod imenom „Krajiške novine". Od 13. maja 1963. list ponovo izlazi pod imenom „Glas". Ukazom Predsjedništva SFRJ od 19. jula 1968. „Glas" je odlikovan Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima. Od 8. februara 1983. „Glas" izlazi kao dnevni list.

POSJETA BANJALUCI BOGOLJUBA NEDELJKOVIĆA, ČLANA PREDSJEDNIŠTVA VIJEĆA SAVEZA SINDIKATA JUGOSLAVIJE

Velika odgovornost Sindikata

● I pored evidentnih rezultata koji se postižu u BLIK-u, u čemu je značajan uticaj Sindikata, neophodno je i dalje raditi na jačanju mjesta i uloge osnovne organizacije u rješavanju životnih pitanja radnika

BANJALUKA, 11. oktobra — Za vrijeme boravka u Banjaluci Bogoljub Nedeljković, član Predsjedništva Vijeća Saveza sindikata Jugoslavije, zadržao se u dužem razgovoru sa konfekcionarima Radne organizacije BLIK - o ulozi i zadacima osnovne organizacije Sindikata u organizaciji udruženog rada.

Odgovarajući na osnovna pitanja o angažovanju i uticaju Sindikata u rješavanju svakodnevnih životnih pitanja učesnici u razgovoru iznosili su konkretne primjere iz vlastite sredine. Od značajnijih aktivnosti koje se vode u kolektivu i čiji je glavni pokretač i nosilac Sindikat, pomenuta je, u prvom redu, dogradnja sistema raspodjele, koji bi trebalo da značajnije utiče na mijenjanje odnosa prema radu, jer predviđa mjerenje individualnog doprinosa.

I u pogledu zaštite životnog standrada u posljednje vrijeme urađeno je dosta mada je po ocjeni većine prisutnih moglo i više. Ulaganja u rekonstrukciju tvorničkog restorana osigurala su kvalitetniju i raznovrsniju ishranu radnika. Tu su i različiti vidovi pomoći oko nabavke zimnice, korištenja odmora i rekreacije, te zaštite standarda radnika koji su duže na bolovanju. Među ovim nastojanjima na pružanju materijalne pomoći svakako je vrijedno pomenuti i to da je formiran fond solidarnosti u okviru radne organizacije.

Značajan je doprinos Sindikata i u podsticanju bržeg razvoja i širenja proizvodnih kapaciteta: ulaganja u pogon u Skender-Vakufu, te rekonstrukciju i proširenje proizvodnje u Banjaluci stvorila su uslove za zapošljavanje novih 350 radnika.

Sa sastanka u BLIK-u na kome su prisutni raspravljali o radu vlastite sindikalne organizacije i Sindikata uopšte

Kako je i ovom prilikom rečeno, u posljednje vrijeme upućuje se i dosta kritike na angažovanje i rad Sindikata, kroz koju se insistira na mnogo većoj osposobljenosti osnovnih organizacija. Radnici moraju osjećati Sindikat kao svoju organizaciju koja će djelovati jedinstveno sa ostalim subjektivnim snagama, ali neće biti pod uticajem ni izvršnih organa ni upravnog aparata.

Predstojeći kongresi i njihove pripreme, te izbori u organima i organizacijama Sindikata prilika su da se o položaju i ulozi Sindikata raspravlja od osnovnih organizacija do najviših organa i da se na funkcije u Sindikatu biraju najsposobniji kadrovi koji uživaju povjerenje u svojoj sredini.

N. S. FAJKOVIĆ

U PRIJEDORU POČEO TRODNEVNI 13. SUSRET SAMOUPRAVLJAČA SLETSKIH PODRUČJA „BRATSTVO—JEDINSTVO"

TRI STOTINE UČESNIKA

***● Na prvoj plenarnoj sjednici uvodno izlaganje o temi „Aktivnost Saveza sindikata na ostvarivanju zadataka u oblasti zapošljavanja" podnio Anđelko Vasić, predsjednik Vijeća Saveza sindikata BiH ●* Susretu prisustvuje i Bogoljub Nedeljković, član Predsjedništva Vijeća Saveza sindikata Jugoslavije**

PRIJEDOR, 11. oktobra — Otvaranjem izložbe „Sletovi Bratstvo-jedinstvo" u Muzeju „Kozara" i prvom plenarnom sjednicom u Prijedoru je danas počeo trodnevni 13. susret samoupravljača sletskih područja „Bratstvo-jedinstvo".

Ovom tradicionalnom skupu prisustvuje oko 300 delegata i gostiju 7 sletskih područja: Siska, Karlovca, Gospića, Novog Mesta, Banjaluke, Bihaća i Prijedora, a među gostima je i **Bogoljub Nedeljković**, član Predsjedništva Vijeća Saveza sindikata Jugoslavije.

Na prvoj plenarnoj sjednici u Amaterskom pozorištu uvodno izlaganje o temi „Aktivnost Saveza sindikata na ostvarivanju zadataka u oblasti zapošljavanja" podnio je predsjednik Vijeća Saveza sindikata Bosne i Hercegovine **Anđelko Vasić**.

Sutra će delegati - samoupravljači posjetiti šest organizacija udruženog rada u bosanskonovskoj, sanskoj, bosanskodubičkoj i prijedorskoj opštini, gdje će razgovarati o politici zapošljavanja u narednom srednjoročju, udruživanju rada i sredstava, iskorištenosti kapaciteta, povećanju proizvodnje i produktivnosti rada, ulozi i odgovornosti zaposlenih za zapošljavanje nezaposlenih i drugim aktuelnostima.

U Prijedoru će se 12. oktobra (subota) u okviru programa Susreta prvi put sastati najistaknutiji privrednici, predsjednici osnovnih privrednih komora, predsjednici opštinskih vijeća Saveza sindikata i drugi rukovodeći ljudi Bele krajine, Banije, Like, Korduna i Bosanske Krajine. Tom prilikom će razmijeniti iskustva o dosadašnjoj saradnji i raspravljati o mogućnostima bržeg i većeg privrednog razvoja ovih područja.

Nakon razgovora privrednika održaće se druga plenarna sjednica na kojoj će, između ostalog, biti usvojena poruka 13. susreta samoupravljača i donesena odluka o održavanju narednog skupa. Časom istorije na Mrakovici i polaganjem vijenaca na monumentalni spomenik palim Kozarčanima, u nedjelju će se završiti 13. susret samoupravljača sletskih područja Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine.

Zi. ĐURIĆ

U BLIZINI GRADINE KOD KOTOR—VAROŠA

Pronađeni ostaci keramike

KOTOR—VAROŠ, 11. oktobra — Otkriće zidane grobnice na trasi puta za Zagrađe izaziva sve veće interesovanje javnosti. Danas su predio oko starog grada Kotora obišli predstavnici banjalučkog Muzeja Bosanske krajine. Pored ostataka 4 skeleta, ispod Gradine otkriveni su i ostaci keramike. Danas smo od Ahmeta Vunića, mještanina Kotora, saznali da su u blizni grada i ranije djeca pronalazila ostatke strijela.

Nakon obilaska terena Orhan Jamaković, kustos Muzeja Bosanske krajine, je izjavio da ostaci grobnice najvjerovatnije potiču iz kasnog srednjeg vijeka. Nakon ekspertize kod antropologa doktora Žike Mikića u Beogradu biće poznata starost otkrivenog skeleta. Obilazak terena ispod Gradine pokazuje da se radi o keramici iz praistorijskog perioda.

„Vjerujemo da ćemo daljim istraživanjem uočiti pravi karakter ovog lokaliteta. Pronalazak ostataka grobnice i fragmenata praistorijske keramike upućuje na potrebu da se arheolozi pobliže upoznaju s ovim krajem jer sa stanovišta arheologije ovi ostaci predstavljaju neprocjenjivu dragocjenost rekao je kustos Jamaković.

Dok ovo javljamo, očekuje se dolazak predstavnika, Republičkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture, koji će obići stari grad Kotor.

D. KEREZOVIĆ

NOVINARI IZ GRADOVA—PRIJATELJA ZAVRŠILI POSJETU BANJALUCI

DO-VIĐENJA U HERCEG-NOVOM

BANJALUKA, 11. oktobra — Prijemom u Skupštini opštine, posjetama Radio-Banjaluci, „Glasu" i „Šipad-Vrbasu" danas su novinari iz gradova-prijatelja završili dvodnevnu posjetu Banjaluci. Na redni susret novinara Bitole, Zemuna, Herceg-Novog, Osijeka, Leskovca, Kranja i Banjaluke će biti u Herceg—Novom.

I ovo sretanje je bila izvanredna prilika da se još jednom razmijene iskustva novinara u delegatskim izdanjima, informativnim službama i javnom informisanju.

A. K.

BOSANSKI PETROVAC — JUBILEJ OBRAZOVANJA

GODINE ZA PONOS

● Tačno prije 25 godina u ovdašnju Gimnaziju su upisani prvi učenici. Danas među njima ima doktora nauka, magistara, vrijednih majstora, pravnika, ekonomista...

BOSANSKI PETROVAC, 11. oktobra — Prije 25 godina u Bosanskom Petrovcu upisana su u Gimnaziju „Radivoje Rodić" dva odjeljenja. U jednom učenici odgovarajućeg uzrasta, u drugom odrasli. Ruku pod ruku ka učenju, ka novim saznanjima. U 19 generacija, izašlo je 948 učenika. Danas među njima ima doktora nauka, magistara, akademskih slikara, vrijednih majstora, pravnika, ekonomista.

Bosanski Petrovac je danas komuna bez nepismenih. U svakoj mjesnoj zajednici postoji biblioteka. Knjige ne samuju na policama. Idu od ruke do ruke čitaju se. Nekada su, po selima u okolini Bosanskog Petrovca postojale četvororazredne škole, a 1928. godine otvorena je Građanska škola u kojoj je učio Ahmet Hromadžić i legendarni komandant Slavko Rodić. Među predavačima i ime narodnog heroja Zdravka Čelara. Sva djeca su 1952. godine obuhvaćena četvororazrednim, a 1959. godine osmogodišnjim školama.

Danas u Krnjeuši, Vođemci, Bravskom, Smoljani, Bukovači, Vrtoču i Bjelaju djeca uče u svijetlim, urednim i opremljenim učionicama osmogodišnjih škola.

Do svega što danas Bosanski Petrovac u Srednjoškolskom centru „Radivoje Rodić" ima, trebalo je stići. Nije se naravno, moglo preko noći, nego stopu po stopu. Danas ovdje 600 djevojaka i mladića uči i sprema se za zanimanja tekstilaca, mašinskih tehničara, drvoprerađivača. Ne upisuju se napamet i odoka. Već sutra će u pogone „Noviteta", „Šipad-Oštrelja"...

Još su dva datuma značajna u istoriji obrazovanja u Bosanskom Petrovcu: 1975. je ovdje opremljena fiskulturna dvorana, u koju može stati oko hiljadu gledalaca, a 1982. godine su uređeni i kabinetski prostori.

Ima se Bosanski Petrovac čime podičiti kada je obrazovanje u pitanju. Kada se ulaže u pamet, to se višestruko vraća.

M. PETROVIĆ

OPŠTINSKI KOMITET SK SKENDER VAKUF O ZAŠTITI ŽIVOTNOG STANDARDA

NEDOVOLJNA POLITIČKA AKTIVNOST

SKENDER—VAKUF, 11. oktobra — Opštinski komitet Saveza komunista Skender Vakuf je na svojoj današnjoj sjednici, između ostalog, razmatrao i postignute rezultate, u provođenju zadataka Saveza komunista u oblasti zaštite životnog standarda i ostvarivanje socijalne politike. Istaknuto je da veliki rast cijena ugrožava sve veći broj porodica sa nižim primanjima, a da slabe i nedovoljne aktivnosti koje se poduzimaju ne obezbjeđuju zaštitu standarda.

Nedovoljna politička aktivnost ogleda se u činjenici da društveno-političke organizacije u opštini nisu ni zasebno ni zajednički utvrdile program mjera i aktivnosti u oblasti zaštite životnog standarda. Nedovoljna aktivnost je bila i u organizacijama udruženog rada. Dosta riječi je bilo i o sve većim neopravdanim socijalnim razlikama, koje nisu plod rada i raspodjele prema radu. Otvoreno je zamjereno Upravi za društvene prihode zbog slabosti u sprovođenju poreske politike.

Na današnjoj sjednici Opštinskog komiteta SK usvojen je program i plan predizborne i izborne aktivnosti u Opštinskoj organizaciji Saveza komunista.

Ž. KOPANJA

NA BIHAĆKIM POLJIMA

Slab prinos kukuruza

BIHAĆ, 11. oktobra — Na bihaćkim poljima berba kukuruza uveliko se približava kraju. Naime, ove godine rod kukuruza, u odnosu na prošlu godinu, podbacio je za oko 20 posto. „Krivac" za ovako slab rod je suša koja je trajala skoro cijelo ljeto.

F. P.

DRUŠTVENO—POLITIČKO VIJEĆE SKUPŠTINE OPŠTINE BANJALUKA

Porijeklo imovine - pod lupu!

● Iako je zahtijevalo ozbiljnu društvenu akciju, ispitivanje porijekla imovine u banjalučkim uslovima - bez velikih rezultata

BANJALUKA, 11. oktobra — Zanimljiva pitanja koja su se našla na dnevnom redu današnje sjednice Društveno-političkog vijeća Skupštine opštine izazvala su burnu diskusiju. Najviše riječi je bilo o ispitivanju porijekla društvene imovine. Tom prilikom je istaknuto da su u Banjaluci s obzirom na druge gradove u Jugoslaviji, u postupku ispitivanja porijekla imovine učinjeni samo početni koraci.

Kako je istaknuto, u ovom poslu nije bilo ozbiljnije društvene akcije. Na ispitivanju porijekla imovine radili su samo službenici Uprave društvenih prihoda Skupštine opštine, ali su i oni u svom radu, ograničeni određenim zakonskim propisima. Zato je i zaključak da bi opštinski organi uprave ispitivanja porijekla imovine u narednom periodu morali posvetiti mnogo veću pažnju. Podržana je i inicijativa da se donese zakon o ispitivanju porijekla imovine ili pak da se dopuni Zakon o oporezivanju građana. Pravi povod za veću aktivnost na ovom planu je socijalno raslojavanje, što zahtijeva veću organizovanost društva u sprečavanju negativnih pojava i nezakonitog bogaćenja.

Delegati Društveno-političkog vijeća Skupštine opštine su na današnjoj sjednici raspravljali i o snabdijevanju banjalučkih potrošača osnovnim poljoprivredno-prehrambenim proizvodima. Ukazano je da je tržište dobro snabdjeveno, izuzev kraćih poremećaja, naročito pred poskupljenja. Tome je sigurno mnogo doprinijelo i stalno smanjenje kupovne moći stanovništva i opadanje prometa, naročito skupljih proizvoda. Zaključeno je da bi i društveni sektor morao biti mnogo organizovaniji, bar kada je riječ o snabdijevanju voćem i povrćem na gradskoj tržnici.

Na današnjoj sjednici Društveno-političkog vijeća delegati su usvojili i prijedloge Opštinske kadrovske komisije o novim kadrovskim rješenjima.

V. DUBOČANIN

AEROZAGAĐENJE

Prema podacima dobijenim od banjalučkog Instituta zaštite za 10. i 11. oktobar 1985. godine koncentracija sumpor-dioksida po kubnom metru izmjerena je: u Centru 60, Boriku 57, Mejdanu 47, Vrbanji 86, Česmi 93 i Delibašinom selu 111 mikrograma. Dozvoljena gornja granica kratkotrajne koncentracije je 500, a dugotrajne 150 mikrograma.

Koncentracija čađi po kubnom metru izmjerena je: u Centru 32, Boriku 34, Mejdanu 21, Vrbanji 16, Česmi 26, Delibašinom selu 11, a dozvoljena gornja granica i kratkotrajne i dugotrajne koncentracije je 150 mikrograma.

IZJAVA SSIP-a POVODOM ODLUKE ŠVEDSKE VLADE

Ogorčenje jugoslovenske javnosti

BEOGRAD, 11. oktobra (Tanjug) - U vezi s odlukom švedske vlade da se smanji kazna teroristi Miri Barišiću, zvanični predstavnik Saveznog sekretarijata za inostrane poslove Željko Jeglič dao je sljedeću izjavu.

Vijest da je švedska vlada odlučila da se kazna doživotnog zatvora ubojici jugoslovenskog ambasadora u Švedskoj Vladimira Rolovića smanji na 18. godina, izazvala je veliko ogorčenje i negodovanje cjelokupne jugoslovenske javnosti. Dobro je poznato da je Miro Barišić okorjeli terorista, koji se svojim bićem i djelima identifikovao sa nasilnim sredstvima i ciljevima međunarodnog terorizma, kao i sa snagama koje otvoreno nasrću na integritet naše zemlje.

Jugoslovenska javnost je još više iznenađena činjenicom da je ovakva odluka donijeta u zemlji koja je preuzela međunarodno pravne obaveze na planu borbe protiv međunarodnog terorizma, njegovih eksponenata ili izvršilaca. Ovaj korak švedskih organa iznenađuje posebno sada, u vrijeme jačanja široke osude i borbe protiv međunarodnog terorizma, kao globalnog problema sa kojim se svakodnevno sve oštrije sukobljava međunarodna zajednica. Miro Barišić je upravo jedan od prvih protagonista tog talasa bezobzirnih terorističkih akata i izvršilac gnusnog zločina koji je naišao na najširu osudu, ne samo jugoslovenske, već i svjetske javnosti. Ovakva odluka švedske vlade predstavlja zabrinjavajuće ohrabrenje za nastavljanje ili intenziviranje međunarodnog terorizma.

SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA POKRAJINSKOG KOMITETA SAVEZA KOMUNISTA VOJVODINE O IZBORIMA

IZBJEĆI FORMALISTIČKI PRISTUP

NOVI SAD, 11. oktobra (Tanjug) - Predizborne pripreme u 6.400 osnovnih organizacija Saveza komunista Vojvodine, u kojima je 227.000 članova, u cjelini dobro napreduju. Stvoreni su neophodni politički, organizacioni i drugi uslovi za održavanje partijskih izbora.

Ovu ocjenu izreklo je na današnjoj sjednici u proširenom sastavu Predsjedništvo Pokrajinskog komiteta SK Vojvodine, uz kritička zapažanja da je ova aktivnost u vojvođanskim opštinama, po intenzitetu i sadržaju, neujednačena i da ima i formalističkog pristupa predizbornoj i izbornoj aktivnosti. U evidentiranju mogućih kandidata za funkcije u osnovnim organizacijama i višim organima SK, kao i za delegate partijskih kongresa i 18. konferenciju SK Vojvodine, postupak mora biti demokratski i širok.

O POLOŽAJU ŠTAMPE I NJENOJ DRUŠTVENOJ FUNKCIJI

Opadaju tiraži listova

HERCEG—NOVI, 11. oktobra (Tanjug) - Danas je u Centru za naučne skupove u Herceg-Novom održana Skupština poslovne Zajednice izdavača novina Jugoslavije na kojoj su razmatrana aktuelna pitanja materijalnog položaja štampe i njena osposobljenost za obavljanje društvene funkcije. Predsjednik Republičke konferencije, Socijalističkog saveza Crne Gore, Petar Rakočević, pozdravljajući u ime domaćina učesnike skupa, rekao je da ova poslovna zajednica, kao asocijacija 35 novinskih organizacija koje izdaju 220 listova, ima veliku ulogu u društvu.

U uvodnoj riječi predsjednika Skupštine Muhameda Abadžića istaknuto je, pored ostalog, da u ovom času posebno zabrinjava kretanje tiraža listova koji su, poslije višegodišnjeg rasta, počeli da opadaju. Dnevni tirži svih 27 dnevnih listova iznosili su, na primjer, 1981. godine, 2.309.908 primjeraka. Od tada do prošle godine tiraž je rastao da bi 1984. godine iznosio 2.613.645 primjeraka, što je do sada maksimalan tiraž. U ovoj godini, međutim, u prvom polugodu opao je za 3,6 posto. Sa nedjeljnim, 15,-dnevnim i ostalim izdanjima situacija je još nepovoljnija. Kod njih je za šest mjeseci ove godine tiraž opao čak za 9,1 odsto. Tiraž može da raste, kako je rečeno na ovom skupu, samo pod uslovom da se realni lični dohoci povećavaju, a cijene listova zadržavaju na istom nivou.

AKCIJA INSPEKCIJE U TITOGRADU

Zatvorene samoposluge i pivnica

TITOGRAD, 11. oktobra (Tanjug) — Ako ih sadašnji elan podrži, tržišni i sanitarni inspektori u Titogradu stace na put samovoljnim poskupljenjima i vrlo slaboj higijeni u gradskoj trgovini i ugostiteljstvu. Oni su, naime, pokrenuli zajedničku akciju protiv radnih kolektiva onih trgovinskih i ugostiteljskih, objekata koji su odavno na glasu po nezakonitom povećanju cijena i neadekvatnoj usluzi.

Ovih dana upravo je odlukom sanitarne inspekcije zatvoreno više samoposluga u glavnom gradu Crne Gore. Pod ključ je stavljena i gril-pivnica na Trgu Ivana Milutinovća u samom centru grada, jer je nađeno da je u njih prljavo i da je usluga nehigijenska.

PROSLAVA DANA USTANKA MAKEDONIJE

SVEČANOSTI U PRILEPU

PRILEP, 11. oktobra (Tanjug) — Makedonski narod i narodnosti svečano i dostojanstveno proslavljaju 11. oktobar, Dan ustanka. U svim gradovima i mjesnim zajednicama oktobarske svečanosti su pored slavlja obilježene puštanjem u pogon novih fabrika, puteva, otkrivanjem spomen-obilježja, časovima istorije i brojnim kulturnim i sportskim manifestacijama. Centralna proslava Dana ustanka održana je u Prilepu - gradu heroju gdje su 11 oktobra 1941. napadom na policijsku stanicu bugarskog okupatora ispaljeni prvi hici koji su najavili ostvarivanje vjekovnog ideala makedonskog naroda - nacionalnog i socijalnog oslobođenja.

Velikom narodnom skupu u Prilepu prisustvovalo je preko 10.000 građana, radnih ljudi, pionira, pripadnika JNA, delegacija iz drugih gradova i gostiju iz republika i pokrajina. Svečanosti su prisustvovali preživjeli borci i narodni heroji, kao i svi rukovodioci društveno-političkih organizacija Makedonije. Prije početka mitinga delegacija republičkih organa i društveno-političkih organizacija položila je cvijeće na Mogilu nepobjeđenih i Aleji heroja i Parku revolucije.

Svečanost u Prilepu otvorio je predsjednik Opštinske konferencije Socijalističkog saveza Ilija Cvetanovski, o značaju 11. oktobra, revoluciji i socijalističkoj izgradnji slobodne Makedonije u okviru bratske Jugoslavije govorio je predsjednik Predsjedništva SR Makedonije Vančo Apostolski.

U JUŽNOJ AFRICI

Osloboditi Mendelea!

ADIS ABEBA, 11. oktobra (Tanjug) - Povodom 11. oktobra, Dana solidarnosti sa političkim zatvorenicima u Južnoj Africi, Organizacija afričkog jedinstva (OAJ) zatražila je hitno i bezuslovno oslobađanje Nelsona Mendela koji više od dvadeset godina strada u kazamatima Pretorije.

Saopštenjem OAJ objavljenom u ADIS Abebi od Pretorije se traži da Mendelu pusti na slobodu prije nego što to, kako se ističe, bude „sasvim kasno".

SKUPŠTINA PRIVREDE KOMORE BiH O ELEKTROENERGIJI

Štednjom nadoknaditi manjak

SARAJEVO, 11. oktobra (Tanjug) — Skupština Privredne komore Bosne i Hercegovine danas je u Sarajevu, razmatrajući aktuelne probleme proizvodnje, potrošenje i razvoja energetike usvojila zaključke kojima poziva sve svoje članice - radne kolektive u ovoj republici i cjelokupno stanovništvo da odmah otpočnu rigoroznu štednju električne energije. Na taj način - rečeno je - znatno bi se ublažile posljedice pomanjkanja električne energije i učinilo nepotrebnim uvođenje oštrijih prinudnih isključenja.

Skupština Privredne komore BiH, pod Predsjedništvom Abdulaha Mutapčića, danas je usvojila Društveni dogovor o sprovođenju politike zapošljavanja u ovoj republici i razmotrila Nacrt društvenog plana Jugoslavije za narednih pet godina.

KOMEMORACIJA POVODOM SMRTI DESIMIRA JOVOVIĆA

Svijetli lik heroja

BEOGRAD, 11. oktobra (Tanjug) - Povodom smrti narodnog heroja Desimira Jovovića, člana Savjeta Federacije i nosioca „Partizanske spomenice 1941. godine", danas je u Skupštini SR Srbije održana komemorativna sjednica organa i organizacija Federacije i Republike.

Sjednicu je otvorio predsjednik Predsjedništva SR Srbije Dušan Čkrebić, a zatim je o liku narodnog heroja Desimira Jovovića govorio sekretar Predsjedništva Centralnog komiteta SK Srbije Radiša Gačić.

TREĆI ČIN DRAME OTMICE ITALIJANSKOG BRODA

Otmica otmlčara

● Vašington ne krije zadovolistvo zbog uspješne akcije protiv terorista ● Čak se kaže da će ubuduće vojna sila biti upotrijebljena kada se procijeni da to može biti efikasno i opravdano

VAŠINGTON, 11. oktobra — Šef američkog Pentagona Vajnberger saopštio je jutros da je operacija presretanja i prinudnog spuštanja egipatskog putničkog aviona „boing 737" trajala svega 45 minuta i da je okončana bez ikakvih teškoća.

Kako se ovdje saopštava, posada američkog nosača aviona „Saratoga", dobila je prošle noći, negdje oko 19.30 sati (po evropskom vremenu), naređenje da se spremi za akciju. Nosač aviona se nalazio tada u Jadranu, negdje naspram albanske obale.

Četiri borbena aviona „F-14" presrela su egipatski avion, u kome su se nalazila četiri otmičara broda „Akile Laura" negdje južno od Krita i onda su ga „otpratili" do Sicilije gdje je i primoran da sleti. Takođe se kaže da se pilot egipatskog aviona uopšte nije suprostavio naređenjima sa američkih aviona.

Ovdje u Vašingtonu danas se ne krije zadovoljstvo, zbog ove „prve uspješne" akcije protiv terorista. Čak se kaže da će se i ubuduće tako postupiti, odnosno da će vojna sila biti upotrijebljena kada se procijeni da to može biti efikasno i opravdano.

U međuvremenu, potvrđuje se da je noćašnjim telefonskim razgovorima između američke i italijanske vlade postignuta saglasnost da se četvorici otmičara italijanskog broda sudi u Italiji, što bi trebalo da znači da će Vašington odustati od najavljenog zahtjeva za njihovu ekstradiciju.

Za sada, još je neizvjesno u kojoj će mjeri ova „otmica otmičara", uticati na američko-egipatske odnose. Bijela kuća jutros izjavljuje da se nada da neće, da su odnosi između dvije zemlje veoma dobri i prijateljski i da će tako biti i ubuduće. Ali, tu bi ipak moglo da dođe do određenih zaoštravanja, koja su uostalom i sada primjetna. Vašington ne krije da je razočaran držanjem Egipta u vezi sa otmicom italijanskog putničkog broda. Američka vlada, zapravo, zamjera Mubaraku što se pogađao sa otmičarima i što im je obećao bezbjedan odlazak iz Egipta.

Sada kada je Vašington taj odlazak „presjekao", ovdje se kaže da u tom pogledu nije bilo nikakve „koordinacije" sa egipatskim vlastima. To, opet, može izazvati i reakcije Kaira, koji će teško moći da prihvati da neko može da „otima" njegov putnički avion, a da ga prethodno o tome ne obavijesti, odnosno ne zatraži za to odobrenje.

Ta pitanja se, bar ovdje u Vašingtonu, odlažu za kasnije. Sada su ovdje, reklo bi se, svi zaokupljeni uspjehom akcije presretanja egipatskog aviona sa četvoricom otmičara.

SUSRET GORBAČOV — GADAFI

Program ekonomske saradnje

MOSKVA, 11. oktobra (Tanjug) - Sovjetski Savez i Libija potpisaće dugoročan program ekonomske, trgovinske i naučno tehničke saradnje - saopšteno je poslije današnje runde razgovora Mihaila Gorbačova i Moamera Gadafija, koji se od juče nalazi u zvaničnoj posjeti SSSR.

U kratkoj informaciji sovjetske agencije TASS, kaže se da obje strane veoma pozitivno ocjenjuju dosadašnji stepen međusobnih odnosa, uz napomenu da postoje mogućnosti za proširenje te saradnje u različitim oblastima.

Ništa se ne saopštava o toku razgovora o međunarodnim pitanjima, izuzev da je razmjena mišljenja o tome „nastavljena".

Očekuje se da će večras biti objavljene zdravice na banketu kojeg u čast gosta iz Libije daje sovjetski lider Gorbačov.

JUŽNA AMERIKA

Argentina neće manevre

BUENOS AIRES, 11. oktobra (Tanjug) — Komandant američkih vojnih snaga za Južnu Ameriku general Džon Galvin isključio je mogućnost da Argentina učestvuje u zajedničkim manevrima sa američkim vojnim snagama.

Počev od malvinskog rata 1982. godine Argentina odbija da učestvuje u združenim manevrima u kojima učestvuju i sjevernoameričke vojne snage.

Tokom svoje posjete u Buenos Airesu američki general je izjavio da ne postoji nikakav plan za zajedničke manevre sa Argentinom.

Galvin obilazi latinskoameričke zemlje koje ispoljavaju sve veću nezavisnost prema Vašingtonu, braneći sopstvene interese potkontinenta.

U HOLANDIJI

Potpisi protiv raketa

HAG, 11. oktobra (Tanjug) - Holandski Mirovni komitet „KKN" prikupio je dva i po miliona potpisa građana koji se protive razmještaju 48 američkih raketa srednjeg dometa na holandskoj teritoriji.

Kako je saopštio predstavnik „KKN", kampanja za prikupljanje potpisa završiće se za dvije sedmice i njen cilj je da izvrši pritisak na holandsku vladu koja se obavezala da će konačnu odluku o postavljanju raketa donijeti 1. novembra ove godine.

Mirovni komitet „KKN" će sve prikupljene potpise 26. oktobra uručiti holandskom premijeru Rudu Lubersu čija je vlada eventualno odustajanje od postavljanja raketa uslovila time da Sovjetski Savez eventualno, smanji broj svojih raketa „SS-20" na 378.

Veće šanse za posao: iz SIZ-a zapošljavanju u Banjaluci

ZAJAM ZA ZAPOŠLJAVANJE

Zaposleni za nezaposlene

● U Bosni i Hercegovini posao ovog trenutka očekuje 236.000 nezaposlenih, među kojima je veliki broj mladih stručnih kadrova

● Opštenarodnim zajmom, čija je priprema u toku, računa se na oko 40 milijardi dodatnih sredstava za zapošljavanje, tako da bi se narednih godina stopa zapošljavanja značajno poboljšala

Teško je u porodičnom budžetu napraviti neku novu stavku izdvajanja dijela sredstava s kojim se mjesečno raspolaže. Još je teže onima koji tih sredstava uopšte nemaju, kao što je to slučaj sa nezaposlenima. Dvije ovakve teškoće poodavno su na vagi društvene svijesti i savjesti. Tegovi na jednom i drugom dijelu te vage, ipak, su na strani nezaposlenih. Većina zaposlenih, naime, zna šta je to biti bez posla i svog ličnog dohotka. Znaju da nezaposlenima treba pomoći, da im se zapravo mora omogućiti da društvu i sebi ostvaruju dobit iz obostrano uložene investicije.

IZUZECI

— U bilansiranju mogućnosti upisa i uplate zajma izuzetne su određene kategorije stanovništva sa najnižim ličnim primanjima, odnosno koji su u najnepovoljnijem materijalnom položaju — kaže član Predsjedništva Republičke konferencije SSRN BiH **Asim Sarajlija.**

Mnogo je nezaposlenih. U vrijeme kada se drugačije ne može, ponovo je u pomoć pozvana solidarnost. Do sada nikada nije iznevjerila. Kada je bilo najteže, zajedno - zajmovima samodoprinosima i drugim vidovima pomaganja — rješavana su krupna gotovo nerješiva pitanja, veoma važna za sveukupan razvoj Republike. Široka je ta lepeza solidarnosti, počev od mjesnih samodoprinosa za rješavanja bitnih problema življenja do republičkih akcija za izgradnju škola i saobraćajnica, kao i opšte-jugoslovenskog uspjeha u održavanju zimskih olimpijskih igara u Sarajevu. Na tu se solidarnost sa široko otvorenim srcem računa i sada u rješavanju krupnog društveno-ekonomskog i političkog problema u vidu nezaposlenosti.

Uz prikupljanje drugih sredstava, u sadašnjoj situaciji jedini je način da se ovaj problem ublaži raspisivanjem zajma za zapošljavanje. Ideja za to je potekla poodavno. Ona je već dobrom dijelu približena ostvarenju. Uklapa se u prikupljanje takozvanih dodatnih sredstava za zapošljavanje. Krenulo se i u konkretnu akciju. **Skupština SR BiH je nedavno izglasala Zakon o zajmu za zapošljavanje. Socijalistički savez preuzeo je obavezu da ovu inicijativu temeljito objasni radnim ljudima i građanima i u skladu sa tradicijama humanosti i solidarnosti osnaži suštinu i značaj ove opštedruštvene akcije.**

Ulazi se tako u konkretne političke pripreme među stanovništvo za stvaranje materijalnih preduslova, za brže i efikasnije rješavanje problema nezaposlenosti, jednog od najkrupnijih ekonomsko-socijalnih i političkih pitanja sadašnjeg društvenog trenutka i razvoja. Riječ sada, dakle, imaju zaposleni i nezaposleni. Ovi drugi su, slobodnije rečeno, publika koja očekuje ishod te društveno-političke akcije i rezultat tradicionalne solidarnosti.

SOLIDARNOST

Smiljka Milojević, predsjednik RK SSRN BiH, o zajmu za zapošljavanje kaže i sljedeće:

— Društveno-politička aktivnost na upisu i uplati zajma, zavođenju novih i preusmjeravanju postojećih samodoprinosa i obezbjeđenje i usmjeravanje i drugih sredstava za brže zapošljavanje predstavlja doista krupan zadatak svih organizovanih socijalističkih snaga i svih subjekata društva. Uvjereni smo da će akcija uspjeti, kao što su do sada uspjevale masovne akcije u kojima je visoka svijest i socijalistička solidarnost radnih ljudi i građana dolazila do punog izražaja. Uspjeh ove akcije značiće novi krupan korak na putu postizanja stabilizacionih ciljeva koje smo postavili.

Ka toj, da tako kažemo, radničkoj solidarnosti vode raznorazne životne sudbine. Poznato je da nije lako doći do radnog mjesta. U ukupnom društveno-ekonomskom razvoju Repulike do sada su postignuti značajni rezultati i u oblasti zapošljavanja. Međutim, na posao čeka oko 236 hiljada nezaposlenih. Među njima je najviše mladih stručnih kadrova. Taj se broj, nažalost, stalno povećava. Problem nije rješiv ni za planere narednog srednjoročnog razdoblja. Oni računaju da bi zaposlenost prosječno godišnje do 1990. godine mogla rasti po stopi od samo 2,8 posto. Razmišljalo se i došlo do uvjerenja da bi se ta stopa mogla povećati na više od četiri posto prikupljanjem dodatnih sredstava za brže produktivno zapošljavanje. Novim samodoprinosom, usmjeravanjem postojećih narodnim zajmom i povećanjem doprinosa iz dohotka organizacija udruženog rada, smatra se, moglo bi se uz redovno zapošljavanje otvoriti još oko stotinu hiljada novih radnih mjesta.

Nije teško zamisliti koliko je to novih porodica sa aktivnim učešćem u stvaranju društvenog i ličnog dohotka. Od ukupno dodatnih sredstava za zapošljavanje uz pomoć samodoprinosa i doprinosa udruženog rada i zajma u iznosu od 166 milijardi dinara otprilike jedna četvrtina odnosila bi se na narodni zajam za zapošljavanje. Pretpostavlja se da bi radni ljudi i građani mogli upisati narodni zajam od 40 milijardi dinara. Zajam bi, kao što je poznato, bio dobrovoljan. Upisao bi se od 1. decembra ove do kraja februara iduće godine. Uplaćivao bi se odjednom ili najviše u 18 mjesečnih rata. Na obveznice zajma isplaćivala bi se godišnja kamata od 10 posto.

Zajam za nezaposlene je, dakle, na samom startu. U vrijeme složene ekonomske situacije, zacijelo nije lako ići u jednu ovakvu akciju. Ali ako je ona konkretna i sasvim određena, ne bi trebalo očekivati bilo kakva negodovanja ili suprotstavljanja. U dosadašnjim razgovorima o raspisivanju narodnog zajma za zapošljavanje nikad nije postavljen zahtjev da se sačine konkretni programi na principu tržišne ponude i potražnje. Uveliko su u toku potrebne aktivnosti da se u svim bosanskohercegovačkim opštinama pripreme detaljni programi za mogućnosti zapošljavanja. Podršku radnih ljudi i građana sigurno će dobiti svi kvalitetni investicioni programi za namjensko i blagovremeno plasiranje sredstava zajma za otvaranje novih radnih mjesta. Šanse za to su velike. Računa se na proširenje prerađivačkih kapaciteta u industriji, na poljoprivredu, trgovinu, ugostiteljstvo, turizam, zanatstvo i ostalu malu privredu. Ovisno o interesima i mogućnostima pojedinih sredina, široko je to polje za bojsa nezaposlenošću upravo uz pomoć dodatnih sredstava za zapošljavanje.

Selem DŽOMBIĆ

KORIST

— Nikada za politički život — smatra predsjednik CK SK BiH **Mato Andrić** — nije bila tako nasušna potreba da se konkretnim rezultatima potvrđuje i dosadašnja sposobnost našeg društva i njegova vrijednost. Premnogo je do sada izraženo kritike, i one opravdane i one neopravdane, a često sije i nevjericu u našu riješenost i sposobnost da realizujemo svoja opredjeljenja. Zato nekoliko krupnih pitanja, u koja spada i veće zapošljavanje, može bitno poboljšati ukupno stanje. Može neko da postavi pitanje da li je uputno u sadašnjim uslovima, kad životni standard radnih ljudi i građana pada, tražiti zajam i samodoprinos. U odgovoru na to pianje podsjetio bih na činjenicu da nisu svi građani u istoj situaciji. Socijalne razlike su vidljive, ekonomska snaga veoma različita. Tome moraju biti prilagođeni naši zahtjevi. Uostalom, zajam je dobrovoljan, a i samodoprinos će se selektivno raspisivati. Od onih koji su najugroženiji i na ivici minimuma egzistancije neće se tražiti ni jedno ni drugo, a svi ostali građani trebalo bi da budu svjesni potrebe, pa i žrtve, jer će se ta žrtva i pozitivni rezultati u povećanju produktivnog zapošljavanja svestrano odraziti na ukupan standard u društvu, pa će se to svima višestruko jednima posredno, a drugima neposredno, isplatiti.

ČETRDESET I DVIJE GODINE KASNIJE

Ja sam bio Avdo

Đurađ Pavić (u sredini) oživljava sjećanja na dramatične događaje iz vremena rata kada je bio u ulozi borca i reportera „Glasa"

● Poslije 42 godine ratni reporter „Glasa", sa potpisom A. Vaso, objasnio da se zove Đurađ Pavić i kako je njegov tekst stigao na ratne stranice

Da najprije podsjetimo: 1943. godina. Hitlerovi jurišnici nisu izdržali zimu pod Lenjingradom. Po beskrajnoj bjelini ledene zime ostajali su zavijani tragovi poraza crne soldateske. U našim krajevima, istovjetna slika — zima je prošla a s njom i eka ofanziva. Neprijatelj je još jednom ostao uskraćen u željama, ali po Bosanskoj krajini domaći izdajnici iskaljuju bijes — nemoći.

Rat je još uveliko bjesnio kada je u selu Dragelji izvršen pokolj žena, staraca i djece. Krvnički. Nedolično čovjeku.

Te godine, opet s proljeća, iza pomenute zime, u jednom planinskom seocetu, u Župici kraj Drvara, izlazio je prvi ratni list u Bosni i Hercegovini, list „Glas". U drugom broju, uz izvještaj o formiranju Prvog narodnooslobodilačkog odbora za Bosansku krajinu, objavljen je i tekst jednog borca o pokolju u Drageljima. Tekst je potpisan sa A. Vaso.

Ko je bio A. Vaso, nadahnuti reporter sa ratnih stranica „Glasa"?

Čovjek se **zove Đurađ Pavić,** a u ratnom potpisu bila su njegova dva ratna, konspirativna imena — **Avdo i Vaso.**

— Da, ja sam bio Avdo, a i Vaso. Prvo konspirativno ime Avdo dobio sam radeći po Lijevču polju, kao aktivista i partijski radnik. Inače sam rodom iz Kočićeva, sela koje je ranije nosilo naziv Januzovci. Prije rata radio sam kao geometar u Okučanima, pa mi je to omogućilo da se krećem po Slavoniji, gdje sam se prilikom ilegalnog rada sretao sa Jeftom Šašićem, Jocom Radakovićem, Duškom Čalićem Culom i mnogima drugovima, aktivistima — kaže Đurađ Pavić.

I nastavlja:

— Poslije kozarske ofanzive, formiran je Prvi sreski komitet KPJ za Bosansku Gradišku, gdje sam radio kao organizacioni sekretar, pa sam konspirativno slavonsko ime Avdo zamijenio za — Vaso. U proljeće 1943. godine krenuli smo na sastanak u Mrkonjić — Grad, gdje je formiran prvi Narodnooslobodilački odbor za Bosansku krajinu. Na Cađavici smo se sreli sa banjalučkim delegatima i tom prilikom me je Osman Karabegović pitao imam li šta da „referišem" na oblasnoj konferenciji. Pokazao sam mu izvještaj o pokolju u selu Drageljima, a on je rekao da to obavezno moram pročitati. I tako sam ja na konferenciji pročitao taj izvještaj i tek kasnije čuo da je to štampano u „Glasu".

Draga Pavića prvi put sam vidio na okružnom partijskom savjetovanju u Koturevima, u proljeće 1943. godine — kaže **Rade Kantar,** prvoborac, Kozarčanin, inače član Savjeta Socijalističke republike Bosne i Hercegovine, koji živi u Banjaluci. — **Mi onako izgužvani, od spavanja gdje se stigne, šaroliko obučeni, zasjeli na savjetovanju, a drug Đurađ došao iz Gradiške elegantan. Košulja mu čista, pantalone opeglane, šešir na glavi, pravi gospodin.**

— Nema ovdje hljeba, mislim ja, ovo je neki gospodin čovjek kad on poče da govori, i onako ljepo podnese ubjedljiv izvještaj, kažem ja u sebi: svaka čast druže, to su podaci.

U stvari, Kantar je prošle godine, prilikom proslave četrdesetogodišnjice „Glasa", od ovog kolektiva dobio reprint izdanje ratnih brojeva lista i, čitajući ratne izvještaje, pronašao potpis A. Vaso, koji je bio autor nadahnutog teksta. Sjetivši se svog ratnog druga, koji odskora živi kao penzioner u Dubrovniku, Kantar je Pavića obavijestio o ovom izdanju.

A prošle nedjelje Đurađ je bio gost „Glasa". U znak priznanja za doprinos koji je pružio listu, predsjednik Poslovodnog odbora NIGRO „Glasa" Edhem Čizmić uručio je svom ratnom reporteru, a danas penzioneru Đurđu Paviću komplet ratnih brojeva.

Tako je poslije 42 godine čovjek sa ratnih stranica objasnio: potpis pod rubrikom rekavši:

„Ja sam bio Avdo, ratni reporter „Glasa".

Ujedno, on je prvi put i vidio sve brojeve ratnih izdanja našeg lista.

Dušan KECMAN

Karajzovci moje mladosti

Snimak za sjećanje: Karajzovčani pred spomenikom palim mještanima

Ljudi moji, pa ko je ovaj?

- Tj. zar ga ne poznaješ. Pa to ti je, čini mi se. **Božo Adamović**, što je nekad radio u mjesnom uredu.

- Božo Adamović? Pa, pobogu, i jeste.

I baka, 72-godišnja **Vlajka Kelečević**, prilazi Boži, pruža mu ruku, a oči joj se ovlažile suzama **„Božo, ti li si" „Jesam, Vlajo, ja sam". Pa, ti me nisi zaboravio". „A kako bi zaboravio našu Vlaju.**

Suze radosnice skotrljaše mi se niz lice, iskren i dugotrajan zagrljaj prijatelja iz djetinjstva i nekadašnji komšija, koji se, eto, susretoše nakon toliko godina, kako reče baka Vlaja. A to je rastanak dug 32 godine. Život je Božu odveo u Beograd, a baka Vlaja je ostala u rodnim Donjim Karajzovcima.

Eto, to je samo jedna dirljiva priča zabilježena u noći prvog oktobarskog petka ove godine. Zabilježena je u Donjim Karajzovcima, selu nadomak Nove Topole, a mogli smo ih zabilježiti bezbroj. Jer, to je dan kada se u ovom živopisnom lijevčanskom selu okupljaju svi oni koji su tu rođeni, ali životne staze su ih odvele u svijet. **Dolaze iz svih krajeva naše lijepe domovine - iz Beograda, Zagreba, Sarajeva, Đevđelije, Ljubljane, Novog Mesta, Trbovlja, Nove Topole, Srpca, Banjaluke, Povelića, Laktaša, Bosanske Gradiške...**

Došao je Mihajlo Sabljić iz Topole, Uroš Subotić iz Bosanske Gradiške, Vojin Morača iz Beograda, Savo Nikolić iz Topole, Bjelan Vitković iz Banjaluke, brat mu Boro iz Nove Topole, Borin sin Vlado; došla je i **Savka Dardić**, službenica PTT-štedionice iz Beograda, sestra joj **Koviljka** sa kojom se nije dugo vidjela; tu je i **Boro Sabljić** iz Bosanske Gradiške. **Drago Keeman**... Dolazilo se vozom, automobilom, nisu se žalile pare ni za taksi od Banjaluke do Donjih Karajzovaca ili od Bosanske Gradiške. Želja da se dođe i bude sa drugovima iz djetinjstva bila je jača od svega. Okupilo se preko tri stotine duša.

● Da se ljudi ne otuđe

- Sve je to počelo prije šest-sedam godina. Okupilo se nas nekoliko, koji više ne živimo u Donjim Karajzovcima, preko ljeta u svom rodnom selu i dogovorimo se sa mještanima. Dajte, ljudi, da našim palim drugovima u ratu podignemo spomenik, ali da to bude spomenik kakvim ćemo se ponositi. Pozvaćemo sve naše ljude u bijelom svijetu" da nam se priključe u ovoj našoj namjeri. Što se dogovorismo to i učinismo. I prije šest godina, okupimo se prvog petka u oktobru, da ko pravi ljudi i otkrijemo taj spomenik i to proslavimo - priča nam Boro Vitković, ovogodišnji predsjednik Organizacionog odbora proslave.

I tako poče. Tog prvog petka u oktobru sačekaše mještani sve one koji žive van sela i dostojno ih ugostiše. I sa njima se dogovoriše da se tog dana svake godine i okupljaju u selu. Tradicija to da postane. I postade.

- Petak je dan susretanja. Subotom se omladina Donjih Karajzovaca druži sa djecom onih koji su rođeni ovdje, ali tu ne žive. Da se ne izgubi korijen, da se zna ko je odakle i ko je kome rod. Da se ljudi ne otude. A nedjelja je dan posvećen našim palim drugovima. To je u stvari, i pravi dan proslave. Polažu se vijenci na spomenik, majke cvijeće palim sinovima i muževima, djeca očevima - priča nam Vlado Morača, uvaženi privrednik iz glavnog grada.

Naš učo: Živorad Petrović, prvi poslijeratni učitelj u ovom selu, sa svojim bivšim đacima

A spomenik, čovjeku oči da stanu. Mali, ali monumentalan. Djelo ruku mještana. Na visokom jarbolu majka i kćerka okrenute ka legendarnoj Kožari - kukaju. Jer, kozarska ofanziva nije mimoišla ni napredne Karajzovce. Brojni su borci za slobodu iz ovog sela, od odvedenih taoca niko se nije vratio. Ruže svježe, tek procvjetale, cvijeća raznog; trava pokošena, klupe postavljene. Dvije ploče sa imenima boraca palih u ratu, na druge dvije ispisana su imena žrtava fašističkog terora. O spomeniku se brine omladina.

- Kakav je danas, kada počinje slavlje, takav je tokom cijele godine - kaže nam omladinac Duško Tatić.

● Priča uče Živorada

- Hvala vam što ste došli, mi se vama radujemo. Ali, najveće hvala što su opet među nama **Boris Ribarić i Živorad Petrović**, naši prvi prosvjetitelji - pozdravlja ih, usred slavlja, predsjednik Organizacionog odbora. Salom Radničkog doma prolomio se petominutni gromoglasni aplauz. Čovjek ima osjećaj da će se plafon srušiti. Njih dvojica u pročelju, ozarena lica, sa iskrenim osjećajem ljubavi, ustaju.

Učo **Boris Ribarić**, stasiti sedamdesetogodišnjak, Slovenac iz Istre, uzima mikrofon u ruke.

- Po nalogu Partije, uoči samoga rata, došao sam u Karajzovce. Bili su to najteži dani koje sam u životu zapamtio. Nisu oni bili teški meni, već svima nama. Rat se bio nadvio nad Evropom i Jugoslavijom. Dočekao me drug Savo, prvi sekretar partijske ćelije. Među nama je bio i Nijaz Softić, ljekar, danas uvaženi profesor na Sorboni. Nikad neću zaboraviti te teške dane, kada su iz Karajzovaca vođeni taoci, a niko se od njih nije vratio. Otišao je i Stojanov otac, a ti si, Stojane, bio mali, otišao je i Draganov otac i stariji brat, otišli su i nikad se nisu vratili. Hvala vam što ste im se ovako dostojanstveno, ovim prelijepim spomenikom, odužili.

Živorad Petrović, 57-godišnjak, stigao je u Karajzovce, u septembru 1947. godine, dobrovoljno. Došao je iz Šapca, gdje je završio učiteljsku školu.

- Evo, drugi put stižem u Karajzovce i uvijek zalutam. Kada mi je dr Ivan Sunarić potpisao dekret da sam raspoređen u Karajzovce, srez Bosanska Gradiška, nisam ni znao gdje je to selo. Dođem u Bosansku Gradišku, prijavim se tamošnjem načelniku za prosvjetu, a on me uputi ovamo. Nisam znao kako da dođem do vas. I ja se dosjetim odem na pijacu i pitam: ima li neki seljak iz ovog sela. Kažu ima. I nas dvojica, na zaprežnim kolima sa pijace, stignemo ovdje.

A drugi put, priča učo Živorad, eto, stigao je sada i selo ne može da prepozna. Asfaltom se stiže do sela, seoski sokaci presvučeni asfaltnom trakom, struja, voda u svakoj kući, stigao i telefon, prodavnice dvije-tri... O tome se, kada je 1949. godine napuštao Karajzovce, moglo samo sanjati.

- Vi mislite da sam vas zaboravio. Nisam, ali vas ne mogu prepoznati. Odrasli ste, promijenili ste se. Imao sam tada 20 godina, a najmladi đak je bio mladi od mene pet do šest godina. Cijela škola brojala je 320 učenika, nas dvojica učitelja Maksimilijan Barbarić Makso i ja. Četvrti razred je imao 81 učenika. A mi dobijemo samo trideset olovaka na cijelu školu. Šta ćemo. Uzmemo nož u ruke i na tri dijela ih režemo.

Živorad vadi bilježnicu iz svoje torbe i smješka se.

- Ovdje ste vi meni svi. Sve ću vas prozvati, ali ocjene vam neću čitati.

I počinje prozivka. Učenici, prisutni, javljaju se. Kao nekada u školskoj klupi.

- Nekada se cijeli ovaj kraj zvao Karajzovci, a vidi sada, podijelilo se u tri - Petrovo Selo, Donji i Gornji Karajzovci. A mi smo bili učitelji, znači, sva tri sela - smješka se učo Živorad, koji i danas radi kao prosvjetni radnik u selu Mandelos kod Sremske Mitrovice.

Ratko MARIĆ
Snimio: R. OSTOJIĆ

SKICA ZA JEDAN PORTRET

Asimovi putevi

● Starješina JNA Asim Mehdić najbolje godine života proveo je u borbi protiv bespuća. Već 30 godina on, zajedno sa vojnicima, gradi puteve, tako da su mnoga nekad zabačena sela dobila izlaz u svijet

Asim Mehdić

Sreli smo ga u Zavalju kod Gornje Sanice, na gradilištu novog puta u Podgrmeču. Trasa je duga tri kilometra i do kraja oktobra trećina će biti pod asfaltom. Rok je „tijesan", ali mladi u „smb" uniformama - mineri, vozači, rukovaoci mehanizacije, željni su dokazivanja. Baš kao i njihov starješina Asim Mehdić, krupna ljudina, kao od brijega odvaljen. Kršćanin kamenjar on „u dušu" poznaje; zna bez olovke i bilo kakvih pomagala u minutu predvidjeti koliko je vremena potrebno za probijanje nekog kamenjara.

A kako i ne bi znao sve to kada je najbolje godine života ovaj vrijedni i skromni starješina JNA, po svemu uzor mladićima u uniformama, proveo u borbi protiv bespuća. Trideset ljeta po krajiškim zabitima, do kojih se ponegdje samo samaricama stizalo, - Mehdić sa pripadnicima JNA trasira asfaltne puteve i približava svijet gorštacima.

SA GRADILIŠTA NA GRADILIŠTE

Iza njega je ostalo više od stotinu kilometara asfaltnih magistrala, znatno više tvrdog makadama i gotovo sve prilazne staze i platoi kod velikih spomen-obilježja našoj revoluciji, kao što su Kozara, Sutjeska, Neretva.

- Pet mjeseci provedenih na izgradnji Grmečke magistrale prođe kao da udariš dlan o dlan. Sedam i po kilometara novog druma, koji će povezivati Lušci Palanku i Bosansku Krupu, završili smo o roku. I prije nego što su se moji drugari spakovali i vratili u kasarnu, ja dobih drugi zadatak. Ponovo u Podgrmeču. I nema veće radosti, ni ugodnijeg osjećanja kao kada čovjek, poslije mnogo truda i znoja, iza sebe ostavi vrijedno djelo. Devetnaesti oktobar - dan kada će i zvanično biti pušten u saobraćaj put Lušci Palanka - Bosanska Krupa u dužini od 28 kilometara (preostale tri dionice gradili su "Rad" iz Cazina, sarajevski „Put" i „Krajinaputevi" iz Bihaća) biće dan prave radosti i nama graditeljima i ljudima koji žive u ovom kraju.

Za Mehdića u jedinici **Radivoja Tomanića** vele da će završiti kako je i počeo svoj radni vijek. Na nekom gradilištu.

SJEĆAJUĆI SE DAVNE 1957. GODINE

- Prvo sam gradio vijadukt na Auto-putu „Bratstvo i jedinstvo" kod Popovače. Bio sam mlad i pun snage. Mnogo želja sam imao za dokazivanje. Tako je, eto, s mojim graditeljstvom počelo. Udarnički. I traje. Kako će se završiti - vidjećemo.

Mehdić dalje priča: U svježoj uspomeni su mi još detalji iz davne 1957. godine. Armija kao i uvijek do tada riješila da pomogne narodu, ovog puta ustaničkog Potkozarja. Dobili smo najtežu dionicu puta: Bosanska Dubica-Prijedor. Bio je to asfaltni drum u Bosanskoj krajini. Onda sam se više godina selio sa gradilišta na gradilište oko Grmeča i na Grmeču. Sve sa vojnicima. Za njih je to bila obuka, ali i konkretan doprinos razvoju svoje domovine. Potom slijede radovi na Sutjesci, Neretvi, Kozari - poprištima velikih bitaka, da bih proteklih sedam ljeta proveo na gradilištu puta Skender-Vakuf-Turbe kod Travnika. I evo me ponovo na Grmeču.

A kada se o Grmeču povede razgovor, Mehdić bi imao šta da priča danima. Prvo ga uspomene vežu za proslavljenog partizanskog komandanta-nedavno preminulog generala Milančića Miljevića.

- Bio je to divan čovjek izuzetne energije, koji je iz Banjaluke vodio mnoge akcije preobražaj svog zavičaja - Podgrmeča. Posebno u rodnim Jelašinovcima. I na Međeđem Brdu. Graditi puteve s čovjekom koji je za života postao legenda, koji nas je često obilazio bio je to ponos i za starješine i za vojnike. Kada god me misli odvedu na te dane neka nova snaga navre u mišice.

GRADITELJ I VASPITAČ

Tako to traje već trideset ljeta. Šest, sedam mjeseci, kako koje godine, Asim Mehdić provede na terenu. I kao vaspitač, pedagog mladih pripadnika JNA, i kao graditelj. Dvije funkcije u jednoj ličnosti skladno se dopunjuju.

- Treba se znati radovati kao što to čine ljudi kojima put stiže pred kuću. To se ne može opisati i u riječi pretočiti. Jednostavno, to treba doživjeti. Svugdje nas baš kao i ovdje, narod srdačno primi. I da pravo kažem, tužan je svaki rastanak. Srodimo se s ljudima i oni s nama kao da smo u jednoj porodici. Onda, rastanci ni sa vojnicima nisu baš jednostavni. Terenci su ljudi malo bliskiji, drugarstvo je, da tako kažem življe nego u kasarni. To je jednostavno, pravo drugovanje.

U svojoj dugoj graditeljskoj biografiji Asim Mehdić izdvaja i jednu neveselu priču. On je rušio ono što je oktobarski zemljotres 1969. godine načeo u Banjaluci. Prvo je spašavao ljude. I na to je ponosan.

- Graditelji da ruše? Pa to jednostavno nema logike. Ali, trebalo je i to.

O staroj Realci, koja je ostala samo u lijepim uspomenama starijih Banjalučana, i na fotosima, staroj „Bosni", koja bi, da je preživjela katastrofu, ove godine ušla u drugi vijek, o „Titaniku" i brojnim drugim objektima u gradu Asim bi mogao danima da priča.

- Nije to jednostavno. Znaš da radiš jedino moguć i u tom trenutku koristan posao, ali srca se steže dok aktiviram eksploziv i dok u jednom djeliću sekunde nestaje pred očima ono što je godinama stvarano. Treba tu znanja i umješnosti. Ne smije ni djelić cigle da odleti. Jednostavno-cio objekt se samo spusti na temelje-legne. Tako se višespratnice, dok okom trepneš, sruše kao kule od karata. Baš tako...

Milenko MARIĆ

INTERVJU „NEDJELJNOG GLASA"

Glumac koji se s uspjehom okušao u mnogim žanrovima

Moj život je — pozorište

REJHAN DEMIRDŽIĆ, DRAMSKI UMJETNIK IZ SARAJEVA

● Da bi se uspjelo u životu?... Svaki čovjek je kovač svoga života i svoje sreće

● A u glumačkom životu?... Nekada je talent bio kapital, a sada nekima ne pomažu ni duple akademije!

Razgovaram ovih dana sa **Rejhanom Demirdžićem** u Gornjim Podgradcima, pa ga pitam, s kojim je ulogama kao glumac bio najzadovoljniji i on ih nabroji. U pozorištu: **Malvolio** u Šekspirovoj „**Bogojavljenskoj noći**". Na televiziji: uloga **bega** u drami „**Blago u duvaru**" Zijada Dizdarevića u režiji Jevđevića, pa uloge u serijama „**Karađoz**", „**Odbornici**" i „**Kože**". Na radiju: **Veselo veče** i emisija **Cikcak**. Na filmu: uloga **štundmanfirera Štala** u „**Glinenom golubu**" režisera Tome Janjića; pa uloga njemačkog **gestapovca** u „**Diverzantima**" Hajrudina Krvavca. U estradi: interpretator izvornog bosanskog humora sa Nadom Pani. **Husametin beg iz „Karađoza"** i jošuvijek najtrajniji i popularni lik **Uzeira** autora Nikole Škrbe. I eto nam profila ovog velikana glume, sarajevskog dramskog umjetnika Rejhana Demirdžića.

DA JE KAO U FUDBALU...

● Možemo li biti zadovoljni položajem teatra u našem društvu?

— Volio bih kada bi pozorišta po društvenom i materijalnom statusu bilo upoređeno bar 50 odsto s fudbalom. Za pozorišta ima mnogo interesa, ali SIZ-ovi daju malo para, dok je u fudbalu obrnuto. No, tješimo se da su i gladijatorske igre u Koloseumu bile neke vrste pozorišta.

Pa, krenimo i na drugo pitanje: **Šta je bilo presudno u vašem životu da ste postali glumac?**

— Jedan podrumski prozor kroz kojeg sam se uvlačio u pozorište da bih besplatno gledao predstave.

● Zašto baš glumac? Niste li drugačije zamišljali vaš život?

— Nikada i nigdje.

● Da li vam se u životu dogodilo da ste prokleli svoj poziv i zbog čega?

— Nego šta! Kada sam radio sa neprofesionalnim partnerima, a posebno s aljkavim redateljima.

● Ima li uloga koju ste priželjkivali, a koju još niste ostvarili? Koja je to?

— Vule Pupavac iz „Podvale" Milovana Glišića. Ali ima još dana za megdana.

PLANOVI?

— Planovi su relativni. Imam neke ponude za film i televizijske serije. No ništa ne mogu planirati dok ne raščistim sa Markizom de Sadom.

IDEJE?

— Ideja imam mnogo. Jedna od njih je da napravim tekst od samih izvornih izreka iz bosanskohercegovačke baštine i izvorne poezije, ta da taj tekst igram i režiram na savremen način. Mislim da se mnoge metafore iz naše baštine mogu usporediti sa današnjim najsavremenijim gledanjima metafora modernog teatra.

● Svi težimo ka zadovoljstvu. S čime ste najzadovoljniji?

— Kada sam okružen užom porodicom ili pravim prijateljima.

● Šta u životu najviše mrzite?

— Mržnja je porok, a ja sam neporočan.

● Ima dana kada vas duša boli, a vi morate pred publiku da je zabavljate, da se smijete i da se oni smiju. I?

— Smij se bajaco!

● Rudi Alvad (Momo) i vi. Definišite to.

— Apsolutno smo na istoj umjetničkoj talasnoj dužini.

● Koliko ste puta u životu bili prevareni?

— U brakovima sam ja varao, a u životu i karijeri su često mene varali.

● Kako je završio vaš sudski spor sa menadžerom Nikolom Idžanom, po čemu bi vam se trebalo isplatiti 260 hiljada dinara honorara?

— Spor je s prijedorskom Estradom, a Idžan je samo njihov posrednik i opunomocenik. Pravda će pobijediti.

● Šta je s vašim putujućim teatrom. Kako se ono zvaše?

- Taj divni teatar zvao se Pozorište u pokretu, ili kraticom PUP. U to doba bio je već uhodan Teatar u gostima Relje Bašića kad smo mi startali. Preživljavali smo krize od institucionalnih teatara i na kraju smo PUP zbog „nedovoljnih materijalnih sredstava" morali ugasiti. No sada kada se treba konstatirati kako teatri mnogo troše i kako se razmeću s parama, uzimaju PUP kao primjer izuzetne ekonomičnosti i stabilizacije! Na žalost, s time nas povlače i čuvaju u svim svojim statistikama. Oni koji su nas nekad i preko štampe javno kritikovali (to su, na žalost, bili sve mladi ljudi, koje smo mi doveli u teatar i otvarali im putove) upravo ti su nama Pupovcima, zauzvrat, svim svojim silama i izjavama u novinama i okolo njih, zatvarali put. Nakon toga nisam se više htio vraćati u institucionalni teatar. Ostao sam radije slobodnjak. Poslije PUP-a rađale su se jedna po jedna „slobodna grupa" koje su sada preplavile naše pozornice, a svi i jedan od njih primaju i dalje platu u instituciji, da bi uz to pronalazili razna imena „novog inovatorskog teatra" i to uz debeli honorar! Jedini su PUP i Reljin teatar odrekli se kompletne plate u teatru i hrabro izdurili koliko su mogli. Ipak PUP u će biti satisfakcija to što će naš umjetnički gest ući u istoriju teatarskih inovacija u jugoslavenskoj enciklopediji.

● Ispričajte nam najkraći vic.

— Svakodnevna sniženja cijena me stimulišu!

● Koje su vam tri drage osobe u vašem životu?

— Kćerka Nada, a ostale dvije osobe već znaju da su mi drage!

● Da bi se uspjelo u životu što je sve potrebno poduzeti?

— Njegovati afinitete za šta svako mora sam da se opredjeljuje, a ne tražiti krivce u drugome, nego u sebi ako se u životu promaši. Svaki čovjek je kovač svoga života i svoje sreće.

● A u glumačkom životu?

— Nekada je talent bio kapital, a sada nekima ne pomažu ni duple akademije.

● Da vam ponude napisati scenarij za film, koju biste temu odabrali?

— Napisao bih scenarij o neizmjerno bogatoj baštini naše Jugoslavije o čemu se, na žalost, veoma malo piše, a mnogo zna.

● Kojem se piscu i kojoj knjizi uvijek nanovo vraćate?

— Balzakovim golicavim pripovijetkama i njegovom nenadmašnom Dekameronu.

● Kakav život vodite? Raskalašen? Skroman? Raskošan? Vagabundski? Skitnički? Rasipnički?

— Malo ste toga nabrojali. To sve upražnjavam, a poneki me ogovaraju i dodaju k tome još mali milion istina (ili neistina) koje samo ONI vide, odnosno stvaraju u svojoj zavidnoj mašti.

● Kako se najradije odmarate?

— Odem često u kafanu „Bagdad" na Baščaršiji, čiji vlasnik je moj dobar prijatelj. Pijem bosansku kahvu sa rahatlokumom, a u toj kafani svi šute i piju kahve i svjestan sam u tom trenutku da i ja šutim. Šutim ali promatram pojedinačno likove oko sebe, studirajući ih šta li im leži u njihovim dušama.

ŠTA NEDOSTAJE POZORIŠTU?

● Osim finansija, šta nedostaje teatru?

— Prvo: profesionalnog odnosa među umjetnicima. Drugo: više domaćih pisaca. Treće: autoriteta u umjetničkom rukovodstvu pozorišta. Četvrto: često zažalim za divnim ugovornim angažmanima na godinu ili dvije, kada smo prvi mart (dan obostranog otkaza) očekivali sa strepnjom ko će dobiti kakvu kovertu sa pisanim otkazom ako nije umjetnički zadovoljio. Dodat ću još i ovo: tada je bilo manja administracije, a više umjetnika. Sada je birokracija postigla rekord: 3 : 1.

● Pratite li sport?

— Najradije pratim atletiku, a navijam za fudbalski klub „Sarajevo", a uz to sam iskreni prijatelj FK „Željezničar". Kad odem u Pulu obavezno sate provodim u kafiću Mate Parlova. Nisam još na žalost stigao ali biće prilike da u prelijepoj Banjaluci posjetim i Benešov kafić, čovjeka i sportistu, nesalomljivog, kojeg visoko cijenim.

● Koja vas muzika najviše oduševljava, a koju često slušate?

— Klasiku i džez često slušam, a najviše volim izvornu muziku iz svih naših krajeva, a posebno iz moje rodne Bosne.

● Kad ne biste živjeli u Sarajevu, koji grad u svijetu biste odabrali za svoj život? Koji grad u našoj zemlji? Koje selo u našoj zemlji?

— U svijetu: Firencu. U našoj zemlji: Rijeku. A selo: Pejici kod Gornjih Podgradaca!

● Da li ste, u stvari, običan, usamljeni čovjek?

— Najusamljeniji koji postoji! Bar tako intimno mislim, a moja priroda odaje kontrast tome.

● Šta radite u četiri zida svoje kuće kad nikoga nema?

— Pošto uvijek mnogo radim za pozorište, film, televiziju, radio i estradu, onda u četiri svoja zida ponajviše razmišljam o likovima koje tumačim, a nekad je bolje razmišljati o liku makar i pogrešno, jer u greškama se pronađe prava vokacija.

● Šta vas može natjerati u očaj?

— Neprofesionalizam i površnost.

● Jeste li vi bogat čovjek? U čemu se sastoji vaše bogatstvo?

— Većina misli da sam bogat i to materijalno. Dok ja mislim da je najveće bogatstvo duša i karakter. U ovom zadnjem je moje bogatstvo.

● Vaš neostvareni san?

— Proputovao sam sve kontinente. Još mi je želja vidjeti Australiju. Molim menadžere da se pravovremeno jave!

● Šta trenutno radite?

— Mnogo pitate. Strava me uhvati kada pomislim na dramu „Mara Sad" Pitera Vajsa i ulogu Markiza de Sada, koga upravo treba da tumačim u Sarajevskom narodnom pozorištu u režiji Drage Boldina. Jednu fazu smo okončali. Kad se vratim na tu dramu, mislim da nisam uradio skoro ništa, jer svaka Vajsova zapeta ima svoju metaforu. Kad se vratim sa Kozare, odlučio sam isključiti telefon i zatvoriti se u svoju radnu sobu i samo se družiti sa Markizom de Sadom i Piterom Vajsom. Ako je Šekspir rekao „biti ili ne biti", ja sam se umjetnički i tvrdoglavo zainatio da ovo bude ipak. Biti!

MUZEJU OSTAVLJAM SVE

— Djetinjstva skoro nisam imao niti zapamtio. Na daskama sam počeo već u desetoj godini kao naturščik. Memoare još nisam počeo pisati, no bilješke su u pripremi. Tri četvrtine moga života biće i ostati samo pozorište i o tome imam puno toga reći, pošto mi sa mnoštvom „neakademci" (takvo je bilo vrijeme u mojim počecima) imamo najbogatija iskustva, jer smo igrali predstave čak i na dva spojena biljarska stola, i na travi, i na malim i velikim scenama, i pod kerbitnim lampama i pod najsuvremenijim reflektorima. Ako ne stignem napisati memoare, ostat će dovoljno bilješki u Muzeju književnosti i pozorišne umjetnosti u Sarajevu u Ulici Sime Milutinovića, kojem sam zavještao sve svoje arhivske materijale od početka moje karijere. K svemu tome pridodajem i ovaj „Glasov" intervju. Vjerujem mnogo u kustosa Mirjanu Gaković i njene saradnike iz ovog muzeja.

● Kamo ćete dalje na odmor?

— Ja sam svoj odmor proveo ovdje na lijepoj Kozari, kojoj se uvijek rado vraćam. Odigrao sam ovdje u Gornjim Podgradcima zajedno sa Minjom Nikolić i Nadom Pani jednu divnu predstavu pod naslovom „Zdravo druže kako si!" za petnaest slavnih kozarskih junaka i još k tome hiljadu posjetilaca, od čega je čist prihod išao za fond Počasne straže kod spomenika Ranjene ptice. Želja mi je doći ovdje i na zimski odmor. Iako imam svoj Trebević i Jahorinu, srce me vuče na Jokino Brdo.

MARINO ZURL

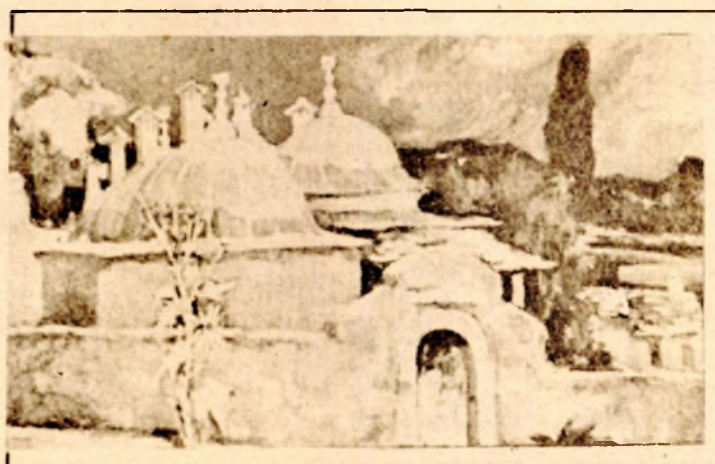

HAKIJA KULENOVIĆ, Počitelj, ulje

MEĐU KOPAČIMA „CRNOG ZLATA“ U RUDNIKU „KAMENGRAD“

Ko iz breme dvaput pije...

● *Na širokom čela se radi bez prestanka i danju i noću, i subotom i nedjeljom. Ljudi i mašine se odmaraju samo u vrijeme državnih praznika*

Da li je sve propisno postavljeno?

— Dobar dan.

— **Sretno, drugar.**

— Borici Lazić, trebam.

— **Našu šeficu! Gore uz stepenice. Na vratima piše.**

Gore uz stepenice. Skromna kancelarija. Mlada, naočita plavuša. Energična, neposredna, sportski tip... Tehnički rukovodilac jame. Jedna od rijetkih žena u nas na ovim poslovima.

— **Baš dobro što ste stigli sad. Od jma radi nova oprema na širokom čelu, pa smo u julu i avgustu iskopali više uglja nego u svih prvih šest mjeseci ove godine, kaže Borica.**

Dalje zapisujemo da je kopanje mrkog uglja na ovim prostorima počelo u jami Suhača još 1923. godine. Ovo je peta jama — Lajtovci. Sada se radi na petom horizontu, a to je dubina oko tri stotine metara. Ovogodišnja proizvodnja bi trebalo da bude rekordna — plan je 350 hiljada tona uglja.

— **Ipak, rudarstvo i rudari se najbolje upoznaju ako se siđe u jamu. Broj čizama 43, a odijela 54, vrlo jednostavno sve dileme rješava Borica Lazić.**

Slijedi presvlačenje. Oprema kao i za sve rudare. Naš vodič **Šefik Smajlović**, poslovođa službe provjetravanja. Sportskoj javnosti poznat kao vrstan fudbaler „Podgrmeča“. Prije ulaska upozorava:

— **Ovo je metanska jama i svaka nepažnja ili nepridržavanje propisanih normi može izazvati eksploziju ili požar.**

Krećemo. Ovo je rudnik bez liftova, pa se sve mora pješke. Dosta strmo, ali dolazi i strmije. U leđa duva neki vjetar.

— **To je svježi vazduh, koji ubacujemo u jamu zbog metana. Oko dvije hiljade kubnih metara u minuti** — objašnjava Šefik.

Idemo dosta širokim hodnikom. Mnogo širim nego što smo pretpostavljali. To je glavni transportni niskop. Zovu ga N 102. Tu su uske tračnice, električna užad, kablovi... Podgrada su metalni lukovi. Već je mnogo mračnije, pa rudarske lampe tek sad pokazuju svoju vrijednost. Odjednom se čuje zvučni, a uz njega i svjetlosni signal. Sklanjamo se u neko proširenje. Skloništa. Tu su dva mlada momka. Oba mašinski inženjeri — **Milan Plavšić i Rajko Pavić**. Krenuli da obidu tehnička postrojenja. Pričaju o rudarskom životu:

— **Težak je to kruh. Mnogo teži nego što se zna. I 15 miliona starih dinara mjesečno je malo za prave rudare.**

Transport prošao. Idemo dalje. Ima i vode. Ulazimo u ventilacioni hodnik 52. Postaje mnogo toplije, čak i vruće. Naš vodič Šefik upozorava da se negdje u blizini zagrijao ugalj. I, zaista, iza prve krivine (i dolje je mnogo krivina i raskršća), nailazimo na grupu rudara. „Iseturuju“ (da bude jasnije otkopavaju) zagrijani ugalj da se ne bi zapalio. Mora se raditi brzo i pametno. Nema mnogo vremena za razgovor. Ipak, zapisujemo. Tu su veterani **Abdulah Jakupović i Abid Mulalić** koji su viđeni ovom poslu, pa uz radu ćte mlade — **Edina Dedića i Senada Huskića.**

Abdulah radi 20 godina. Ima dvanaestoro djece. Najstariji sin je s njim ovdje u rudniku. Zdravlje dobro služi. Ne žali se na posao. Zarađuje šest do sedam miliona starih dinara. Abid je ovdje 24 godine. Četvoro djece. I ne pomišlja da rade u rudniku. Vjerovatno zbog svoje dvije nesreće — lomio je ruku i nogu.

Idemo kraj rudarskih lampi i čuje se samo:

— **Sretno!**

Stižemo na široko čelo. Srce rudnika. To je mjesto gdje se kopa ugalj. Trenutno se ne radi. Popravljaju kombajn za sječenje uglja. I ovdje, eto, ima kombajn. A ima tu razne mašinerije. Da čovjeku pamet stane. I sad valja prodrmati tu tajnu kako se to kopa ugalj.

Sve ovo ovdje se zove „mehanizovano široko čelo sa samohodnom hidrauličnom podgradom“. Riječ je o jednoj gradosiji, koja je duga 95, a visoka dva metra i 80 centimetara. Nama sve to liči na bezbroj (tačno ili je 60) ogromnih bagerskih kašika koje su poređane jedna uz drugu. Sve međusobno povezano raznim kablovima, ručicama i ko zna čim sve još. Prava tehnička zavrzlama. Kad ta grdosija radi onda ona zahvata sloj širine devedesetak metara i visine skoro tri metra i polako se kreće. Za jedan dan pređe put od dva i po metra, a to je mnogo, mnogo uglja. Dnevno čak više od tri hiljade tona. E, sad, pošto je sloj uglja na ovom petom horizontu debeo 15 metara, a ova oprema visoka samo 2,80, ovdje su to tehnološki vrlo zanimljivo riješili. Kada se mehanizacija kreće, ugalj koji ona ne zahvata pada iza nje na posebne transportne trake i izvlači se vani. To je pojeftinilo proizvodnju i zadivilo mnoge stručnjake.

Na širokom čelu se radi bez prestanka i danju i noću i subotom i nedjeljom. Mašine i ljudi odmaraju se samo u vrijeme državnih praznika.

Zanimljivo je da na širokom čelu radi samo dvadesetak ljudi: kopača, njihovih pomoćnika, električara i bravara. Svi ostali, više od šest stotina, koliko ih je pod zemljom, rade na transportnim trakama, otvaranjima novih kopova i drugim poslovima.

Ovdje upoznajemo još jednog veterana. Husu Hodžića.

— U rudniku sam 16 godina. Sjećam se onog vremena kad smo na posao dolazili puzeći. Niskopi, uskopi i hodnici su bili vrlo uski. Uz to smo rukama vukli gradu za podgrade. U odnosu na ranije sad je ovo pjesma. I sina sam ovdje zaposlio.

Valja se vraćati. Naravno, sada idemo drugim putem. To su transportni hodnici. Mnogo širi. Ovdje je već mnogo više rudara. Upoznajemo i Suada Smajlovića, ekonomskog tehničara. Čekao je pet godina svoj posao i nije dočekao. Sad je u rudniku. Sin je penzionisanog rudara. Ovdje ih je dosta takvih. Onda opet jedan veteran. Zarif Gamić za koji mjesec odlazi u penziju.

— **Devetoro djece, drugar moj, ja hranim iz ove jame. Trojica sinova već su se zaposlili ovdje. Šta da ti kažem? Zdravlje dobro. Uvijek ću biti ponosan što sam bio rudar.**

Ima li kakvih neprijatnih uspomena?

Misli dugo, pa veli:

— **Sve u svemu je dobro. Ali, ako baš hoćeš, kazaću. Hrana još nije dobra. Stalno se priča o toplom obroku, a evo godinama jedemo suhu hranu. I druga stvar, kad je bio onaj potres 1969. godine, niko nam nije došao u jamu. Ja sam bio u smjeni. Mi smo odradili do kraja, nismo izlazili, ali bilo je ljudski da su barem došli.**

I kad smo kazali jedan drugom „Sretno“, i već poodmakli, Zarif reče:

— **Zapiši da je ovo posao za ljude koji su i hrabri i strašljivi?.**

— Kako i hrabri i strašljivi?

— **Pa, lijepo. Hrabar moraš biti, jer bez tog nema posla, a strašljiv da ludo ne izgubiš glavu.**

Penjemo se prema izlazu i srećemo mnoge garave komorate. Zbog blizine izlaza ili zbog već višesatnog boravka pod zemljom sada smo mnogo hrabriji pa pitamo jednu grupicu: da li bi primili i našu ekipu u društvo garavih komorata.

— **Drugar, ko se samo dvaput napije vode iz ove breme naš je dovijeka.**

Brema je drvena posuda u kojoj rudari nose vodu. U narodu je poznata još pod nazivom vučija ili lučija.

Na kraju još saznajemo da na ovim prostorima sigurno još ima dvije stotine miliona tona uglja. Možda i više. Sva istraživanja nisu završena. Dakle, ugalj će se ovdje kopati vjerovatno još dugo, dugo.

— Sretno garavi drugari!

— Sretno novinari. Dodite ponovo.

Branislav BOŽIĆ

snimio: R. Ostojić

Pokretna traka na ulazu u revir

IZ GORNJEG ŠEHERA UPUĆEN APEL

Spasimo Suturliju

● *Iako je Mjesna zajednica u više navrata apelovala da se zaustavi privatizacija i uništavanje doline Suturlije, sve je ostajalo po starom, pa danas ova izuzetna rijeka, nadomak Banjaluke, preživljava teške dane i prijeti joj veliku opasnost*

Dok se sa našim domaćinima **Mustafom Ramićem i Rasimom Gajgom Imamovićem** penjemo onim putićem što vodi ka Hozinom bunaru, pa dalje ka kotlini, razmišljamo o tome koliko li je rimskih legionara ovuda, u neka davna vremena prošlo? Jer, po izvjesnim mišljenjima, baš ovdje, u dolini Suturlije trebalo bi da bude prapočetak Banjaluke. Na ovoj gradini, čuvik u što se istegao iz doline, čim se malo začeprka hoće na svjetlost dana da iskoči i poneki predmet koji pripada vremenu o kojem istoričari i arheolozi još nisu stigli sve da kažu.

Na onoj drugoj strani, podno Saradžića kuća, kod vrele, nadoše radnici i trešnjevu cijev, položenu u zemlju ko zna kada, ali s očiglednom namjerom da vodu sa izvora usmjeri u dolinu, ka Londi.

Svaka rijeka ima svoj „glas“, različit od drugih i drugačiji na različitim mjestima toka. Glas Suturlije danas se više ne čuje. I ona, jadna, čežnjivo iščekuje dar s neba, ne bi li kako preživjela. Ne samo zbog zlehude jesenje suše, ona gubi svoj dobro poznati identitet.

Nekada, ne baš tako davno da bi se to moglo sasvim predati zaboravu, Suturlija je bila nešto sasvim drugo. Ovamo bi, s prvim znacima proljeća, mnogi hitali, odozdo, iz grada, tada ne baš tako uzavrelog i prljavog, kao danas.

Za sve njih je Suturlija bila raj za oči, filter za pluća i melem za dušu. Predajući se njenim draži ma, uvijek su joj se nanovo vraćali, otkrivajući je, upoznavajući je i volećI Suturliju na jedan specifičan način. Baš ovdje, u ovom danas, od suše zamrlom ustajalom viru, u ovim Divinicama, mnogi su, uz nadzor starijih, prvi put zakoračili u vodu, prvi put bi se osmjelili i „rastezom“ zaplivali. Otkrivane su prve tajne plivanja i čudi rijeke. Suturlija je davala „osnovno“, a Vrbas „srednje“ plivačko obrazovanje.

Suturlija je bila jedna. I jedinstvena.

Danas to više nije.

Njen mir su poremetili oni koji su ovdje zakucali prvi ekser, gradeći kuće i vikendice. Ograda, visoka i jeziva, što opasuje jednu od njih, neodoljivo asocira na logor, geto: bodljikava žica ispriječila se između putića i rijeke, ne dozvoljava da se primaknete Suturliji, a ako to neko i pokuša da uradi, tu su dva (kažu ima i treći!) ljuta psa, koji reže i zastrašujuće negostoljubivo djeluju.

Suturlija je u opasnosti. To se lako može da zaključi i vidi. Ko to želi.

Rijeka koje je u svojoj dugoj i bogatoj istoriji bila i nešto mnogo više od obične vode koja hita svom nestanku, danas doživljava teške dane. Na nama je da odlučimo: hoćemo li je spasiti ili — upropastiti. Napadnuta od ljudi s raznih strana, Suturlija bi za godinu—dvije dana mogla da se pretvori u sraman spomenik našeg vandalizma i nebrige, kratkovidnosti i površnosti.

A ona, ova Suturlija, takav tužan kraj nije zaslužila.

Da je sreće kao što nije, Suturlija je trebalo odavno da postane i ostane opšta briga. Ona mora biti ono što je bila: oaza mira.

Zavirite li, makar letimično, u istoriju radničkog i sindikalnog pokreta Banjaluke, počnete li prelistavati ljetopis **„Pelagića“ ili Kluba akademičara Banjaluke**, svuda ćete sresti — **Suturliju.** Ovamo su zalazili kabovci, na Čairama, koje sada neko hoće da prisvoji, okupljali su se „Pelagićevci“. Ovamo su, s razlogom, dolazili, sklanjajući se od oka i ušiju policajaca, agenata i doušnika, komunisti i skojevci. Kad god je trebalo održati neki dogovor, o nečemu se natenane i bezbrižno posavjetovati, Suturlija je bila i ostala nezaobilazna.

Čim su se oglasile prve ustaničke puške, dolinom Suturlije utabane su mnoge znane i neznane staze koje su vodile ka slobodi, prema ustanicima, revolucionarima.

I, baš zbog toga Suturlija ima i svoje mjesto u burnoj političkoj istoriji Banjaluke.

Koračamo njenim obalama. Skakućući, s kamena na kamen, lako smo se našli s one druge strane. Je li ovo, stvarno, rijeka naše mladosti? — pitamo se, a odgovor ne želimo da čujemo. Suturlija prestaje da pripada — Banjalučanima. Ona, evo, postaje svojina onih koji su zašli u njena djevičanska njedra i narušili vjekovni mir rijeke.

Ono što je naopako počelo, zlim će se, plašimo se, i završiti.

Suturliju su i mnoge vojske, znane i neznane, pohodile. Ali je nisu ranjavale. Ranjena je sada. U miru. A takve rane su uvijek teške, i preteške. Neizlječive. Ranjena je na surov, neljudski način. Ona ovu mračnu bitku ne može i neće dobiti. Bez pomoći.

Odbojno jutros čuti drvo kraj Suturlije, što zna mnoge tajne. Pod njegovom krošnjom šaputane su prve ljubavne tajne. Šapatom su, pod ovom stijenom, izgovarane i neke druge, u ono vrijeme opasne riječi. Suturlija je znala i htjela da mnogima pruži beskrajno i odano utočište.

Lagašni dah prošlosti spuštao se odozgo, sa Šibova, kada smo ostavljali Suturliju da usamljena, napuštena i zaboravljena tuguje i bolno ječi, napadnuta i ranjena, kao da je divlja zverina.

Ostala je iza nas ojađena i uceviljena.

Tužna i zabrinuta.

Hoće li joj neko pomoći?

U ime istorije i prošlosti.

Ali još više radi sadašnjosti i budućnosti. Suturlija je to zaslužila. Spasimo je!

Limun PAPIĆ

Gornji šeher — panorama

Dr Bogdan Stojaković: „Svako ubistvo je ispoljavanje agresije"

PSIHA I ZLOČIN

Razgovor s primarijusom dr Bogdanom Stojakovićem, neuropsihijatrom i sudskim vještakom

Šta je to u ljudskom biću!?

- Duševna bolest ne isključuje odgovornost i duševni bolesnici, kako se to obično misli, ne mogu da rade što im padne na pamet - Ma kako izgledao i ma kako kao ličnost bio izmijenjen, prije ili kasnije, svaki ubica na neki način ispašta svoj grijeh - Skoro uvijek postoji mogućnost da se ubistvo zaobiđe, a ono je, ipak, i najsramnije i najteže djelo, usmjereno protiv čovjeka - asocijalno, bez mogućnosti da se opravda

Naš sagovornik, dr **Bogdan Stojaković**, neuropsihijatar, načelnik Psihijatrijske klinike banjalučkog KBC-a, i već dvadeset godina sudski vještak, kaže da nauka ima za sve ljudske postupke objašnjenje, ali ne i opravdanje. Agresivnost i vrijeme brzog života, a vjerovatno i razvoj masovnih medija, čine da smo svakodnevno bombardovani, vijestima o nasilju, zločinima, krađama...

Željeli smo iz prve ruke da saznamo nešto o zločinu i ljudskoj psihi; o onome što odlučuje da će neko počiniti ubistvo, ugroziti tuđu ličnost ili podići ruku na sebe.

Odgovori dr Stojakovića su mnogo iscrpniji i obuhvatniji od onog što se može na papir prenijeti, tim prije što se ovaj neuropshijatar već godinama bavi i analitički orijentisanom psihoterapijom u liječenju pacijenata. Stoga i nije čudo što su mu ova dva posla poslužila kao inspiracija za široko istraživanje o tome kako neko počini krivično djelo bez jasnog motiva.

Bolest ne amnestira

● Da li se sudski vještak - psihijatar poziva samo u slučaju krvnih delikata?

- Vještačenje se uvijek radi kada se posumnja u psihičku ispravnost izvršioca, iako ima nekih krivičnih djela gdje je dobro da se uvijek vještači. Tako bi se moglo slobodno reći da su skoro izuzetna ubistva koja čine potpuno psihički zdravi ljudi. Međutim, kada bi se pošlo od takve pretpostavke, niko ne bi bio odgovoran onoliko koliko bi to trebalo da bude. Društvo mora da se zaštiti. I duševni bolesnici mogu biti uračunljivi za pojedina krivična djela, o čemu govori i član 12. Krivičnog zakonika. To javnost treba da zna: duševna bolest ne isključuje odgovornost i duševni bolesnici, kako se to obično misli, ne mogu da rade što im padne na pamet. To je zabluda. I težak duševni bolesnik koji počini krivično djelo koje nema veze s njegovom bolešću, za koje je on uračunljiv, odgovoran je za to djelo. Recimo bolesnik koji pati od, kako to narod kaže, manije gonjenja, odgovoran je za krađu. Takvo djelo nema veze s njegovom bolešću. Međutim, on neće biti uračunljiv i za teže djelo koje je povezano sa njegovim sumanutim, bolesnim idejama.

● Da li nalaz vještaka da je neko neuračunljiv, ili je uračunljivost smanjena, znači amnestiju za počinioca?

- Vještak može da kaže da je neko neuračunljiv, bitno smanjeno uračunljiv, smanjeno uračunljiv i uračunljiv. Sud ova mišljenja može prihvatiti ili ne, mada u krajnjoj instanci, uglavnom, prihvata. Ako je neko proglašen neuračunljivim, a u pitanju je neki težak čin i neuračunljivi počinilac je opasan za po sebe i okolinu, onda se on šalje u zavod za čuvanje i liječenje.

Često se postavlja pitanje šta je bolje za počinioca. To je teško reći. On u zavodu može ostati doživotno, naime sve dostle dok ekipa stručnjaka na čelu sa psihijatrom ne procijeni da on neće više počiniti, uzmimo, ubistvo koje je počinio prije stavljanja u takvu ustanovu. Kako je iza toga veoma teško stajati, velika je šansa da se u zavodu ostane do kraja života. Psihijatrijski nalaz o bitno smanjenoj uračunljivosti, po pravilu, znači olakšavajuću okolnost, odnosno, manju kaznu. Sud uopšte ne mora uzeti u obzir (mada je pravilo da se uzima) dijagnozu o smanjenoj uračunljivosti. Valja reći da vještak ne govori ovim jezikom, da je to jezik suda. On pominje voljne i intelektualne mogućnosti okrivljenog, pa kaže da je počinilac djela bio ili nije bio u mogućnosti da shvati značaj svog postupka (intelektualna funkcija) i da je mogao, ili nije mogao, ili je bitno smanjeno mogao upravljati njima (voljna funkcija). U kriminalu, uopšte upravo učestvuju te dvije funkcije kao bitne.

Svakog stigne kazna

● Da li postoje, uistinu, hladnokrvne ubice ili ubistvo nužno zahtijeva povišeno psihičko stanje? Da li se i kada je predomišljaj u pitanju zločin čini u nekakvom, nazovimo ga, „produženom afektu"?

- Mislim da su hladnokrvna ubistva, kad neko ubija i nimalo se ne pokrene u svojoj emocionalnosti, izuzetno rijetka. Ne mogu tvrditi da ona ne postoje, ali takve ubice u praksi gotovo ne srećete. **Ma kako izgledao, i ma kako kao ličnost bio izmijenjen, ipak, prije ili kasnije, svaki ubica, neki način, ispašta svoj grijeh.** Izuzetno je malo onih koji unaprijed pripremaju ubistvo. Najveći broj ubistva se dešava u poremećenim afektivnim stanjima, koja, po pravilu, ne bi dovela do ubistva da nije bilo pogodnog sredstva, oruđa ili oružja na domak ubice: pištolja, noža, koca...

Moglo se sve završiti svađom, šamaramjem, psovkom. Ovako, ubica tragično rješava trenutnu krizu, a psihijatrija priznaje da čovjek u povišenom afektivnom stanju jakih osjećanja može prenebregnuti druge mogućnosti rješavanja novonastale nepovoljne situacije.

● Ako u čovjeku nadvlada nagonsko nad svjesnim, kako mu onda suditi za učinjeno nedjelo?

- Mi to, u stvari, vještačimo. U elementima psihologije ugrađenim u ličnost može više biti razvijen nagonski dio (Id), a može isto tako više biti razvijena savjest, nešto što nas koči i sprečava da radimo ono što društvo ne dozvoljava (superego). Najveći broj osoba ima neku ravnotežu u nagonskom i vlastitoj savjesti, odnosima prema društvu, zakonu. Takav sklad čini da se ličnost ponaša kako treba. Do kraja pojednostavljeno to znači: neko u takvoj ravnoteži će kad izgladni naći neki društveno dozvoljen put da dođe do hrane. Neko s poremećenom ravnotežom će razbiti prvi izlog, uzeti i pojesti. Ovdje Id pobjeđuje. Superega gotova da nema, i počinioca je baš briga šta će ko reći, nego samo vodi računa o svom doživljaju. Ima jedan broj osoba koje nazivamo poremećenim ličnostima (njihovao stanje - poremećaj ličnosti) sociopatama, psihopatama (ima više od 60 imena koja ih određuju), a koje sa psihijatrijskog stanovišta nisu bolesnici. Svima je zajednička poremećan ravnoteža između Ida i Superega i, po pravilu, nagonski je dio jače razvijen u odnosu na Superego. Njihov Ego nije opustošen u toj mjeri da intelekt i volja ne bi mogli biti u kontroli, ali je ona teža. Oni su za psihijatriju i sud po pravilu uračunljivi, osim što zbir raznih okolnosti može u nekim situacijama značiti smanjenu uračunljivost. Oni su ti koji teže kontrolišu svoje afekte.

Samoubilačko u ubici

● Kakvu ulogu kod počinilaca zločin igra nivo inteligencije?

- U svakom slučaju ima velikog uticaja. **Postoje djela koja su na neki način rezervisana za one manje inteligentne, a postoje, upravo, ona skopčana sa visokom inteligencijom, potrebnom da se snade u izuzetno suptilnim situacijama. Međutim, najveći broj djela je takve prirode da i oni manje inteligentni mogu da shvate šta rade.** I dijete od šest godina (pa i onaj čija se inteligencija zaustavila na tom nivou) zna šta je krađa, paljevina, silovanje, napad na ličnost neizazvan od nje i znaju da su to zabranjena djela. Ono, pak, o čemu treba voditi računa prilikom vještačenja je činjenica da su takve osobe sugestibilne, što znači da su podložne tuđim uticajima i da ih drugi, relativno lako, mogu nagovoriti da učine krivično djelo.

●Ubice moraju biti svjesne da, ako ubiju i njih može steći ista kazna. Nema li u njihovim ličnostima nečeg samoubilačkog?

- Ulazimo u suptilniju oblast psihijatrije. Tačno je to. **Svako ubistvo je ispoljavanje agresije. Ta agresija postoji u nama i mnogo faktora odlučuje o tome da li će se ta ekstremna agresija, ta koja ubija, usmjeriti prema nama ili spoljnjem svijetu. Tu su često razlike u nijansama, samo korak ovamo, ili onamo može da presudi.** Na tijelima počinilaca krivičnih djela će se vrlo često naći tragovi vlastitog nasilja. Oni, dakle, sami muče muku sa svojom agresijom, a u stanju dodatne napetosti takve osobe mogu potegnuti nož prema sebi ili nekom drugom.

●Koliko su žrtve krive za svoju sudbinu?

- **Najčešće mi penebregnemo upravo tu činjenicu, mada nekakve statistike govore da su u više od četvrtine slučajeva žrtve krivci za vlastitu smrt.** Procenat može biti i veći i manji, ali se ne smije zanemariti. Kad čujemo „ubica", obično automaski zaboravimo na žrtvu, ono što se među njima dogadalo. Iz prakse: mladić ubija čovjeka koji deset godina teroriše njegovu porodicu - živi s majkom, maltretira oca i djecu. Sve na silu. U svađi koja nastaje jednog dana, kada nasilnik pijan nasrće pred već odraslim sinom na majku, koja već godinama pati zbog terora koga se ova porodica ne može riješiti nikakvim sredstvima, mladić ubija nasilnika. Nije li ovdje žrtva u velikom stepenu skrivila vlastitu smrt. Međutim, u skali krivice, doći ćemo na kraju do žrtava koje je nemaju nimalo. Ima jedno generalno pravilo: **skoro uvijek postoji mogućnost da se ubistvo zaobiđe, a ono, je ipak, i najsramnije i najteže djelo, usmjereno rotiv čovjeka - asocijalnom bez mogućnosti da se opravda.**

Svetlana ŠILJEGOVIĆ

GRČKE RAZGLEDNICE

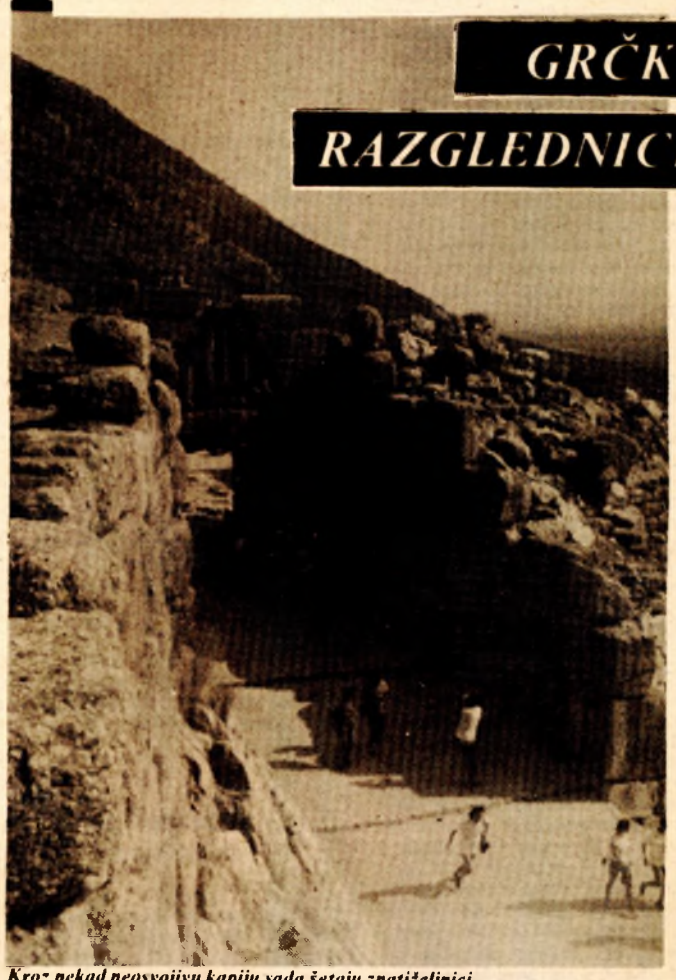

Kroz nekad neosvojivu kapiju sada šetaju znatiželjnici

Kroz Lavlje dveri

● Zabranjeno za sadiste i mazohiste
● U sobi sa tronom
● Pejzaž s kamenom
● Zmije u kraljevstvu

Ah, ti Amerikanci! Dok sjedimo za ručkom uz dobro vino na obali Egejskog mora u Naflionu, gradiću koji je često bio prijestonica Grčke, pogled nam počiva na lijepoj bijeloj kuli na obližnjem ostrvcu. Čusmo da je sagrađena u doba Turaka i da je bila zloglasna tamnica, ali i to da su je prije par godina htjeli da kupe Amerikanci. Možda bi vlada i dala ovo zdanje u zakup, da se zainteresovani, nisu odali i rekli da žele tu da naprave hotel za sadiste i mazohiste. Rekoše da bi sve ostalo kako jeste, a gosti, koje bi taj ćeif debelo koštao, imali bi na raspolaganju sve sprave za mučenje. Jasno je da su se Grci, koji su, ipak, prilični puritanci, zgrozili na tu ideju i propade nada za hiljade onih koji uživaju da muče i budu mučeni.

U CARSTVU KAMENA

Kad smo već kod Turaka, nije naodmet napisati da u Grčkoj nije preporučljivo pominjati ih. Valjda vjekovno ropstvo, a još više sukobi na Kipru, učiniše da prosječan Grk ne voli ni da čuje za ovaj narod. Ne prevarite se da u restoranu tražite tursku kafu - ona je tamo isključivo grčka. Čak je i sa kutije čuvenog Kamela, na kojoj je originalu stoji da je izrađen od mješavina, najboljeg američkog i turskog duvana izbrisano ono drugo i stoji: američkog i domaćeg.

Put nas vodi u unutrašnjost ka Mikeni. Gledamo planine i razmišljamo gdje su sve gorjele vatre kada se Agamemnom sa jadnom Kasandrom (kako je ona Trojanka, da je moramo žaliti i kao svoju pramajku) **vraćao iz desetogodišnjeg rata svojoj Klitemnestri.** Pred Lavljim dverima razmišljamo o tome gdje ga je dočekala, a hodajući po ostacima kraljevske palate, gdje ga je ubila žena koja ne prašta uvrijede. Za svaki slučaj čaprkamo po kamenju pod nogama u nadi da ćemo naći bar zlatnu naušnicu, jer smo u Nacionalnom muzeju u Atini vidjeli šta je sve ovdje otkopano. Bilo bi, zlata, za prste svih jugoslovena.

Dok smo se zaustavili da se odmorimo u sobi sa tronom (to se svakako ne vidi, ali u katalogu piše da je tu vjerovatno bio prijesto mikenskih kraljeva) slušamo jedan stariji bračni par mesara s juga Srbije:

- Čuješ, ti! - ljutito će žena. **Nisam ja došla u Grčku da mi samo pokazuju kamenje!**

Zaista, svuda samo kamenje. Za one koji ne znaju šta se tu dešavalo prije nekoliko hiljada godina hodanje po kršu na temperaturi višoj od 40 stepeni Celzijusa, nema nikakve draži. A oni koji su noći provodili nad Homerovim stihovima, ili uživali u Eshilovoj „Orestiji", patili sa Evropidovim junacima, ovaj kamen je važan. Uzeli smo jedan **sasvim mali, mada je to strogo zabranjeno i kažnjivo.** Valjda su to turisti masovno radili, pa je postojala opasnost da razvuku i gigantske zidove koji ovdje opasuju čitavo brdo.

ZMIJE NA PRIJESTOLU

Nešto je, ipak, pomutilo ushićenost zbog susreta sa starom i velikom civilizacijom. Tog avgustovskog dana su jedva dozvolili znatiželjnicima da posjete jedan od najznačajnijih svjetskih arheoloških lokaliteta. Zmije, šarene i otrovne, zaposjele su grad i kraljevske odaje, pa je opasnost za namjernike ogromna.

Posjeta velikom pozorištu u Epidaurusu je proteklo bez većeg ushićenja, jer su radnici namještali scenu za predstvu u okviru pozorišnog festivala. Nije se u centar mogao baciti novčić, da odjekuje i da se divimo sposobnosti starih građevinara.

Povrtak u Atinu preko korintskog kanala, vrtoglavica pri pogledu u bezdan, za umorne putnike je radost. Ipak, Grčka je to, nema odmora. Taverne, sirtaki i buzuki, pa vino u Dionisovoj sjenci, ovdje ne dozvoljavaju da se spava. Brzo ćemo kući, pa ćemo spavati i sanjati Grčku.

S. ŠILJEGOVIĆ

STVARAOCI I DJELA

NIŠANI I STEĆCI BEKIRA MISIRLIĆA

Neodgonetnuti sadržaji sna

Više od tri decenije prisutan je u likovnom životu Banjaluke. Za njegove slike vlada mišljenje da su rezultat susreta „sa još neodgonetnutim sadržajima Bosne". Upravo pristigla vijest da je jugoslovenski žiri sarajevske izložbe **„Kolegijum artistikum '85"** dodijelio nagradu za skulpturu **Bekiru Misirliću** sigurno je neobična — slikar — umjetnik okušao se u jednoj drugoj oblasti i priznanje je već stiglo.

● Na vašim posljednjim samostalnim izložbama pored slika izlagali ste nove keramičke i skulptorske radove. Da li je neobično da umjetnik-slikar dobije priznanje za drugu oblast — skulpturu, i koliko se tematski ciklus „Bijela bašta" nastavlja na vaš dosadašnji rad?

— Neke velike mudrosti, niti neke tajne, što se tiče mog bavljenja keramikom ili izlaska u jednu vrstu skulpture — nema. To zbog toga što se u mojim slikama nalazi oblik koji je mogao bez nekih većih likovnih transformiranja postati skulpturom. Samo je trebalo da dođe onaj slučajan momenat, da se desi i u meni, da me najprije ponese, zaokupira i da počnem da mislim iz dana u dan, ne na novi materijal (glina) već na ono što mogu da uradim zamišljajući oblike. Da budem ponesen njima u prostor gdje se zaboravlja materijal, osim u onom momentu kad on ima svoje zakone.

Tragovima antike

● Za vas kritičari kažu da ste „jedan od najautentičnijih rodonačelnika likovnog nasljeđa sa rodnog tla" (ubrajajući vas u grupu bosanskohercegovačkih slikara zajedno sa Hozom, Draguljem i Zecom). Da li su nišani i stećci — česta tema i vaša inspiracija — samo mogućnost da se odgonetnu neki klasični problemi slikarstva ili uslov da se od mita, klasične baštine, stigne do znatno širih, univerzalnih prostora mašte i duha?

— Mene je od davnih srednjoškolskih dana privukla egipatska i asirska kultura, pa su i moji prvi susreti bili sa „Pisarom", privlačili su me asirski elementi u bojenoj keramici, a otkrivao sam i ljepotu egipatskih crteža i obilja kojeg on nudi. Ali, možda prije svega na mene je uticala okolina na Hisetima iz rane mladosti — bilo je tu jedno staro groblje (a sad se na tom mjestu spušta tranzitni put prema Halil-pašinom turbetu). Iz zemlje dvadesetak do tridesetak santimetara stršilo je bijelo - sivo kamenje. Tu sam danima napasao kravu sa vršnjacima, imajući u glavi priče što su od pamtivijeka pričane — pored ostalog kao i za hercegovačke nišane i stećke — da ih ne valja skrnaviti.

Mislim da nemam kao umjetnik usko određen izvor, nego me interesuje sve što je na neki način napravljeno. To je ono što je i meni blisko i slično onom što mi nazivamo našim nasljeđem. Kad je o tome riječ, ne ograničavam se na regiju, a poznato je da je umjetnik u svim epohama stvarao i da nije bio baš izoliran kao što mi često mislimo.

Poetika je oko nas

● Koliko poetski izraz i taj neobičajeni lirski senzibilitet u kojem kritičari pronalaze biće djeteta utiče na vaš umjetnički rad?

— Sve zavisi od kreativnog pojedinca — gdje on živi nije toliko presudno. Živi se u sebi, i prema tome svugdje. Teže je utoliko ako nije nadohvat ruke ono što je potrebno jednom stvaraocu. Treba putovati da bi se upotpunio unutarnji život. I odavde se može razgovarati ne samo sa svijetom svog vremena nego sa svim vremenima koja su prošla. O poetici ja ne razmišljam. Ona je prisutna samo kad me ne napušta želja, volja, da rukama, prstima, oblikujem nešto, a da li se tu stvara poetika o tome ne razmišljam u tom vremenu. Ja poetiku nalazim oko sebe, načinom života, ne namjerno — tu nema pravila već nečeg što se može naslućivati i ne možemo pretočiti u riječi. Možda može da se izrazi usklikom, radosnim smijehom, možda sam tu blizak samoj prirodi, jer i ja joj pripadam.

● Više od tri decenije prisutni ste u likovnom životu grada. Da li po vašem mišljenju djelovanje van jugoslovenskih centara utiče na stvaralaštvo i šta nedostaje banjalučkoj likovnoj sredini, bogatoj tradicijom, da podstakne kreativniji rad?

— Tom licu grada nedostaje mnogo prostora koji bi slikar ili kipar mogao da oplemeni. Banjaluku zbog toga svrstavamo u jugoslovenske gradove kojima nedostaje oplemenjenog prostora skulpturom, slikom i umjetninom. To ne mogu pokrenuti sami umjetnici, jer nemaju sredstava za to, ali oni to mogu uraditi. Međutim, to treba neko da finansira. Opet zbog sredstava nedostaje većih, značajnijih, reprezentativnih izložbi, ne samo djela koja su nastajala u našem vremenu, već i onih koja su rađena u proteklim vremenima. Kad se gleda unaprijed — kakvu će Banjaluka imati dokumentaciju ukoliko se nešto ne promijeni?

● Planovi?

— Samo da radim i odmaram. Možda će Banjaluka naredne godine vidjeti moju izložbu skulpture, a postoje planovi i za nekoliko izložbi u zemlji, kaže Bekir Misirlić.

Jagoda PRNJA

● I odavde se može razgovarati ne samo sa svijetom svog vremena nego sa svim vremenima koja su prošla. O poetici ja ne razmišljam. Ona je prisutna samo kada me ne napušta želja, volja, da rukama, prstima oblikujem nešto, a da li se tu stvara poetika o tome ne razmišljam u tom vremenu, kaže Bekir Misirlić

B. Misirlić: Važni su oblici, a ne materijal

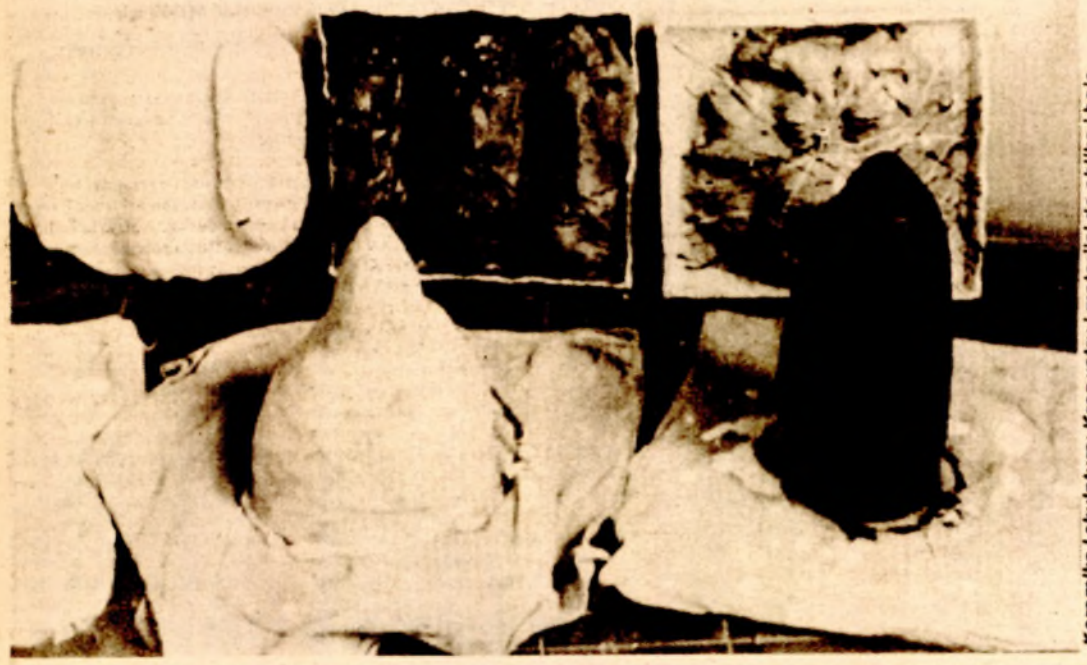

Keramika i skulptura: Kroz vetru i materijal do oblika i boje

IZ SVIJETA

Zemlja tehničkih novitета: voz na „dva sprata" u Japanu

Investicioni promašaji na japanski način

● Ni „japansko privredno čudo" nije imuno na pogrešno gazdovanje i neefikasnost

Japan se svijetu nametnuo poznatim izvoznim uspjesima, postao simbol visoke efikasnosti rada i racionalnog privređivanja uopšte.

Da i ovaj mit ima i svoju drugu stranu i da ni zemlja izlazećeg sunca nije imuna na investicione promašaje, rječito govori nekoliko primjera, o čemu piše švajcarski „Tages Anzeiger".

Na tokijskom međunarodnom aerodromu Narita nalazi se skoro završena željeznička stanica od koje bi se do glavne željezničke stanice Tokija moglo stići za samo pola sata vožnje. Ali, ova moderna građevina stoji već 13 godina neiskorištena, kao ruina civilizacije, zato što interesne grupe nisu mogle postići sporazum o tome koja od njih treba ovu prugu da eksploatiše. Tako svake godine milioni japanskih i inostranih avionskih putnika moraju ovu relaciju od 65 kilometara između centra grada i aerodroma da prelaze autobusima, automobilima ili kombinacijom nekoliko lokalnih vozova i autobusa. U najboljem slučaju to traje najmanje sat i po, a uz gust saobraćaj i znatno duže.

Graditeljsko čudo

Drugi primjer je malo graditeljsko čudo, ali najvjerovatnije i investicioni promašaj nemale cijene. Naime, između Honšua i sjevernojapanskog ostrva Hokaido probijena je u martu posljednja dionica od 240 metara podvodnog tunela ukupne dužine 23 kilometra, na 240 metara ispod morske površine.

Ovaj tunel sa 23 kilometra predstavlja najduži podvodni tunel na svijetu. Sa ukupnom dužinom od 54 kilometra, kad se uračunaju i dijelovi na kopnu, tunel Seikan je zaista pionirski poduhvat i građevinsko djelo stoljeća. Ali, da li će ikad početi da ispunjava namjenu za koju je građen, otvoreno je pitanje. San da će kroz ovaj tunel jednog dana juriti superekspresni voz „Šinkasen" i prevaljivati relaciju između Tokija i Saporoa za manje od šest časova, neće uskoro moći da se ostvari.

Za dovršenje ove željezničke linije nad zemljom finansijskih sredstava nema ni prezadužena vlada, ni opterećena gubicima državna željeznica. Bez ovoga novi tunel će samo stvarati gubitke svake godine, tako da bi prema mišljenju jednog eksperta za saobraćaj, za poreske obveznike bilo još najjeftinije da se tunel napusti i nikada i ne koristi.

Mostovi promašaja

I to je u Japanu moguće. Da se izgrade tri mosta, a bio bi dovoljan samo jedan!

Između **Honšua**, najvećeg, i **Šikokua**, najmanjeg od četiri glavna ostrva „japanskog ostrvskog carstva", još prije deset godina izgrađena su uz ogromne troškove tri različita sistema mostova, a svaki od njih se sastoji od deset pojedinačnih mostova. **Posmatrano sa praktične strane bila bi sasvim dovoljna samo jedna mostovna veza, jedan jedini most između Honšua i Šikokua. Ali, pošto su se za most javile samo na Šikoku tri opštine nudeći lokaciju, a svaka je imala jaku podršku bar jedne prominentne ličnosti iz vladajuće partije, nije moglo doći do sporazuma gdje da se most gradi. Zato je i odlučeno da se grade sva tri mosta!** U vrijeme donošenja odluke, 1970. godine troškovi za cjelokupan projekt iznosili su nešto više od deset milijardi franaka. U međuvremenu narasli su na tri puta veću sumu. Račun će na kraju u ovom ili onom obliku imati da plate japanski poreski obveznici.

Ova tri primjera djeluju skoro nevjerovatno. Međutim, radi se o realnim zbivanjima iz današnjeg Japana. O pogrešnom gazdovanju i neefikasnosti što nije mimošlo ni „japansko privredno čudo".

(Pripremila: S. KREMENOVIĆ)

PRIČA GLASA „NIKICA PAVLIĆ"

MIRA ĆULIBRK

Čvorište

(Otkupljeno na konkursu „Glasa" i Odbora Kočićevog zbora)

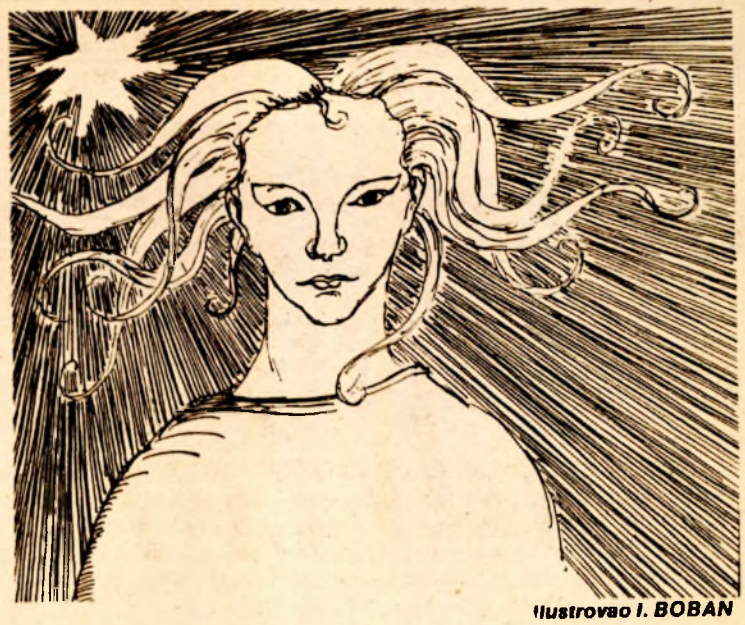

Ilustrovao I. BOBAN

Poslušno, krotko, a ne gubeći pri tom ni sitnog oblutka od stamene kule dostojanstva, odbacila je sve što mu je smetalo. Neke drage navike, svoj prtljag prošlosti, porodične svetkovine, svoje mjere vrijednosti. U njegovu košaru od pruća malograđanštine strpala je tako i dugo prikupljano djevojačko ruho, lanene košulje s nostalgičnim mirisom ravničarskih predvečerja. Na nepristupačno, stjenovito ostrvo, usamljeno i osobito, ostrvo vjetrovitih i tmurnih jutara zalutala je sama, bez imena i prezimena, potisnutog djetinjstva, protjeranog sjećanja, zabačenih starih adresa. Umorna od traženja, odabrala je pustu uvalu za počinak na svojoj zloslutnoj Ogigiji. I to je učinilo sve drugačijim. Zato nedostaje i slika u albumu. Na to zamišljeno mjesto ne može staviti bilo koji sasušeni cvijet. Njegovoga nema. Ne uspijeva ga pronaći ni između stranica rijetko darivanih knjiga. Samo prazno mjesto. Jedna prazna stranica albuma za jedno njeno vrijeme, Kalypsino vrijeme. I jedna praznina za sve drugo, preostalo vrijeme. Da li će joj iko povjerovati kad izusti riječ ljubav, ravnodušnim tonom, neisgurnim akcentima. Ne vide se njeni tragovi, mada su dublji od reljefa portala lučke katedrale. Samo ona čuje kako harmoničnim topotom gravira umorne kosti. I ne zna kako da se oslobodi nelagodne jeze buđenja. Hladno joj je, iako nije jesen. Ne stiže u snu da pregazi močvaru. Ukvašena, memljiva suknja mota se i lijepi uz naježena bedra. Kako da strese sa sebe odjeke njegovih tananih kazivanja, sottovoce, njegove mirise, ukradene usnulom žalu. Kad će se probuditi i projuriti kroz kapiju dana, ne obazirući se na njegovu odsutnost. Ništa nije ponijela, a još se dvoumi prekasno da li je ipak trebala. Šta može da ispriča slučajnom pažljivom sagovorniku, šta da pokaže? Zasigurno neće izreći velike riječi, apostrofirane dugim stankama. Odabrati pogrešan san, pa ćutati, dugo ćutati o svemu. Zar joj iako treba vjerovati? Na kraju, koga bi zanimalo šta podrazumijeva pod običnim pojmovima, jednostavnim riječima, koje se često izgovaraju? Mora li nekom povjeriti kako njen tajni rječnik započinje imenicom san? San koji traje. San kao vlastita imenica, kao njena sjena, njeno druga ja. San koji se ne mijenja, čak ni kroz padeže.

Koji je pravi znamen. Nema prstena. Tuđi je sav nakit. Srce u obruču kupila joj majka kao iskupljenje za prvu djetinju tugu i ostvila je s voznom kartom u luci. S pozivnicom za preranu zrelost, za prvo suočavanje s neumitnošću, za prvo bespomoćno stezanje krhkih prstiju. I odrasla je za sat i po, sama, čekajući autobus za Lazaret. Sa srcem u obruču, zlatnim dječijim utočištem. Nije slutila da će ga izgubiti, niti je mogla znati da će od svega ostati obruč sjećanja, tijesan i hladan. Ne pakuju se sve uspomene u lijepe papire, ne vezuju sjajnim trakama. Ne vide se svi ožiljci. Još nosi u sebi težinu preostalih krhotina brodoloma, nasukanih olupina, slomljenih jarbola. Pokoji refren davnih truvera, skladan, a nepotpun, zadrhti u ušnoj školjki, pa uludo traži nastavak, u rimovanju, u proticanju svagdašnjem, u nasumičnom prigrtanju do zamišljene cjeline. Da li je ikad priča cjelovita? Mogu li svjedočiti južni vjetrovi, omrznute kiše, vlažna obuća, nemirni prsti? Bjesomučno je progone naslućene istine, kolebljive riječi zastale na pola puta, hitri pogledi zavještani na čelu, vratu, silovito utisnuti u zjene, koje su se s večeri stidljivo rastakale.

Zna li išta o njima prohladni vjetar, koji se udomaćio u njenoj kosi, praveći joj dijademu od lati kestenova cvijeta? Zašto joj sad treba struk bilo koje travke koju su njihova stopala nehotice pogazila? Uzalud preispituje meke dlanove da li su bili dovoljno blagi za njegovo uzglavlje. Jesu li mogle tople plime daha brižnije pokrivati smireno tijelo? Kome da kupi i preda vješto smišljene darove namijenjene njemu trideset godina unaprijed? Ona neće vidjeti Vespazijanovu zadužbinu. Nikakva sila je na to ne može natjerati. Po drevnom kamenju izostaće samo njeni koraci ovoga ljeta. Biće on, vječiti Odisej, koji će proživjeti neznatno izmijenjene zajedničke snove.

Proći će mimo nje i ovo ljeto, kao ranijih sedam, čvrsto ukrštenih u gustu pletenicu čekanja. Sandale joj neće trebati. Ništa od onoga čime je naumila da ga uznemiri. Mnogo čega je ostalo nedovršenim, tek da podsjeća na svoju suvišnost. Mirno se taložila sobna prašina srditog januara po novogodišnjoj haljini, nemarno prebačenoj preko stolice. Nije dotakla sedefasta ramena. Njen purpur nije postao čarolijom za jednu noć. Samo je zaslijepio njen vid, vrelinom plazio u njenoj krvi, čupao u njenim venama. Njena nepotrebna haljina, njen vjefrokaz. Istok novorođenom danu. I uč dogorjeloj zimskoj noći. Njeno kandilo. Crvena haljina u posljednjoj lijoci, koja se samo zabunom izvuče i crvenim vretenima bolno začeprka. Soba uranja tišinu u zimsku noć, slaveći Chopina. Nocturno u cis-molu grgoljio je utjehu. Ipak, ljeto ne smije doći Šumske jagode na nožnim prstima ravnodušno će sparušiti pijesak. Iznova plave pitanja. Pred kim da strese mokru kosu i kome da je ugnijezdi među slane prste, da prokaplje u jari dana, u modrini noći, sfumato, u zori pijanoj? Nadanje žene, koja ne osjeća prašinu, ne priznaje umor i žeđ. Ne obazire se na skretnice. Ne vidi bljesak svjetionika. Ne čuje potmuli tutanj nadolazeće oluje. Ne zaklanja se.

Žena i nadanje. Ako ga utre u svom prvom kružnom putu, hoće li smoći snage za nova putovanja? Zar će biti još puteva, saputnika? Izgubljen je fetiš. Ne može ništa iscijediti iz suvog morskog sundera, okoštalog pod jezikom. Ništa, sem ćutanja. Nema dovoljno jutara da prikupi dijelove svojih djetinjih drvenih kolica, što joj se natraške survaše niz strminu grudi pravo u utrobu. Nigdje točkića. Zar toga proljeća nisu nicali kaćuni, kad ih nije i usput ubrao i odsutno joj pružio kad mu zasmetaju? U kojoj kujizi supohranjeni za slučaj samoće? Zar toga ljeta nisu cvjetale ni bundave, ni maslačak zreli, da joj ga daškom napućenih usana raspršio po licu? S jeseni nije vidio samotni suncokret u polju. Oglušio se na njeno skromno htijenje, na zov galeba, na romor kiše.

Drvored upleo krošnje, gradeći mračan i prijeteći tunel. Nesigurno korača. S naporom udiše noćni zrak, stiješnjen i ustajao ispod zelenog slavoluka. Pusto šetalište. Samo se ptice katkad uznemire. Od iznenadnog sazvučja lepetanja krila prenu se i uzdrhte. Odavno vitla pred sobom šarene vrpce i blještave novogodišnje ukrase. Krije iza leđa neposlane čestitke, požutjele u nekoj pandorinoj kutiji. Razmiče maglu pitanja. Traži početak zamršenog klupka, a stalno se hvata za kraj, kao za zmijsko leglo. I ustukne, užasnuta. Dade li joj išta? Ako ljubavlju nazove ono što je bilo, onda više priliči trapavim medvjedima, koji se u zanosu nezgrapne igre surovo ozljeđuju. Zaboravili su pronaći šuštava gnijezda ptica, a zaposjeli uglove nemira, sobe nesanice, neispitane pećine. Gdje su razbili kapljice zagrljaja? Krije li još šljunkovita staza zabaštinjeni nakit, koji je nečujno padao u nespretnosti i drhtaju? Hoće liga pronaći neki mirniji, odlučniji, blaži prsti? Oni su svoje kršili. Gubili su zajedno sve što je njeno. Rasipali, zaboravljali, samo njeno. Uporno, kasandrovski. Je li to bio nagovještaj njenog novog gubitka, u kojem on nije sudjelovao? Krila je da žali za tim sitnicama, koje su se krunile kao zrnevlje od njenoga srca. Osipali su se još samo grozdovi kestena u cvatu. Čudi prirode, njegove ćudi. Sve dok je bio uz nju, priticali su novi planinski potoci, što su mirisali na snijeg okopnjeli i isparavajući se pleli izmaglicu pred njenim očima. Bivala je bogatijom slušajući kako se njegov glas odbija o nabore bluze. Bivala je nježnijom dirkajući pogledom, kao golubijim perom, bore ispod njegovih očiju, ovjenčavajući se povjerenjem. Da je znala da će koralji pod njenim grlom dogorjeti zbog jednog obećanog ljeta, ne bi onako resko cilikali zvončići njenoga smijeha. Ne bi sujetno osluškivao uzdisanje harfe iz njenih grudi, halapljivo ispijao pred ponoć kratkulaudu, spjevanu za njega. Da je znala, ne bi nikad prizivala vječnost, prkosno ispravljajući nježna ramena pred naletima neočekivane raskalašenosti vjetrova.

Da bar ima sliku u albumu, možda bi na tren povjerovala u svoj okamenjeni san. Možda bi je ponekad okrznula prolaznost. I svršetak priče.

U SVIJETU KNJIGE

PROZA

Život za djelo

● *William Golding: Zvonik, preveo Zlatko Crnković, Znanje, Zagreb, 1985.*

Osnovni sižejni plan novoprevedenog romana nobelovca Williama Goldinga, ZVONIK, govori „o gradnji najvišeg crkvenog tornja u Engleskoj u srednjem vijeku, očito u Salisburyju". Međutim, pored toga što se činjenično dočarava atmosfera istorijskog plana, Goldinga kao da nije interesovao taj istorijski nivo pripovijedanja: skoro da se teško može naići na motive koji bi odredivali vremensko ustrojstvo, osim religiozno-fanatično-mističnih osjećanja dekana katedrale čiji je zvonik u izgradnji. Autor se nije bavio gradnjom zvonika, neposredno jer je on motivacijski potisnut u drugi plan: zvonik je vizija, predmet želja i predmet nesreća iz kojeg proističu patnje Goldingovih junaka, drugim riječima slika ljudskog bitisanja koja se koncentriše oko njega. U suprotnom, svakako bi se u romanesknom postupku ispratila gradnja zvonika do njegovog prvog zvonjenja.

Kancelar katedrale Jocelin i zvonik se poistovjećuju: u religiozno-mističnom zanosu, kojim je često ophrvan, on razumijeva predskazanu viziju budućeg zvonika svoje katedrale kao suštinski smisao svog življenja. Veliki novčani prilog od rođake mu omogućava da ostvari svoj san. Svi problemi oko gradnje nisu isticali kao smisao romanesknog oblikovanja: u roman se pritiču samo elementi u kojim sudjeluje Jocelin, bilo posredno bilo neposredno: ostali život oko katedrale i šire, pored toga što ne utiče na romaneskno zbivanje, tek po kojim simboličkim određenjem se može naslućivati.

Jocelinu je jedina vizija djelo koje će ostati iza njega, jer je jedino ono važno kao smisao i ostvarenje. A da bi se doseglo djelo- čovjek mora da mu posveti, žrtvuje svoj život. Vjerovanje u žrtvu se fiksira kao zadatost življenja; svojim angažoavnjem Jocelin kao da iste zahtjeve postavlja i pred ljude iz svoje okoline, što izaziva smrt i mržnju oko sebe, što remeti ustaljeni poredak stvari, jer niko ne želi da se u tolikoj mjeri žrtvuje za zvonik kako on to sam čini. Zbog toga, opterećen nizom mističnih vizija, on sve posmatra kao sukobljenost anđeoskih i đavolskih sila (ne treba zaboraviti da se cijeli pripovijedni tok vodi iz njegove tačke gledišta), i da se zbivanja odigravaju onako kako koja od tih sila trenutačno nadvlada.

Koliko uništava život oko sebe (ako se njegovo posredništvo, nenamjerno, može kao takvo okarakterisati), tako postepeno Jocelin uništava i samog sebe, do ludila. On je čovjek koji se opredijelio za djelo, koji je svoj život podredio djelu, ali svaka isključivost, kao da se kroz ovo očitava moralistička tendencija Williama Goldinga, uništava i samog nosioca ideje ukoliko njom pokušava da preraste, nadraste granice ljudske moći

Mladen ŠUKALO

POEZIJA

Ljubav obasjava ponor

● *Pavle Stanišić: Pjesma o spasenju, poema, autorovo izdanje, Doboj, 1985.*

Ovih dana se našla u rukama čitalaca poema Pavla Stanišića Pjesma o spasenju, s „tehničke" strane dosta jedinstvena, štampana u formi prospekta.

Naslovnu stranu je likovno, vrlo lucidno, riješio sam autor poeme. To je slika koja reljefno prikazuje sadržaj poezije, mada je erotika, koja je naglašena na slici, u poeziji sublimirana i produhovljena.

Poema uglavnom obrađuje „ljubavne jade", ali ne samo njih. To je, ustvari, lelek zbog prolaznosti svega i svačega, pa i ljubavnih uživanja.

Ova poema počinje lamentom nad ugašenim ognjištem radosti:

„Šta se zari na umornom čelu
po kojem su pogašena slavlja
ko to traži zvijezde po pepelu
Koga ovo ljubav zboravlja".

On se boji prolaznosti i zaborava, mada osjeća da su oni neizbježni, jer „naše glave zaboravi žele". Uprkos tome u njegovom srcu gori plamen nade, on zaneseno pjeva himnu svojoj ljubavi.

Poema je protkana ljubavnim žalopojkama, jer ma koliko voljeli i bili voljeni, moramo se, ipak, rastati sa voljenim bićem, pa čak i sa samim sobom. Sve to autor ove lirsko-filozofske poeme doživljava i preživljava u svojoj mašti i snovima, koji su mu kako sam kaže, jedini prijatelji.

Poema **Pjesma o spasenju** Pavla Stanišića je ispjevana punim srcem i nadahnuta dubokim emocijama. Pisana je u modernom stilu i duhu, a obogaćena riječima, folklorom i muzikom narodne poezije.

Visoka je psihička magija i umjetnost življenja, da tragedije i nesreće koje bi nas mogle zadesiti u životu, unaprijed proživimo u mislima i sagledamo u uobrazilji, što je očito slučaj kod pronicljivog i pomalo vidovitog autora poeme Pjesma o spasenju.

Mada je poema bremenita psiho-filozofijom egzistencije, kod ovog talentovanog pjesnika ljubav je alfa i omega čitave arhitekture univerzuma. Ona je njegova jedina religija kojoj podiže bijeli hram u svojoj duši.

Na kraju, u čemu je u stvari spas o kome indirektno govori ova poema? Prije svega u ljubavi, jer ona je svjetlost koja obasjava ponor naše egzistencije, zatim u shvatanju reda i poretka koji vladaju u prirodi i u cijeloj vasioni, te prihvatanje punom sviješću toga poretka, a iznad svega u hrabrosti da se to saznanje mirno i dostojanstveno primi i podnese. Na sve to upućuje, nadahnjuje i podstiče poema **Pjesma o spasenju** Pavla Stanišića.

Branko JOVANOVIĆ

ČASOPISI

Poetika komedije

● *Pozorište, broj 3-4, Tuzla, 1985.*

Pozorište, časopis za pozorišnu umjetnost koji izlazi u Tuzli, u izdanju Narodnog pozorišta, u svome novom dvobroju (3-4, maj-avgust 1985.) objavljuje tri interesantna scenska teksta poznatih evropskih dramskih pisaca. **Molijerovu Kritiku „Škole za žene"**, jednočinku prvi put igranu na pozornici Pale Rojala 1. juna 1663. godine, prevela je Milena Šafarik. **Komično pozorište**, komediju u tri čina **Karla Goldonija**, prvi put prikazanu 1750. godine, preveo je Srđan Musić, a prevodioci pozorišnog komada **Ričarda Brinslija Šeridana Kritičar ili Proba tragedije**, premijerno izvedenog u Pozorištu Druri lejn 1779. godine, su Ljubica Bauer Protić i Dušan Mihailović.

Kako danas, tri i dva stoljeća nakon pojave ovih komedija, prihvatamo i slijedimo njihovu dramsku nit i poruke? Odgovor na ovo pitanje pokušava da pronađe i **Dušan Mihailović**, u tekstu **Poetika na pozornici**, objavljen na uvodnom mjestu časopisa, kao poziv na čitanje Molijera, Goldonija i Šeridana. Uvjeren da svako pravo scensko djelo „svim svojim bićem i punim intenzitetom postoji samo na pozornici", Mihailović ističe da su sva tri znamenita komediografa, i Molijer, i Goldoni, i Šeridan, bavećise u suštini „problemima dramske poetike i teorije drame i pozorišta", stvorili „zanimljiva scenska dela, značajna za istoriju pozorišta, ali nadasve inspirativna i za današnje scenske poslenike i teaotrologe".

Na stranicama novog dvobroja **Pozorišta** čitamo još tekst **Predraga Kostića** o dramatičaru **Franka Vedekinda** dok **Antonije Žalica** piše o stvarnosti i iluziji u djelima **Luidija Pirandela.**

Stalna rubrika **Pozorišta Hronika**, ovog puta uznaku je 26. MES-a - Festivala jugoslovenskog teatra u Sarajevu i XV pozorišnih igara BiH u Jajcu, juna ove godine. Pišući o ovogodišnjem MES-u, **Vojislav Vujanović** s pravom naglašava da njegova snaga ne ovisi u broju predstava, već da je sasvim prihvatljiva ona premisa „koja pledira da se njegov repertoar zasniva na strogo selektiranom izboru vrijednih dostignuća". Prema ocjeni **Nijaza Alispahića**, koji je pratio Pozorišne igre u Jajcu, ovogodišnja smotra scenskih ostvarenja naše republike bila je najviše u znaku glumca.

U rubrici **Prikazi - Bilješke - Mozaik**, tuzlanski časopis, koji, kao i **Putevi**, **Lica**, **Most** i još neki časopisi u BiH, nikako da postigne kontinuitet izlaženja i time aktuelnosti, prenosi i tekst **Milenka Marića**, objavljen 26. juna o.g. u **Borbi**, s naslovom **Kako pomoći banjalučkom teatru.** Ovo pitanje aktuelno je i sada, na početku nove pozorišne sezone, u koju Narodno pozorište Bosanske krajine ulazi bez dovoljnog broja glumaca i jednog smjelijeg i angažovanijeg umjetničkog koncepta.

I. BEKRIĆ

UZ NEDJELJU DJETATA

KAMEROM U VRTIĆU

Ne plaše se „strašnog lava“

BANJALUKA, oktobra - Srijeda je u **Dječjem vrtiću „Mejdan“** bila vesela i razigrana. Malim Banjalučanima u goste su došli njihovi vršnjaci iz Sanskog Mosta, iz **Dječjeg vrtića „Veljko Miljković“.** Tako je „Jesenja svečanost“ bila ispunjena pjesmom, ritmičkim igrama, recitacijama i veseljem, što je ujedno bio i prilog više za obilježavanje Nedjelje djeteta, koja traje od 7. do 14. oktobra. Ovih sedam dana je prilika starijima da još više pažnje poklone najmladima, „na kojima svijet ostaje“.

- Oni (roditelji) **me kod kuće ne slušaju uvijek, a u vrtiću me drugarice slušaju,** kaže stidljivi **Gojko Rodić,** koji „ima već punih pet i po godina“.

Željka Marić (6) je u maju bila u Sanskom Mostu, gdje je upoznala drugarice **Jagodu, Višnju** i sprijateljila se sa **Tijanom, Miljanom, Bojanom, Slavenom...** Za njih je pripremila recitaciju „Neka ostanu laste“.

Ljepotica sa šeširićem, šestogodišnja **Adrijana Lukić,** dodaje:

- I ja imam danas recitaciju „Neka ostanu laste“, a onda vježbu pod nazivom „Djecu ne donose rode“.

Dok mali izvođači smiruju tremu i graciozne balerine uvježbavaju korake pred izlazak na scenu, Sanjanke **Edina Alihodžić, Mirela Prajić i Jelena Marjanović,** šetkajući dvorištem, pokazuju da su najbolje drugarice i ni za trenutak se ne razdvajaju. **Bojanu Stanivukoviću** se više svida u Banjaluci, ali neće da ostane ovdje.

A Miljana Tadić, kojoj se najviše dopada drvo u dvorištu vrtića, kaže:

- Ne znam ništa pjevati... Učimo recitaciju, igramo Štrumfove, slikamo recitaciju, kod nas u vrtiću.

U dvorištu su **Davor, Dalibor, Dragan, Momčilo, Tarik i Gojko** pokazivali kako se valja popeti na drvo, preskočiti sa stubića na stepenicu, ali to nije ostala tajna ni za **Jelenu, Vesnu, Vanju, Stašu, Vanesu...** Na sceni je mala publika s oduševljenjem pratila ritmičke igre, zajedno sa izvođačima pjevala i s velikim zanimanjem pratila kako junaci - lutke - čupaju repu. A kada je mali **Tarik Agić** rekao pjesmicu o junaku koji **„ljutu ranu ima, jedan zublć mu se klima“,** nije ih više moglo uplašiti ni to što je bio jednom jedan lav, „strafan lav“.

Tekst i snimci: D. RELJIĆ

U ovoj disciplini-penjanje na drvo-„momci“ ipak žele biti bolji od djevojčica

Srdačan doček: mali domaćini su gostima u znak pažnje uručili bedževe, koje su sami izradili

Banjalučki mališani su u maju bili gosti dječjeg vrtića „Veljko Miljković“ iz Sanskog Mosta, a u srijedu je pedeset malih Sanjana posjetilo „Mejdan“

Klinci i klincaze s velikom pažnjom prate kako će baba i djeda, na sceni malog pozorišta iščupati repu

Takmičarska disciplina-razvrstavanje voća i povrća. Učesnici su artikle-jabuke, kruške, šljive - po obavljenom takmičenju, naravno, pojeli

U BANJALUČKOJ UMJETNIČKOJ GALERIJI

BALADA O CVIJEĆU

I peti put, iz svjetskog „kraljevstva flore“ — Holandije, u Banjaluku, na najbolju jugoslovensku izložbu cvijeća stigli proizvođači novih sorti. Izložba okupila cvjećare iz cijele zemlje

BANJALUKA 11. oktobra — U ljubavi, kaže se, ne postoje granice, a za ljubav prema cvijeću, kaže se opet, ne postoje — prepreke.

Da su i meridijani premala mjera za sve zaljubljenike raznolikih cvjetnih ljepotana, pokazuje upravo sinoć otvorena, Peta međunarodna izložba cvijeća u Banjaluci.

Samo dvadeset i četiri časa trajao je prelet malih raznobojnih listova orhideja iz Tajlanda i Kenije, da bi se one potom, pod svodovima današnje Umjetničke galerije, a nekadašnje Željezničke stanice, građene u vrijeme Habsburga s kraja prošlog vijeka, pojavile svježinom rascvjetalih mocnika, očaravajući oči i razbuđujući sva čula prisutnih, svojom, istovremeno, blagom i divljom ljepotom.

Na Izložbi su ovom prilikom prikazane 24 novesorte. Pred oči banjalučke publike stigle su minijaturne ruže, koje, onako u saksiji, mogu da se poklope rukama, toliko su stvarno male; zatim tu je novopromovisana Ehmeja Viterak. Takvo je ime i prezime sobne biljke, koja će se prikazati, ali u drugoj promociji, na najpoznatijoj i najpriznatijoj svjetskoj izložbi u oktobru, u holandskom gradu Alsmeru. Tu su još nova čuda, kao baukarnea i jatropa, koja uzbuđuje svojim igličastim listovima iz štapa, pa šta sve još nema pod nekadašnjim holovima stanice, odakle se odlazilo u svijet.

U ove iste holove, evo, stigao je cio biljni svijet sa ove planete. Svoju toplinu ljepotu donijeli su cvjetovi iz Južne Amerike, Čehoslovačke, Savezne Republike Njemačke, Japana, Tajlanda i Kenije, i naravno, peti put je stigao i najveći šarmer i posjednik čudne moći maštanja rukama, aranžer sa svjetskim titulama — Vim Simerink.

Gospodin Simerink, da bi ostvario još jedan svoj san, i da bi ovdašnjoj publici ispričao svojim aranžmanima još jednu lijepu baladu o cvijeću, odgodio je posao u Africi (i dnevnice od 500 dolara), samo da priprema ovu izložbu. Proizvođači, Fon Paridon, Fogels, Ajkels, svoje gerbere i anturijume donijeli su u Banjaluku. Oni dolaze u ovom broju i na ovaj način u Jugoslaviju, samo u — Banjaluku.

Fon Paridon kaže: „Holandija je centar svijeta u cvjećarstvu, u našem gradu Alsmeru svake godine prikazuje se sve što je novo. I, prije te svjetske promocije, ja svoje cvijeće prvo promovišem u Banjaluci. Tu oslušnem, u publici prvi put, koliko vrijedi moj proizvod. Banjaluka je u stvari promocija za moju dušu“.

— Saradnja Holanđana i Banjalučana uplodila je, evo, svjetskom i — najboljom jugoslovenskom izložbom cvijeća. Svi jugoslovenski proizvođači dolaze na viđenje u Banjaluku i slažu se u ovoj ocjeni. To smo čuli od predstavnika cvjećarskih oranizacija iz Beograda, Čačka, Mostara, Maribora, Splita i drugih gradova.

U prilog ovoj ocjeni govori i redovni dolazak predstavnika Maribora. On kaže da imaju svoje tržište, ali imaju i želju da se pokažu u Banjaluci.

Na njihovom štandu u aranžmanu, stoji stara željeznička tabla, ona, što se kači na vagon. Na njoj piše: Banjaluka - Zapadni kolodvor Zagreb — Maribor.

Stara tabla, eto, našla je svoje mjesto u novoljubavi za cvijeće.

D. KECMAN

Gerberi iz Holandije prikazani su u punom sjaju

Kroz cvjetni koridor

Kolona Banjalučana — vjerna publika

Oktobra 1985. Sava se suzila

KOD BOSANSKE GRADIŠKE

Sava nikad plića...

BOSANSKA GRADIŠKA, 11. oktobra - Godinama su iz naselja oko Save, pogotovo iz Bosanske Gradiške, Doline, Orubice, Gaja, Bajinaca i Šapca, novinari izvještavali o velikim poplavama i nedaćama, koje su visoki vodostaji donosili žiteljima Posavine. Najčešći naslovi su bili „Rijeka bez obala“, „Vodena stihija odnijela milijarde“ „Evakuisana domaćinstva“... Prisjećajući se toga, pogotovo one katastrofalne poplave u oktobru 1974. godine, ljudi uz Savu najradije kažu: „Bilo, ne ponovilo se“. A na svu sreću ne može se više ni ponoviti. Jer su u protekloj deceniji izgrađene desetine kilometara nasipa i obaloutvrda i više crpnih stanica, tako da je uz Savu stvoren svojevrsni odbrambeni „bedem“, koji garantuje znatno veću sigurnost.

Povod našeg ponovnog vraćanja na Savu, s koje obično ponekad napišemo nešto o ribarenju ili eksploataciji šljunka, ovoga puta je nezapamćeno nizak vodostaj, koji ugrožava sve radne aktivnosti na ovoj rijeci, koja se, otkad je zagađena, najviše koristi za vađenje šljunka, prevoz drveta i rude, a ljude za ribarenje i kupanje.

ZAMIRE ŽIVOT, U RIJECI

— Uz ovu rijeku živim već decenijama — kaže sedamdeset trogodišnji Joža Vrbanić, stratšveni ribolovac i vrsni majstor za izradu čamaca. Savu poznam od Zagreba do Gradiške, ali do sada nisam zapamtio niži vodostaj. Istina, bilo je sušnih godina, ali ipak, korito rijeke nije bilo nikada praznije. Ovakvo stanje će još više pogoršati životne uslove u rijeci. U stvari, života je sve manje u Savi zbog njene zagađenosti. Nestalo je one „lepice“ što bude u zemlji i vodi. Nestale su i neke vrste riba, a nekih kao na primjer kečige sve je manje. Zagađenost se sada još i povećava, jer otpadne materije i dalje dolaze u istim količinama u rijeku, a količina vode je smanjena i može se reći minimalna. Nema „pomoći“ ni od pritoka. Eto, iz Jablanice jedine veće pritoke Save u gradiškoj opštini, ne dolazi više ni kap vode u ovu rijeku — kaže Joža Vrbanić.

— Čini mi se da Sava nije nikada bila manja-kaže Rešad Haljeta, koji je 1974. godine, kad je zabilježen najviši stogodišnji vodostaj kod Gradiške od 936 centimetara, rukovodio odbranom od poplava, koje su bile takvih razmjera da je prijetila izuzetna opasnost stanovništva, gradu, cijeloj privredi komune. Sava je toliko oplićala i suzila se, pa su se na više mjesta pojavila mala rječna ostrva, a na pojedinim mjestima skoro bi se mogla prebaciti kamenom — naglašavaju mještani u Gradišci, Mlaki, Jasenovcu, Dolini i drugim mjestima. U Dolini su se pod obalom, kod arheološkog nalazišta Gradina pojavili i ostaci keramike ostali na mjestu nekadašnjih sojeničkih naselja.

BRODOVI U PLIĆAKU

— Oko mosta kod Gradiške, otkad je vodostaj opao, sve češće se nalaze neeksplodirane bombe, koje su ostale u rijeci od rata. Do sada ih je pronađeno više, a jednu je ove nedjelje našao Joža Vrbanić — kaže Mehmed Biščević, inspektor za protivpožarnu zaštitu i eksplozivne materije. Te bombe mogu biti veoma opasne. Stoga se građani upozoravaju da svaki metalni neidentifikovani predmet ili bombu ne diraju, nego da obilježe mjesto gdje se nalazi i o tome odmah obavijeste Opštinski štab civilne zaštite ili Sekretarijat unutrašnjih poslova.

Plovidba brodovima s teretom je svedena na minimum i skoro je nemoguća i opasna. Jedva se „provlače“ između plićaka — kaže Mirko Kulundžić iz Uskoka i dodaje da na Savi živi šest decenija, ali ovako plitku rijeku nije zapamtio.

Privredne aktivnosti na Savi, za koju je nekad bio vezan život više desetina mlinara, na stotine ladara i alasa, svedene su na minimum. Jedino plovni park OOUR—a za vodopривredne djelatnosti „Sava“ uz velike teškoće vadi i prevozi šljunak do deponija, a poneki brod riječnog brodarstva „provuče“ se rijekom poluprazan.

I mala voda nanosi štete — kažu u Gradišci. Međutim, ovo je prilika — kako rekoše Omer Zulić, Ferid Islamagić i Mile Zdravković — da se organizuje akcija i očisti obala i prostor na kome više nema vode.

Tekst i snimci: Gojko ŠERBULA

Oktobra 1974. katastrofalna poplava (arhivski snimak)

Oktobra 1985. suša odnosi život, donosi nečistoću...

PORTRET MLADOG PJESNIKA (4)

Lirik „svakodnevnog izgnanstva“

(Razgovor sa pjesnikom Safetom Bačevcom povodom izlaska njegovog pjesničkog rukopisa „Pješčana minuta“ u zajedničkoj zbirci pjesama „U usta moždana hljeb pješčani“)

Mladi pjesnik Safet Bačevac rođen je 1958. godine u Novom Pazaru. Već nekoliko godina živi u Banjaluci, studirajući na Ekonomskom fakultetu. Član je Književne omladine. Do sada je objavljivao u „Glasu“, „Putevima“ i „Književnoj reči“.

Za razliku od svoje „knjiske brace“ (Tuzlanskog Ćurkovića i Račića) Safet Bačevac svojim lirskim konceptom pitomi svakodnevne teme. Kad se govori o lirici pjesničkom praobliku, precutno joj se pripisuje inferiornost u odnosu na druge stvaralačke koncepte. Međutim, Bečavac je svojim pjesničkim rukopisom „Pješčana minuta“ izbjegao zamke lirike u koje se veoma često upada: lažni štimung, spomenarski rječnik, imaginativna nemoć. Bačevac je svoju liriku uspješno nadgradio refleksivnim nabojima i smjernim radom u jeziku. I to je dovoljno za odbranu njegovog pjesničkog prvenca.

Razgovaramo s mladim pjesnikom pokušavajući da osvijetlimo puteve do knjige i putve u jeziku.

● Koje su to „objektivne“ i „subjektivne“ teškoce na tvom neizvjesnom, nesvakidašnjem hodočašću u jezik?

— Poslužio bih se stihom jedne svoje pjesme: „hodas pješčanim stepenicama kroz daljinu se pruža nedogled stepenika“. Kad se osvrnem, vidim da se pjesme „udvaraju“ knjizi, osvajaju je tako što se pojavljuju u časopisima, panoramama. Ipak, kad čovjek ono što radi shvati kao igru, onda ne može biti riječi o problemima. Problemi jesu tu, ali se ne primjećuju.

● Knjiga je potvrda izvjesnosti jednoga rada, neka vrsta nagrade za taj rad. Ali knjiga je konačna i kanonizovana koricama i brojevima stranica i svojevrsni „kradljivac“ tvojih pjesma. Šta misliš o dražima i krađi knjige?

— Distanca postoji prije nego što pisana riječ dođe do čitaoca, u vezi sam s njom i moja je dok je ne stavim na papir. A onda je ona „svačija i ničija“. Ipak, ova knjiga ima posebnu draž — prva je knjiga „Oriona“ i, kao takva, izvrsno je tehnički urađena. Slikar Nedžad Sabadžić uradio je divnu ilustraciju „Orionovog“ prvenca.

● O „produženom životu“ tvoga rukopisa, o tajanstvenom životu pjesme, odlučuju drugi. Kako zaljubiti pjesmu čitaocem, čitaoca pjesmom?

Put knjiga-čitalac zavijen je i „snježne nanose“ treba otkloniti. Kvalitet je jedan od načina privlačenja knjige i čitaoca. No, samo kvalitet nije dovoljna. Treba neko da taj kvalitet „predoči“ čitaocima. Između ostalog, taj „neko“ je časopis za književnost i kulturu mladih, koji treba da prati njihovo stvaralaštvo. Mi to u BiH nemamo. Istina, radi se na toj ideji već nekoliko godina u Republičkoj konferenciji Književne omladine.

● Iako je tvoj pjesnički rukopis čitljiviji od rukopisa tvojih literarnih saputnika, u njemu ima dosta tajanstvenih šarada za sladostrasnog čitača. Koja je odgonetka tvog lirskog horoskopa?

Kad sagledam o čemu ja to pišem, mogao bih reći: posmatram odnose vlastitog i težišnog ega, prirodu i čovjeka kao njenog fermenta.

Stvaralački put u jezik Safeta Bačevca najjasnije osvjetljava njegova uvodna pjesma. Pisaljka: „ogledalom hvataš zrake po papiru grebes bjelinu gledaš neuzornu zemlju vrtlaru kroz mimohod mirisom buketa riječi otklanjas mučnu uboda ruže“.

Razgovor vodio: Milenko STOJIČIĆ

NOVO IZ „HAUSTORA“

Bolero

Rok-grupa HAUSTOR osnovana je 1979. godine. Započela je u podrumu Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koji je u to vrijeme bilo veoma popularno sastajalište umjetnika i intelektualaca. Baš negdje u to vrijeme odatle su potekle i grupe AZRA i FILM. Ove tri grupe narednih godina predstavljale su glavninu zagrebačke novovalne rok-scene. Poslije nezaboravnih koncerata na kojem su do izražaja došle velike scenske mogućnosti i umijeće pjevača i vođe Darka Rundeka, te nastupa na Subotičkom festivalu, HAUSTOR 1981. godine izdaje singl „MOJA PRVA LJUBAV“ i LP „HAUSTOR“. Tako pjesma MOJA PRVA LJUBAV postaje veoma popularna i predstavlja hit koji ne stari.

Poslije duže pauze, koja je nastala nakon odlaska nekih članova u JNA i jednog veoma čudnog singla MAJMUNI I MJESEC, početkom 1984. se pojavljuje album TREĆI SVIJET. Snimili su ga Srđan Gulić — bubnjevi, Zoran Zajec — gitara, Srđan Saher — bas, Damir Prica — saksofon i Darko Rundek — gitara i vokal. Pjesme su, kao i u samom početku rada grupe, bile rad tandema Saher — Rundek. Iako je kritika ovaj album dobro primila i bio je uvršten među najbolje ploče JU-rok produkcije, nije dao nijedan hit koji bi mu donio veći komercijalni uspjeh.

Nakon personalnih promjena, koje su nastale u jesen 1984. jer iz HAUSTORA istupaju SAHER i GULIĆ, ponovo nastaje poduža pauza da bi sada ostali članovi prionuli na rad i snimili novi album BOLERO. Prateći svjetski diskografski trend, izdaju sada i promocioni singl kao najavu izlaska novog LP. Ovaj promo-singl rađen je sa tom namjerom da izreklamira novu ploču i upućen je, prije svega, medijskim kućama. Na njemu se nalaze dva, za album reprezentativna broja, koja će po mnogim prognozama biti i najslušanije stvari sa nove ploče. Tu su pjesme ENA (koja je već dospjela na našu top-listu) i TAKE MONEY AND RUN. Na snimanju ovog albuma Gulić, koji je prethodno istupio iz grupe, ipak, sarađuje, a Rundek, koji je autor svih pjesma, uz ostalo, svira i bas. BOLERO treba da se već ovih dana pojavi u prodaji, a njegova prodaja će biti pravi indikator da li su članovi HAUSTORA na pravom putu da čvršće stanu na JU-rok scenu.

M. P.

IZLOŽBA ROK—FOTOGRAFIJE

Ohrabrujući signali

Članovi banjalučkog Foto-kluba „Josip Bosnar“, Marinko Pranjić i Igor Segečić, postavili su nedavno u Gimnaziji izložbu svojih rok-fotografija. Kako je u našem gradu posljednjih godina izlagačka djelatnost gotovo zamrla, potez ovih entuzijasta je ohrabrujući.

Izložili su četrdesetak fotografija, uglavnom portreta poznatih ličnosti sa naše muzičke scene. Radovi nedvosmisleno pokazuju da su djelo autora koji se fotografijom u cjelini bave srazmjerno kratko vrijeme. Izrezi najčešće nisu dobro riješeni, a portretima nedostaje osmišljenost i estetska disciplina. Uzrok ovome je, prije svega, autorska nestrpljivost i nedosljednost. Tako je mogući originalni pristup za sada ostao u naznakama.

Valja, međutim, naglasiti da ove prigovore u drugi plan potiskuje, prije svega, dobronamjernost i želja autora da se (ne bez osnova) i dalje (vjerujemo sve uspješnije) bave rok-fotografijom. Trenutno mnogi signali pokazuju da će nam Segačić i Pranjić uskoro ponuditi obilje zanimljivog materijala. Recimo još da je sadašnja izložba organizovana u primjerenom prostoru-holu Gimnazije. Ovdje će se tako najlakše moći čuti primjedbe i prijedlozi srednjoškolaca, bliskih rok-kulturi. Primjer ove dvojice zaljubljenika fotografije potaknuće i druge na izlagačku djelatnost. Tim više što je ova izložba do sada najcjelovitiji, pa i najozbiljniji pristup domaćih (banjalučkih) autora rok-fotografiji.

D. RELJIĆ

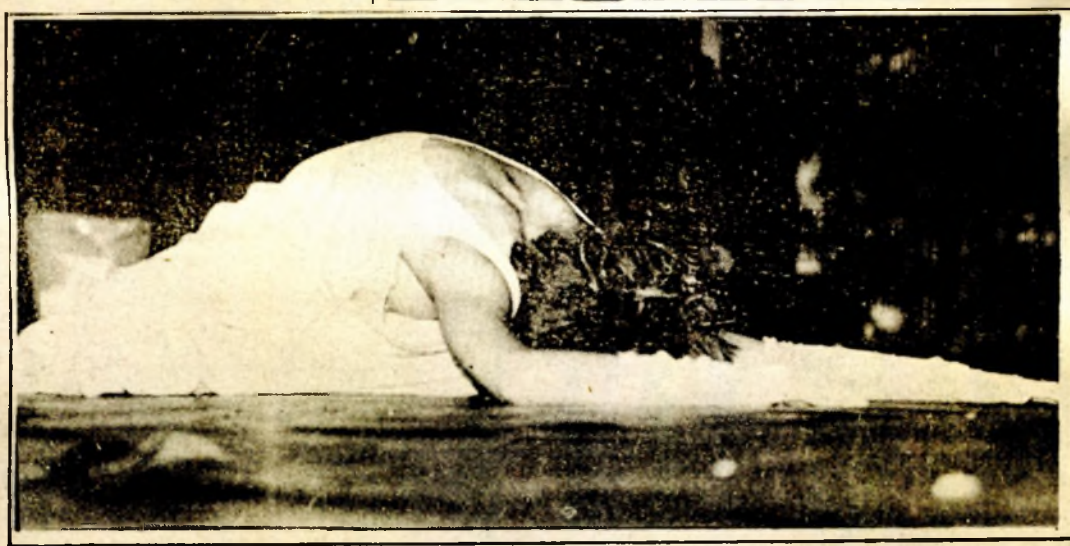

(snimio: d. reljić)

VIDEO—NOVOSTI

Bajaga

Ovog mjeseca, a najkasnije u novembru, pojavice se i dvije video-kasete na kojima će glavna zvijezda biti najpopularnija ličnost JU-roka BAJAGA i njegovi INSTRUKTORI. Prva video-kaseta trebala bi da sačinjava dokumentarni materijal sa „pjevanjem na kiši“ na stadionu „Tašmajdan“ kao i dijelove intervjua sa članovima grupe i još neke snimke sa drugih koncerata i gostovanja u zemlji i inostranstvu. Drugu video-kasetu predstavlja, u stvari, materijal koji su BAJAGA i INSTRUKTORI radili za svoj TV-sou. Scenarij je radio ACA KOTHAJ, a režiju M. [illegible] Vukobr[illegible]

Smotra rok — stvaralaštva

Sredinom decembra održace se u Sportskoj dvorani „Mejdan“ SMOTRA ROK—STVARALAŠTVA BANJALUKA '85. Organizator ove manifestacije je MK SSO Mejdan I.

Sve o načinu prijavljivanja saznaćete na strani Svijet mladih u narednom „Nedjeljnom Glasu“. Uglavnom, očekuje se učešće ne samo banjalučkih bendova, nego i grupa iz Prijedora, Prnjavora, Bosanskog Novog, Sanskog Mosta. Tako bi ovo bila prilika da se bolje upoznamo sa rokovima iz Krajine. Inače, pravo učešća imaju sve grupe iz Jugoslavije.

D. R.

TELEKS

● ROLING STONSI u Njujorku prave svoj novi album za koji su pjesme snimili u Parizu. To je prvi album za njihovu diskografsku kuću KOLUMBIJA sa kojom su potpisali ugovor sa 6 LP i dobili za to 28 miliona dolara. Očekuje se da ploča izađe početkom sljedeće godine.

● D PAUER OF LAV (SNAGA LJUBAVI) naziv je novoga hita kanadske grupe HJU LUISA i D NJUS, to je ujedno i glavna tema iz filma NAZAD U PROŠLOST Stivena Spilberga.

● U SAD je izašla singl-ploča sa pjesmom SUNČANI GRAD, koju je snimila grupa poznatih pjevača sa BRUS SPRINGSTINOM na čelu, a ploča je dio kampanje protiv politike rasne diskriminacije. U uvodu pjesme snimljen je dio govora crnih političara i boraca DESMONDA TITIJA i NELSONA MANDELE koji se još nalaze u zatvorima JUŽNE AFRIKE.

● A—HA naziv je nove američke grupe (koju sačinjava trio), a čiji se singl sa pjesmom TEIK ON MI (sa debitantskog albuma) nalazi u samom vrhu top-liste.

● Radio-PRIŠTINA raspolaže trenutno sa najmodernijom tehnikom i opremljena je sa 24-kanalnim studijem, a za koji su nedavno naručili posljednji krik snimateljske tehnike — kontaktne magnetofone.

● PANKRITI, grupa koja je zaorala ledinu slovenačkog roka s prvom pojavom panka, uskoro će proslaviti 10 godina postojanja. Taj jubilej će dočekati s izlaskom petog albuma koji nosi naziv PESMI SPRAVE, a na kojem se nalazi 11 pjesama u rock & rol maniru.

● MIKI JEVREMOVIĆ je počeo sa kompozitorom Vojkanom Borisavljevićem snimanje materijala za novi album, čiji izlazak je planiran za novembar '85. godine.

● Novi album BRANKE SOVRLIĆ nosiće naziv MAZO MOJA prema pjesmi Miroljuba Aranđelovića Kemiša. Na ploči se nalazi još 10 pjesama, čiji su autori Miša Mijatović, Dragan Aleksandrić, Ljubo Kešelj i Radoslav Graić.

● I DRAGAN ŽIVKOVIĆ TOZOVAC je snimio novi album sa 10 kompozicija, od kojih je sedam sam komponovao.

M.P.

TOP LISTA

DOMAĆA:

1. **MEDENA ČURICE** — „PLAVI ORKESTAR“
2. **UGASI ME** — „PARNI VALJAK“
3. **BEZ TEBE** — „VALENTINO“
4. **ZAŽMURI** — BAJAGA i „INSTRUKTORI“
5. **ENA** — „HAUSTOR“

STRANA:

1. **BODY AND SOUL** — Mai Tai
2. **MONEY FOR NOTHING** — Dire straits
3. **DANCING IN THE STREET** — Mick Jagger & David Bowie
4. **LAVENDER** — Marillion
5. **YESTERDAY'S MEN** — Madness

NARODNA:

1. **BILA SI MOJA LJUBAV** — Meho Puzić
2. **PIŠI MI** — Milica Zdravković
3. **NE TRAŽI ME** — Bahtijar Bulić
4. **JA ZNAM LEK ZA OSTAVLJENE** — Vera Matović
5. **BUDI MOJA, JASMINA** — Hasan Dudić

PET NEZABORAVNIH:

1. **YESTERDAY** — Ray CHARLES
2. **WHO DO YOU LOVE** — Doors
3. **OLD PHOTOGRAPHS** — Charley Pride
4. **FOR ALL WE KNOW** — Shirley Bassey
5. **WHAT ABOUT YOU** — Billy Preston

RADIO — BANJALUKA

ZABAVNA:

1. **KAD MI KAŽEŠ, PAŠA** — „PLAVI ORKESTAR“
2. **A WIEV TO A KILL** — „DURAN DURAN“
3. **LJUBAVI** — „IDOLI“
4. **SOI FAR AWEY** — „DIRE STRAITS“
5. **MALO NEBA** — Meri Cetinić
6. **AUSTRALIJA** — „RADIO“
7. **CHERRY PIE** — SADE“
8. **CALL ME** — „GO WEST“
9. **JA SAM LAŽLJIVA** — „DENIS & DENIS“
10. **I DON'T WANNA KNOW** — Phil Collins

NARODNA:

1. **PRIČAJ MI, PRIČAJ** — Snježana Đurišić
2. **ŽAO MI JE** — Sejo Pitić
3. **NOĆAS VJETAR TAKO TUŽNO VIJE** — Zekija Čuturić
4. **JA NEĆU LJEPŠU** — Mile Kitić
5. **SVE JE LIJEPO, SAMO TEBE NEMA** — Milena Plavšić
6. **TI SI ME ČEKALA** — Predrag Živković
7. **ZNAŠ DA TE VOLIM** — Duško Kuliš
8. **FOTO—ATELJE** — „SVILEN KONAC“
9. **GORDANA** — Šaban Šaulić
10. **VARAO SAM TEBE, PREVARIO SEBE** — Esad Ešadović

PRIPREMIO
Miralem PERVIZOVIĆ

HUMANI ODNOSI MEĐU POLOVIMA I ODGOVORNO RODITELJSTVO

PUBERTET

DOBA VELIKIH PROMJENA

● *Korijen svih promjena i nastalih nevolja mladih u pubertetu je u brzom rastu, pojačanom radu žlijezda sa unutrašnjim lučenjem, polnom sazrijevanju i prostom rastu ispreplitanju različitih duševnih svojstava*

Pubertet je doba velikih promjena. Od brbljivog i otvorenog djeteta koje o svemu rado priča i zapitkuje, postaje ćutljivi dugajlija ili nespretna, štrkljasta djevojčica koja brzo i neočekivano mijenja raspoloženja.

Tjelesne promjene tako su brze da ih gotovo pratimo pogledom. Roditelji ne mogu da se naviknu na novu ćud djeteta, a čak i nastavnici, nervozno reaguju na izmijenjeno ponašanje svojih učenika.

Šta to pubertet čini tako neobičnim dobom života? Šta ga čini nestabilnim, uznemirenim i tako osjetljivim periodom razvoja?

NESPRETNOST I TAJANSTVENOST

Tjelesne promjene koje svi opažamo najprije izmijene izgled, tijelo postaje izduženo, ruke i noge izrastaju iz odjece, nos neobično odskače od lica, a uši nikada nisu bile veće i dalje od glave. Bubuljice niču kao gljive poslije kiše, a svaki pokret postaje nespretan. Pubertetlija zapinje za sve u kući kao da je pijan. I dok se pred ogledalom gleda nezadovoljan promjenama osjeća kako se u njemu javlja neka sila koja ga goni na tajanstvenost, ćutljivost i maštanje. Djevojčice su sklone da ovako stojeći pred ogledalom često i zaplaču.

Polako postaju svjesni da nisu ono što su do juče bili. To opažaju i roditelji, ali niti se oni snalaze pred promjenama, niti im roditelji znaju pomoći. Njihove nade usmjerene su na budućnost, a najbliži često žale za mirom i spokojom koji je ranije vladao. Roditelji bi željeli da saznaju šta se to zbiva, ali ovi dječaci i djevojčice nemaju odgovora jer i njih muče ista pitanja.

Korijen svih promjena i nastalih nevolja je u brzom rastu, pojačanom radu žlijezda sa unutrašnjim lučenjem, polnom sazrijevanju, pojavi polnog nagona i prostom rastu i ispreplitanju različitih duševnih svojstava.

... OTUĐENOST...

U ovom dobu, najčešće između 12 i 14 godina, javljaju se znaci polnog sazrijevanja (što ne znači da nije normalno ako se javi ranije ili kasnije) reproduktivne funkcije polnih organa prešle su veći dio puta do zrelosti. Djevojčice dobijaju prvu menstruaciju, a u dječaka se javljaju prve polucije. Ove promjene često se preživljavaju vrlo intenzivno, nekada sa pravim emocionalnim burama. **Ako menstruacija kasni za vršnjakinjama djevojčica može danima, pa i mjesecima, da bude zabrinuta, kao što i nenadana pojava može da izazove šok. Pripremanje i razgovori potrebniji su nego ikada.** Ali kako ih ostvariti kad je ovo istovremeno i doba udaljavanja od roditelja i nastavnika, kad je to istovremeno i doba kad raste naše ja i kad težimo samostalnosti i posjedovanju vlastitih tajni.

... SVE VEĆI NEMIR...

Pojava polnog nagona dovodi do nemira za koji ne znamo pravo rješenje. Ni tjelesna ni fiziološka zrelost za polni život nije dostignuta. Pogotovo nije dostignuta psihološka i socijalna zrelost. Polni nagon vrši neprekidan pritisak i mladići i djevojke često se odaju samozadovoljavanju. **Istraživanja pokazuju da se mladići ovog doba u zaista velikom procentu oslobađaju svojih različitih napetosti, ne samo napetosti izazvane polnim nagonom, predajući se onaniji. Pri tome oni stalno strepe da čine nešto ružno, opasno i nedozvoljeno. Tako nemir nastao zbog procenta u organizmu, zbog naglog i neusklađenog rasta, postaje neopravdano još veći.**

Intelektualni rast ostvaren do ovog uzrasta otvara nove perspektive ali stvara i neke teškoće, i nesporazume. **On ipak nije u stanju da sasvim izađe na kraj sa promjenama koje su stalno u toku i nagonom koji ne uspijeva kanalisati na prihvatljiv način.** Mada je dijete ovog uzrasta osobito napredovalo u razvoju tzv. apstraktnog mišljenja, biće mu i potrebna stalna pomoć za razumijevanje nekih jednostavnih stvari, što se postiže naklonošću i blagovremenim i otvorenim informacijama, toliko potrebnih ovom dobu.

... KRITIČKI POGLED NA SVIJET...

Narasle sposobnosti posmatranja i razumijevanja svijeta čine ih kritičnijim prema okolini, roditeljima, nastavnicima, vršnjacima, prema sebi i prema svemu što doživljavaju i opažaju. Ovaj kritički pogled na svijet kao i stalna uznemirenost izazvana procesima i promjenama u organizmu, kao i pojava pretjerane osjetljivosti što karakteriše ovo doba dovodi do čestih i neočekivanih sukoba sa autoritetom roditelja i nastavnika. **Pored toga osjećanje vlastitog ja, koje raste i buja zajedno sa tijelom postaje izvor sukoba i nesporazuma.** Ne kaže se uzalud da adolescentovo ja strši kao ozljeđen palac. Ono se zaista lako i često povređuje.

Dječak ovog doba je pomalo čudan, nezgrapan, ponekad grub, ali uvijek nesiguran.

Djeovjčica je osjetljiva, sklona maštanju, povlačenju i strepnji. Često se plaši budućnosti i svega što je očekuje, ponekad svoje organske promjene doživljava sa zebnjom i strahom.

Pomoć u ovom dobu se istovremeno očekuje i odbija. Ona bi trebala da bude prije informacija i razumijevanje nego prijekor, kazna i moralisanje.

Jovan SAVIĆ

MUŠKI PUBERTET

KAKO SE DOKAZATI

... U pubertetu nastaje nov period u kome je dečak preplavljen novim nepoznatim osećanjima kada gubi sigurnost, kada borba razuma i pola stvara prve jasne komplekse. U osnovi to je, kako kaže dr Aleksandar Kostić „vreme kada treba uspostaviti kontrolu svesnog nad nagonskim, onog što se sme, nad onim što se želi". Baš u nastojanju da se stvori ravnoteža između tih različitih tendencija prolazi period puberteta. Zato pubertet i treba shvatiti kao fiziološku krizu u kojoj psihički procesi traju nekoliko godina.

Osoba u pubertetu se vlada kao čovjek u pijanom stanju, razum ne kači nagone, a dolazi i do emocionalne labilnosti. Zato i postoji pretrerana osetljivost, strah, napetost, apatija, prezasićenost ili neosetljivost. Neke osobe u tom dobu su pune samooptuživanja, a druge su pune preteranog optimizma koji sve ruši pred sobom i teži za idealnim svetom. Razlika između želja i mogućnosti stvara nemir, životnu nesigurnost i niz zabrana, zbog čega mnoge osobe u pubertetu pribegavaju svetu fantazije. Zato se kod nekih i javljaju ideje veličine, kada pucaju od snage, imaju suviše energije, a njihova ličnost nije još omeđena i traži načina da se dokaže u borbi i aktivnosti. Takve osobe su nepovjerljive i sve stvari prihvataju sa kritikom zbog čega i dolaze u sukob sa roditeljima i vaspitačima.

U pubertetu može da se pojavi i alkoholizam ili pušenje iz nastojanja da se dečaci identifikuju sa odraslima ili iz pobune prema okolini. U novije vreme nije tako retka ni narkomanija. Isto tako češća je i delikvencija kao posledica zavođenja najčešće usamljenog ili zapuštenog djeteta.

U psihičkom smislu pubertet treba shvatiti kao prolaznu etapu u razvoju inteligencije, ili uvek valja imati uvidu da taj period zahteva posebnu pažnju i specifičan tretman...

(Iz knjige Radoslava NINKOVIĆA: „Ginekolog za svaku ženu")

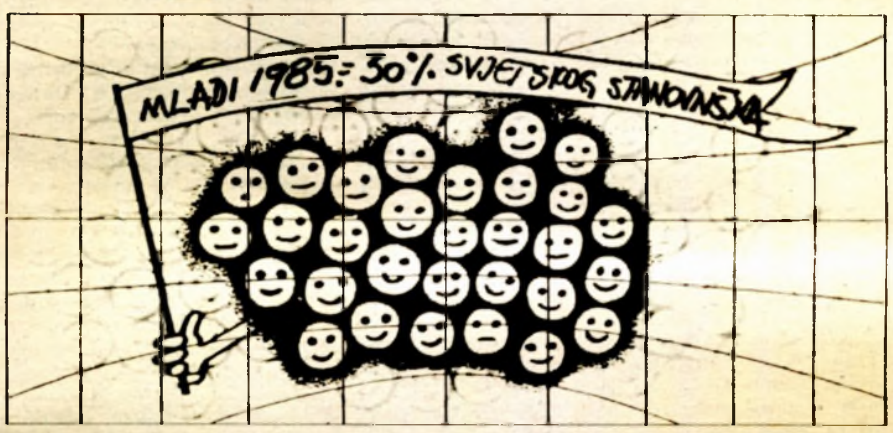

UZ MEĐUNARODNU GODINU MLADIH

PODMLAĐENO ČOVJEČANSTVO

U svijetu danas živi milijardu i 445 miliona mladih između desete i dvadeset četvrte godine života. To je gotovo trećina čovječanstva (30 odsto). Mladih je danas više no što ih je ikad bilo na ovoj našoj zemlji. Zato i nije čudo da je baš njima posvećena ova, 1985. godina.

ZAPISANO U KNJIGAMA

TUGA

Dok mlad i lud bejah, Bože moji
Da sam barem nako znanje steko,
I vek mudro proživeo svoj,
Dom bih imoi uzgajvije moko!
Al' od škole bežo sam daleko
K'o što deca to rđava čine.
I sad pišuć ovo sam dočeko
Da mi srce puca od gorčine.

Fransoa VIJON
(Preveo Vladeta Kosutić)

IZ NAŠE ANKETE

SPREMNO U BRAK

Predbračno iskustvo poželjno je za muškarce, misli 67 odsto ispitanih mladića i djevojaka, a samo dva odsto ih je upisalo da je ono nepoželjno. Nešto manje, skoro pola ispitanih (48 odsto), smatra da je ono poželjno i za djevojke, ali je veći procenat (desetina) protivnika ženskog seksualnog iskustva prije braka.

rekli su ● napisali su ● rekli su ●

seksualne emocije

Ništa se rđavo ne nalazi u seksualnim emocijama, pod uslovom da su iskrene, a ne pritajene ili podmukle. Dobro seksualno uzbuđenje je veoma dragocjeno za svakodnevni život čovjeka. Bez njega bi svijet postao sumoran. Drage volje lutnuo bih svakome u ruke golicave renesansne priče: one bi nam pomogle da se oslobodimo velikog dijela naše uobraženosti, te bolesti modernih ljudi.

dujvid herbert loren s

SA JANKOM PEJANOVIĆEM, PREDSJEDNIKOM FUDBALSKOG SAVEZA JUGOSLAVIJE

Milutinovićev rad porazan

●Selektor je imao sve preduslove za kvalitetan rad, ali izostali su kvalitetni rezultati ● Prvo selektor, pa onda program ubuduće biće obrnuto ● U jednom savezu tri saveza ● Veća pažnja mladima to je putokaz ● Promjena sistema takmičenja ● Naša liga najbrojnija po fudbalerima - profesinalcima u Evropi

Fudbal je najpopularniji i najmasovniji sport u Jugoslaviji. Đaci, studenti, radnici, vojnici, zemljoradnici...uključuju se svake nedjelje u brojne fudbalske utakmice, od najnižih do najviših rangova takičenja. Danas u Jugoslaviji ima oko 10 hiljada fudbalskih ekipa i četiri hiljade ekipa u rekreativnim takmičenjima sa 400.000 aktivnih fudbalera.

Amaterizam je idejna osnova fudbalskog sporta, jer se ubjedljivo najveći broj fudbalera bavi ovim sportom radi rekreacije zabave i odmora i lične afirmacije u sportskim takmičenjima. Vrhunski fudbal obuhvata samo jedan mali dio fudbalske organizacije po broju igrača i klubova.

Baš taj vrhunski fudbal bremenit je brojnim problemima koji potresaju cijelu fudbalsku organizaciju. Problemi se direktno reflektuju na rezultate reprezentacije i naših klubova na međunarodnoj sceni. Posljednjih petnaestak godina, nakon uvođenja profesionalizma, došlo je do naglog pada našeg kvalitetnog fudbala. Čitav niz nerasvijetljenih pitanja uslovio je stagnaciju u radu i odnosima. Fudbalska orgniazcija, na čijem je čelu Janko Pejanović, pokušavao da nađe izlaz iz komplikovane situacije. Već su napravljeni i prvi koraci u rješavanju vitalnih problema našeg fudbala, ali je to, ipak, samo početak.

U ovom trenutku najaktuelnija je reprezentacija, koja je već eliminisana u kvalifikacijama za svjetsko prvenstvo. Zbog toga smo Janku Pejanoviću postavili prvo pitanje: **Da li je selektor Milutinović imao uslove za stvaranje reprezetancije koja bi mogla da izbori odlazak u Meksiko?**

-Selektor Miloš Milutinović imao je sve uslove za kvalitetan rad. Predsjedništvo Fudbalskog saveza Jugoslavije podržalo je njegove zahtjeve. Prvenstvo je često prekidano da bi se reprezentacija što duže pripremala. Utrošene su i velike pare za pripreme, ali rezultat svega toga je porazan. Mi nismo htjeli da se miješamo selektoru u njegov stručni rad, vjerovali smo mu da bi se na kraju uvjerili da to što je radio nije bilo dobro - govori Janko Pejanović.

●Vi ste poslije evropskog prvenstva u Francuskoj tražili promjenu cijelog stručnog štaba reprezentacije. Promijenjen je samo selektor Veselinović! Da li ćete se sada zalagati za promjenu cijelog stručnog štaba?

-Poslije Francuske bio sam kategoričan za promjenu cijelog stručnog štaba, ali moj prijedlog nije podržan. U ovom trenutku mislim da bi trebalo na miran način trezveno analizirati rad stručnog štaba i onda donijeti odgovarajuću odluku. U svakom slučaju, svako treba da za svoje propuste snosi određenu odgovornost. Očigledno je da rad sa reprezentacijom nije bio dobar i da je to glavni razlog neuspjeha u kvalifikacijama.

●Izboru selektora posljednjih godina FSJ nije najozbiljnije prilazio. Ovo važno pitanje jugoslovenskog fudbala rješavano je na brzinu uz dosta improvizacija. Da li će tako biti i u buduće?

-Mislim da ovom problemu treba drugačije prići. Do sada smo prvo birali selektora, a on je onda nudio program koga se nije držao. Valjalo bi prvo napraviti ozbiljnu analizu stanja u kome se nalazi jugoslovenski fudbal, pa onda izraditi ambiciozan plan i program, a potom izabrati selektora koji bi mogao realizovati taj program. Inače, selektora ubuduće neće birati ni smjenjivati Predsjedništvo FSJ, nego Konferencija kao najviši organ fudbalske organizacije. Ostala nam je još utakmica u kvalifikacijama sa Francuzima. Mada je potpuno izvjesno da su sve šanse da odemo u Meksiko izgubljene, ne treba u rješavanju pitanja novog selektora unositi nervozu. Treba mirno sačekati da prode taj susret, pa onda trezveno riješiti taj problem i spremno dočekati kvalifikacije za Evropsko prvenstvo i Olimpijske igre.

●Selektor može dobrim radom i dobrim vođenjem reprezetacije doprinijeti uspjehu reprezentacije. Ipak, za trajniji uspon našeg fudbala potrebno je riješiti čitav niz nagomilani problema koji opterećuju jugoslovenski fudbal. FSJ je krenuo praktično u akciju: izvršena je reorganizacija sudijske i trenerske organizacije. Koliko će to doprinijeti boljem sudenju i boljem stručnom radu u klubovima?

-Prvo bih htio da kažem da nije bilo dobro što smo u jednom savezu imali tri saveza. Zato se reorganizacija nametala kao neophodna jer smo imali stanje da sudije nikome ne odgovaraju za svoj rad isto kao i treneri. Sudenje je bilo jedan od glavnih kamena spoticanja našeg fudbala. Kontrolori, sudije, klubovi! To je bila jedna sprega koja je rušila jugoslovenski fudbal. Kontrolori su bili neprikosnoveni, sudije su se njima dodvoravale, sudile su uglavnom za ocjenu. Situacija je bila takva da je klubu bilo važno da „uhvati" kontrolora, a onda je bilo lako sa sudijama. Sada će situacija biti drugačija iako smo na početku prvenstva upali u jedan „vakuum", koji su koristile sudije, pa sudenje na startu nije bilo dobro.

● Zašto ste dozvolili da dođe do tog vakuuma?

-Jednostavno zato što nismo mogli formirati Sudijski odbor dok nije donesen Statut. Imali smo prelazne odredbe koje važe dok se ne usvoji nešto novo. Mi smo formirali Sudijski odbor formirana je i Radna grupa koja priprema prijedlog akata koje ćemo usvojiti po hitnom postupku. Ti akti, će sadržavati sve o funkcionisanju Sudijskog odbora i sudenja.

●Da li će ubuduće postojati kontrola sudenja?

-Klasična kontrola kakva je postojala neće biti, ali će sudije biti kontrolisane. Mi ćemo formirati jednu listu od najeminentnijih fudbalskih radnika, tu se mogu naći i bivše neiskopromitovane sudije u koje imamo povjerenje. Članovi te kontrole će povremeno odlaziti na pojedine utakmice i pratiti sudenje. Oni se neće nikome javljati, a sudije neće znati da ih neko kontroliše. Tako će se izbjeći pritisci koje su klubovi vršili na kontrolore. Znači kontrola će biti povremena i tajna.

●Šta je sa stručim radom u klubovima?

-Trenerska organizacija je bila inertna i nije doprinosila adekvatno unapredenje stručnog rada u našim klubovima. Sada je potrebno učiniti značajne napore da se afirmiše stručni rad i da treneri koji rade budu na adekvatan način i vrednovani. Nije dobro što su u našem kvalitetnom fudbalu, uglavnom, kružili isti treneri, koje je interesovao novac, a ne rad.

●Kako gledate na rad sa mladim kategorijama, odnosno, na podizanje fudbalskog podmlatka?

-Za podmladak klubovi izdvajaju simbolična sredstva, reprodukcija u ovom sportu kod nas je na niskom niovu. Zbog toga ćemo se ovim pitanjem ozbiljnije pozabaviti na sljedećoj Konferenciji FSJ.

●Sistem takmičenja se godinama nameće kao važno pitanje našeg fudbala. Da li će uskoro doći do promjene sistema takmičenja?

-Htio bih da kažem da smo godinama bezuspješno pokušavali da promjenimo sistem takmičenja. Sve je padalo u vodu kad je trebalo donijeti odluku. Zato samtram da je naš veliki uspjeh što smo u fudbalu ukinuli konsenzus kao način odlučivanja. Sada se neće dogoditi, u to sam uvjeren, da dobar prijedlog ne prode kao što se to ranije dogadalo kada je mogao ko je htio da ospori sve što je predlagano. Zato smatram da ćemo već na sljedećoj Konferenciji krajem oktobra donijeti odluku o promjeni sistema takmičenja u našem fudbalu.

●Šta će novi sistem takmičenja donijeti jugoslovenskom fudbalu?

-Novi sistem takmičenja treba da obezbijedi bolje uslove za rad u klubovima koji se takmiče u saveznim i međurepubličkim ligama, a to će omogućiti i bolji rad sa selekcijama i stvaranje kvalitetnije reprezentacije. Kvalitetniji fudbal u vrhunskim klubovima znači stvaranje i jake repreztnacije. Sa društveno-ekonomskog aspekta novi sistem takmičenja predstavlja uključivanje fudbalskih klubova u programiranje samoupravnih interesnih zajednica u kojima žive i rade. Ovim se podrazumijeva ostvarivanje odlučujućeg uticaja udruženog rada na rad i razvoj fudbalskog sporta. Ovaj momenat je veoma značajan i zato što fudbalski klubovi u svojim sredinama uživaju ogroman ugled ne smao sa stanovišta okupljanja djece, omladine i starijih za bavljenje ovim sportom, već i sa stanovišta društvenog standarda i afirmacije sredine.

●Kako će se novi sistem takmičenja reflektovati na amaterski fudbal?

-Predloženi sistem takmičenja, koji u svojoj osnovi ima za cilj jačanje amaterizma kao idejne osnove razvoja fudbalskog sporta i u vezi s tim suzbijanje širenja tendencija profesionalizacije, predstavlja strateški cilj fudbalske organizacjje na ostvarivanju zadataka stabilizacije i usmjeravanje društvenih sredstava za unapredenje fudbalskog sporta u skladu sa ciljevima pokreta fizičke kulture u našoj zemlji.

● Kako će izgledati novi sistem takmičenja?

— Prva savezna liga ostaje kao i do sada sa 18 klubova. Umjesto dvije Druge lige, formiraće se Jedinstvena druga liga sa 20 klubova. Novina je i u formiranju četiri međurepubličke lige sa po 16 klubova.

● Da li je trebalo smanjiti Prvu ligu?

— To je pitanje za dublju analizu. Neki smatraju da bi se smanjenjem Prve lige kvalitet popravio, odnosno da bi koncentracija kvaliteta bila naglašenija. Ja smatram da je važan kvalitet fudbalera, ako nema asova, onda nije važno da li Prva liga ima 18 ili 14 članova. Smanjenjem Prve lige reprezentacija bi dobila više termina. Zbog toga je valjalo razmisliti o toj mogućnosti.

● Po broju profesionalaca naša prva liga je najveća u Evropi?

— Apsurdno je da u našoj prvoj ligi ima više profesionalaca (igrača) nego u SR Njemačkoj Holandiji zajedno. U naših 18 prvoligaških klubova ima oko 500 profesionalnih igrača. Glomazni profesionalni pogoni su veliko finansijsko opterećenje za klubove. Ako jedan klub ima 30 i više profesionalaca, on veliki broj plaća igrača koji uopšte ne igraju ili rijetko igraju.

● Šta mislite o odlasku naših igrača u inostranstvo, odnosno da li bi granicu odlaska trebalo pomjeriti?

— Postoje različita gledanja na taj problem našeg fudbala. Jedni smatraju da granicu treba pomjeriti na 30 godina, a drugi da igrača u početku treba puštati vam. Mislim da bi bilo bolje da igrači do 23 godine mogu ići u inostranstvo, a da u našim klubovima igraju u najvećoj snazi i sa velikim iskustvom.

Milan ŽDRALE

FUDBALSKA RASKRŠĆA

NIKAD TEŽE

(Velikokladuški sport, a prije svega fudbal, u velikoj krizi; kako pronaći izlaz)

Sport u Velikoj Kladuši, slobodno se može reći, pao je na niske grane. Najvjerniji poklonici ističu da klubovi ovog grada davno nisu bili u težoj situaciji. Svih pet timova nalazi se na posljednjim mjestima tabela u svojim ligma.

Pored rukometaša i rukometašica „Agrokomerca" te Košarkaškog kluba „Krajišnik" koji su „posrnuli" ranije, početkom ove sezone počeo je da tone i brod fudbalera „Mladosti" iz Vrnograča, koji se takmiče u Regionalnoj ligi Bosne i Hercegovine u grupi Zapad, a u još težoj situaciji nalazi se i najuspješniji klub Velike Kladuše, „Krajišnik", koji je čvrsto zaposjeo dno tabele u Republičkoj fudbalskoj ligi Bosne i Hercegovine.

Početkom sezone „Krajišnik" je napustilo nekoliko standardnih prvotimaca, a redovi su pojačani Trešnjićem, koji je došao iz bosanskogradiške „Kozare", i Zvizdićem iz „Lokomotive". Nakon nekoliko odigranih kola u „Krajišnik" je iz „Karlovca" angažovan lijevokrilni napadač Kukolj. Međutim, sve to nije pomoglo ovom klubu da izađe iz ćorsokaka. Uz poraze na strani stizali su i oni na domaćem terenu. Prvo je „Krajina" iz Cazina u potpunosti nadigrala domaćina, pobijedila je sa 3:1, a potom je bodove iz Velike Kladuše odnijela i ekipa „Sloge" iz Doboja, pobjedom od 2:1.

Ponovo na čelu: Boško ČEČUR

Već tada, a i ranije, se vidjelo da mnoge stvari u „Krajišniku" treba mijenjati. I kao što to obično biva, prvo su se kola slomila na šefu stručnog štaba Ali HRNIČU, koji je prvih dan oktobra morao da napusti Veliku Kladušu. Na njegovo mjesto postavljen je Boško ČEČUR, koji je tu dužnost obavljao i ranije.

Prema riječima Muhameda Hadžića, predsjednika Predsjedništva Kluba, predstoji i niz drugih promjena. One se, prije svega, odnose na odgovorniji odnos prema „Krajišniku" od strane fudbalera i članova Predsjedništva. Pod tim se, uz ostalo, podrazumijeva studiozniji rad, posebno kada su u pitanju juniori i pioniri. Neće biti suvišno kažemo li da kostur prvog tima čine igrači koji su na zalasku karijere, a od ostalih veliki broj je „sa strane", koji se, praksa je to pokazala, „osipaju" vrlo lako.

Na kraju konstatujemo, da za „Krajišnik", iako je u teškoj situaciji, ipak sve nije izgubljeno. Sportski radnici ističu da su načinjeni početni koraci nabolje. Da li će to donijeti i željene rezultate, ostaje da se vidi.

Milan PILIPOVIĆ

IZ MOG UGLA

KULT SUDIJA

(Postalo je važnije ko sudi nego u kakvoj su formi takmičari; zašto je nekad bilo drugačije)

Stalno su u centru pažnje: o boksesrskim sudijama raspravlja se na svim nivoima - te kako će ko biti razvrstan na listama, kad će ko polagati za viša zvanja, koja sredstva izdvojiti za njihovo stručno usavršavanje, izmišljeni su domaći kolokvijumi „provjera znanja" pa se odlazi i na međunarodne seminare. Predsjedništvo BSJ često se više bavi „Istorijskim pitanjem" koga poslati da vodi borbe na prvenstvo Evrope ili svjetskom šampionatu, nego u kakvom će sastavu putovati reprezentacija. Sudije imaju svoj savjet, pa razne komisije i kontrolore, čak i svoje kadrovike za raziliku od svih ostalkih stručnih organizacija u bokserskoj kući.

Od sudijskih pitanja, o kojima svi bržino vode računa, prosto se čovjeku zavrti u glavi. Ozbiljni ljudi, kojima je povjerena briga o napretku i uspjehu jugoslovenskog ringa, bave se neozbiljnim stvarima - zašto je jedan sudija ranga AIBA skinut sa liste, a drugi EABA uguran na njegovo mjesto. Zbog čega ne putuje u inostranstvo Marko nego ide Pero, a red je bio na Marka.

Ligaši su, takođe, pomno nastavili da dograđuju kult sudija. Rukovodstva klubova kao da manje interesuje s kim boksuju. Postaje im sve važniji ko će im suditi. Pred svako nedjeljno kolo okreću telefone raspituju i ponekad zadovoljno odahnu - dobro je, sudi pravi čovjek. Ili još bolje - naš čovjek. Djelioci ringovne pravde zasjeli su i na stranicama štampe. Nekad ih grade, malo hvale, ali su oni zadovoljni: ne izbijaju iz žiže interesovanja.

Neka autoru ovih redova bude dozvoljena i mala intimnost: u njegovo vrijeme bilo je sasvim drukčije. Niti je on znao ko će mu suditi, niti ga je interesovalo. Njegovom klubu bilo je važno da privuče što više gledalaca - stvaran je kult šampiona i za najboljeg uvijek je unaprijed tražen iz protivničkog tabora - samo najbolji. Svijet bi nagrnuo da gleda spektakl u ringu. Znao je unaprijed da će vidjeti ono što su mu obećali za kupljenu ulaznicu. Sudije su bile sasvim sporedne.

Ne bi se smjelo tvrditi da su i tadašnji arbitri bili nepogrešivi. Ali, skandali, tuče, izgredi, predstavljali su pravu rijetkost.

A sudije tih pedesetih godina nisu imale ni kolokvijume, ni kadrovike, ni kontrolore. Nije bilo ni toliko zvanja i rangova.

Bili su jednostavno ono što bi trebalo da bude svaki pravi arbitar: malo primjećeni „treći čovjek" u ringu, čija je dužnost samo da pomogne onoj dvojici da se borba odvija kako propisi nalažu, prije svega fer i korektno.

Toma HLADNI

LIJEPO U FUDBALU

Nisu zaboravljeni

*Kada je ono **Mehmed Krajišnik Papek**, nenadano i tragično, prije tri decenije, otišao sa životne scene. Banjaluka je, u vrijeme njegove bolne sahrane, odjednom postala pust grad: sve živo sleglo se u dvorište bolnice, okolne ulice bile su zakrčene, duga pogrebna povorka imala je svoj početak, ali joj se kraj nije vidio. Oplakivali su Banjalučani svog Papeka, miljenika, tugovali su za sjajnim fudbalerom i još boljim mladićem.*

Godine su, od tada, jurile, dani su nestajali, jedan za drugim. Borac je stizao do elitnog društva, pa se vraćao u sivilo Druge lige, bio je finalista Kupa. Gradski stadion se za, ovo vrijeme, tri ili četiri puta renovirao, rekonstruisao, uljepšavao, protutnjao je i onaj zlokobni banjalučki oktobar. Štošta se izmjenilo, nabolje, uglavnom. Logikom smrti, sa sportske, a zatim i sa životne pozornice odlazili su, jedan po jedan, fudbaler, ili, pak, funkcioner, razasuta banjalučka groblja sve su češće postajala posljednja ishodišta onih koji su u dresovima i kopačkama, svako na svoj način, prema svojim mogućnostima ispisivali bar po jedan listić fudbalske istorije ovog grada, nekad tako sićušnog da smo se svi „u glavu" znali i svakog jutra zdravili, a danas, evo, razvučenog gotovo u nedogled, nabreklog pa prijatelja ne vidiš danima, samo ga čuješ. Zahvaljujući telefonu.

Hoće, u žaru borbe, fudbaleri da se pokoškaju, znaju, zašto i to ne reći, jedan drugom i nepristojnu riječ uputiti. Otkako su premije postale dodatni stimulans te igre i nadigravanja, pokatkad se i šake na terenu upotrijebe, ako se drugačije ne može razmrsiti običan fudbalski čvor. Bod zna, i, bogami, uspijeva da zavadi i dva oka u glavi, ali je fudbal u suštini, bio i ostao - sport. On zbližava. On oplemenjuje. Fudbal stvara prijateljstva, duga, katkad teško raskidiva. Moćan je, kakav god da je, prvoligaški ili mahalski.

Jedni iz fudbala odlaze, drugi odmah pristižu. Taj lijepi, nepregledni đerdan se ne prekida, postaje, nekako, sve duži, brojniji i bogatiji, izbrušeniji.

I uvijek je obasut onim najljepšim prijateljstvom, plemenitošću. Toplinom, ljudskošću.

Da nije tako zar bi, petnaestak fudbalera, pripadnika nekoliko generacija, jedan čitav bogovetan dan išli od groba do groba, kraj svakog zastali, minut-dva-tri, spustili buket cvijeća, u tišini, bez riječi, muklim dostojanstvom stajali kraj humke nekadašnjeg fudbalera ili svog rukovodioca, saigrača, pa na prstima, onda, otišli dalje, do slijedećeg groba.

Niko ih na to nije natjerao, to ne piše u opštinskom ili klupskom protokolu. Sve što su uradili tog 3. septembra, poteklo je iz duše, srca fudbalskog. Lopta je te mrtve i ove žive nekada zbližila, zbog nje su se, možda, znali i sporječkati, mladalački se naljutiti, a već uveče na korzu opet zajedno šetati ili sutradan ponovo živjeti kao velika porodica. Zbog fudbala i zadovoljstva koje im je donosio.

Ukoliko ste na grobovima: Aleksandra Mastele, Ranka Kantara, Voje Čiče, Žarka Vranješevića, Mile Stefanovića, Vlade Jurića, Ante Jurinčića, Ota Bojere, Teofika Kike Kobašlića, Emina Keca Čejvana, Zlatka Pajazetovića, Muharema Ganića, Mehmeda Papeka Krajišnika, Paše Jamakovića, Miroslava Lace, Đorđa Pekara Đurića, Fahre Plićanića, Alojza Lojze Popovića, Mehmeda Đrimbe Ramića, Alije Hahe Osmančevića, Mesuda Rage Đumišića, Marka Aničića, Ismeta Hadžimujagića, Ahmeta Ibrahimbegovića, Ibre Karabegovića... prije neki dan ugledali buket cvijeća treba da ovo znate: tu su ga, s pijetetom i ljubavlju, položile ruke njihovih saigrača, onih s kojima su ti mrtvi nekada dijelili dobro i zlo, pripadajući fudbalu.

Živi mogu, rekao je čovjek, da dobiju i bitke koje su izgubljene, a mrtiv gube i ono malo što su s mukom bili zadobili.

Ljubav i poštovanje, mrtvi fudbaleri, evo, nisu još izgubili, u sjećanjima i srcima svojih saigrača i prijatelja.

Limun PAPIĆ

KOMENTAR KARIKATURISTE

KRAJIŠKI SPORTSKI VIKEND

REPUBLIČKA FUDBALSKA LIGA BiH - JAJCE: Elektrobosna - Borac (Č), subota u 14,30. CAZIN: Krajina - Radnički, subota u 14,30. VELIKA KLADUŠA: Krajišnik - Vitez, subota u 14,30.

REGIONALNA FUDBALSKA LIGA — ZAPAD — BOSANSKA DUBICA: Borac - Sloboda, nedjelja u 15,00. BOSANSKA KRUPA: Željezničar - Grahovo, nedjelja u 15,00. PRIJEDOR: Prijedor - Mladost, nedjelja u 15,00. JAJCE: Vrbas - Borac (TD), nedjelja u 15,00. LAKTAŠI: Laktaši - Ljubić, nedjelja u 15,00. BOSANSKA KRUPA: Bratstvo - Berek, nedjelja u 10,00. BANJALUKA: BSK - Podgrmeč, subota u 15,00.

MEĐUOPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BANJALUKA — BANJALUKA: „Rade Ličina" - Jedinstvo, nedjelja u 14,30. KLJUČ: Bratstvo - Sloga, nedjelja u 14,30. SANSKI MOST: Radnički - Mladost, nedjelja u 14,30. GLAMOČ: Šator - Lijevče, nedjelja u 14,30. MRKONJIĆ-GRAD: Sloboda - Napriđed, nedjelja u 14,30. BOSANSKA GRADIŠKA: Obradovac - Omladinac, nedjelja u 14,30. PRIJEDOR: Trgoprodaja - Omarska, nedjelja u 14,30.

MEĐUOPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BIHAĆ — ORAŠAC: Ostrovica - Gornje Prekounje, nedjelja u 11,00. BOSANSKI PETROVAC: Mladost - Jasenica, nedjelja u 14,00. KRALJE: Sloga - Sloga (BO), nedjelja u 14,00. GOLUBIĆ: Napredak - Gomila, nedjelja u 14,00. RIPČA: Radnički - Omladinac, nedjelja u 14,00. KRALJE: Borik - Krila Krajine, nedjelja u 14,00. ORAŠAC: Ljutoč - Una, nedjelja u 14,00.

GRUPNA FUDBALSKA LIGA „VRBAS" — IVANJSKA: Sloga - Omladinac, nedjelja u 15,00. GORNJI ŠEHER: Vrbas - Bratstvo, nedjelja u 11,00. PREDGRAĐE: Željezničar - Jelšingrad, nedjelja u 11,00. DRAGOČAJ: Polet - Mladost, nedjelja u 15,00. ŠIPOVO: Gorica - Jedinstvo, nedjelja u 15,00. ROSULJE: Udarnik - Progres, nedjelja u 15,00. RAMIĆI: Krajišnik - Sloboda, nedjelja u 15,00.

GRUPNA FUDBALSKA LIGA „LIJEVČE" — POVELIĆ: Bratstvo - Termal, nedjelja u 15,15. DRAGELJI: Potkozarje Bratstvo (0), nedjelja u 15,15. DUBRAVE: Dubrave - Mladost (L), nedjelja u 15,15. TRN: Sloga - Veterani, nedjelja u 15,15. STARA TOPOLA: Ratar - Župa, nedjelja u 15,15. BOSANSKI ALEKSANDROVAC: Potkozarje - Mladost (B), nedjelja u 15,15. ROVINE: Vihor - Sloga (S), nedjelja u 15,15.

GRUPNA FUDBALSKA LIGA „SANA" — LUŠCI PALANKA: Grmeč - Bratstvo, nedjelja u 15,00. KAMENGRAD: Rudar - Krivdića Brdo, nedjelja u 15,00. RAKOVČANI: Rakovčani 79 - Sloboda, nedjelja u 15,00. AGINCI: Aginci - Ljubija, nedjelja u 15,00. TOMINA: Jedinstvo - Mrakovica, nedjelja u 15,00. ORLOVAČA: Potkozarje - Kiseljak, nedjelja u 15,00. GOMJENICA: Gomjenica - Knežopoljac, nedjelja u 10,00.

OPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BANJALUKA — ČELINAC: Partizan - Proleter, nedjelja u 10,00. RUJIŠTE: Slavija - Lauš, nedjelja u 10,00. ŠARGOVAC: Budućnost - Nektar, subota u 15,00. KRUPA NA VRBASU: Krupa - Bosna, subota u 15,00.

OPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BOSANSKA GRADIŠKA — GORNJI KARAJZOVCI: Napredak - Mačkovac, subota u 15,15. KOČIĆEVO: Zadrugar - Vrbaška, subota u 15,15. NOVA TOPOLA: Mašinski servis - Bosna, subota u 15,15. KOZINCI: Bratstvo - Biseri, subota u 15,15. DONJI PODGRADCI: Sloboda Torpedo, nedjelja u 15,15. BISTRICA: Prosara - 13 skojevki, nedjelja u 15,15. ČATRNJA: Biseri - Zadrugar, nedjelja u 15,15.

REPUBLIČKA ŠAHOVSKA LIGA ZAPAD — BANJALUKA: „Rade Ličina" - Pobjeda, nedjelja u 10,00. BIHAĆ: Bratstvo - Jelšingrad, nedjelja u 10,00. GLAMOČ: Mladost - Jajce, nedjelja u 10,00. TITOV DRVAR: Borac - „Petar Mećava", nedjelja u 10,00. BANJALUKA: „Rudi Čajavec" - Rudar, nedjelja u 10,00. BANJALUKA: „Braća Mažar" - Željezničar, nedjelja u 10,00.

MEĐUOPŠTINSKA ŠAHOVSKA LIGA BANJALUKA — VRBANJA: Partizan - Kozara, nedjelja u 10,00. ZALUŽANI: Mladost - Mladost (KV), nedjelja u 10,00. POTOČANI: POŠK - „Mladen Stojanović", nedjelja u 10,00. LAKTAŠI: Mladost - Progres, nedjelja u 10,00. BANJALUKA: Željezničar - Partizan u 10,00.

POJEDINAČNO PRVENSTVO BIH U KUGLANJU — PRIJEDOR: subota u 12,00 i nedjelja u 9,00. BANJALUKA: subota u 12,00 i nedjelja u 9,00.

TRADICIONALNI OMLADINSKI FUDBALSKI TURNIR — BANJALUKA: Borac - Iskra, subota u 13,30. Sloboda - Famos, subota u 15,15. U nedjelju se igraju utakmice poraženih ekipa od 9,00, a finalni susret na programu je u 10,45.

REVIJALNA KOŠARKAŠKA UTAKMICA — BIHAĆ: Kombinat Krajine - reprezentacija Regionalne košarkaške lige, nedjelja u 11,00.

PRVA SAVEZNA BOKSERSKA LIGA — BANJALUKA: Slavija - Vojvodina, Sportska dvorana „Borik", subota u 18,00.

ŠAHOVSKI ZADATAK

Broj 978
Prprema: Nikola LAKIĆ, šahovski majstor

Bijeli: Kg1, Dh1, Ta7, Te4, Lg3, pješaci a4, c2, c4, d3, f2, g2 (11)
Crni: Kh7, Df7, Tg5, Tg8, Sf5, pješaci c7, c5, d6, e5, h5 (10)

Crni vuče i dobija!

Pozicija je nastala u duelu šahistkinja Čeluškina - Ahmilovska (SSSR, 1985) u kojoj je crna nakon dva poteza prinudila protivnicu na predaju.

Rješenje prošlog zadatka: 11... Se4 2. fe4 fe4 3. Ke1 Dg3 i bijeli je predao, jer na 4. Tg3 slijedi 4... Th1 5. Lf1 Thf1 6. Ke2 Tz f2 mat!

REVOLUCIONARI, USTANICI, NARODNI HEROJI I PRVOBORCI IZ VIJAČANA: ŽIVOJIN PRERADOVIĆ, NOVAK PIVAŠEVIĆ I VID NJEŽIĆ

7

Piše Blagoje PRERADOVIĆ

Smrt u razračunu sa četnicima

●Novakova ustanička grupa je čak oborila neprijateljski avion i to je, čini se, prvo obaranje aviona od strane ustanika na jugoslovenskim ratištima ●Najvjerovatnije izdan od Ilije Malića, Novak Pivašević je zajedno sa njemu ravnim ratnikom i ustanikom Milošem Dujićem ubijen 18. avgusta 1942. godine na Kantaru u Dubravi

Smjenjivale su se u narodu već dobro znane, glasovite akcije ustanika grupe **Novaka Pivaševića:** dana 15. oktobra 1941. godine ova je grupa oborila neprijateljski avion, što je izuzetno snažno odjeknulo u narodu i vjeruje se da je to prvi avion srušen u to vrijeme od strane ustanika na jugoslovenskim ratištima. Pilot Nikola Sekulić se priključio ustanicima, ali je, potom, ponovo otišao u neprijateljsku vojsku. O razvoju ustanka i uopšte stanju i raspoloženju u ovim krajevim obaviješteno je rukovodstvo za Bosansku krajinu na Kozari. Upućeni su prvi kuriri i uspostavljena kurirska veza, a nešto kasnije (negdje potkraj novembra 1941. godine) dolaze u ove krajeve, u obilazak ustanika, **Josip Mažar Šoša** i drugi rukovodioci ustanka.

U to je doba ustanička grupa potpadala pod komandu rukovodstva na Kozari, to jest Drugog krajiškog odreda. U tom je smislu i negdje potkraj oktobra 1941. godine formirana Prnjavorska četa (tačan datum formiranja se ne zna, pretpostavlja se da je to bilo 20. oktobra). Njeno formiranje je izvršeno na Ljubiću, uz posebne svečanosti, a za komandira je postavljen Novak Pivašević, za političkog komesara Živojin živo Preradović, za komandire vodova Ilija Malić, Jelenko Kusić i Savo Čerjeković. Delegati vodova su bili Stevo Samardžija, Braco Preradović i Braco Petković. Ubrzo je došlo i do preformiranja, pa su za komandire vodova postavljeni Milan Pivašević, Trivun Bojanović i Stanko Krasojević, a za delegate Čedo Malić i Branko Kuzmanović.

U evidenciji Drugog krajiškog odreda, na Kozari, Prnjavorska, Novakova četa se vodila tada kao VIII četa Drugog krajiškog odreda, a za koju se navodi da je najjača i najbrojnija četa odreda i veli da je brojala 300 boraca, od kojih 270 naoružanih. Četa se nalazila u sastavu ovog odreda do 26. novembra 1941. godine, a od tada se u srednjoj Bosni formiraju dva bataljona koji će pripadati Trećem krajiškom odredu iz Janja. Formiran je peti bataljon između Vrbasa i Vrbanje i šesti bataljon između Vrbanje i Save. Ovaj je bataljon narastao čak do dvanaest četa, a oba bataljona su u to vrijeme brojala do dvije hiljade boraca, pa se u februaru 1942. godine prišlo preorganizovanju i preformiranju bataljona u Četvrti krajiški odred.

Ponovo u zatvoru

Istoričari konstatuju da je značajna faza u razvoju ustanka u prnjavorskom srezu prenošenje ustaničkih akcija na sjeverne dijelove područja sreza, a koje, uglavnom, izvode ustanici grupe Novaka Pivaševića. Tako su ustanici zauzeli Lišnju 4. novembra, Potočane 5. novembra, a jedna grupacija (sada već vod, jer je četa bila formirana) prešla i zauzela Otpočivaljku 19. novembra 1941. godine. Ovim je vodom već komandovao **Milan Pivašević**, a sa njim su u Otpočivaljku došli **i Novak Pivašević i Adam Hercegovac**, partijski radnik u četi od njenog formiranja. Ubrzo je ovaj vod prerastao u četu, čiji je komandir bio **Ratko Vujović Čoće**, a komesar postao Adem Hercegovac. Kada je Čoće otišao, za komandira je postavljen Milan Pivašević, a kada je Adem otišao za komesara bataljona, komesar čete bio je **Vilko Vinterhalter.**

Ovako organizovane, do juče ustaničke grupe, a sada već partizanske jedinice, izvode brojne akcije, što utiče na snaženje neprijateljskih utvrda i snaga. Međutim, istodobno brojčano rastu i partizanske jedinice što uslovljava njihova preformiranja. Tako je 6. februara 1942. godine Operativni štab na sastanku u Agićima donio odluku da se formira Četvrti krajiški odred sa četiri bataljona. Novak Pivašević je postao komandant trećeg, Prnjavorskog bataljona, a za mjesto komesara postavljen je Živojin živo Preradović. Za nepun mjesec dana Živo odlazi u Čečavu za komesara Četvrtog bataljona, a Adem Hercegovac dolazi za komesara Prnjavorskog bataljona. Stevo Samardžija je još od novembra 1941. godine komandir Prnjavorske čete (formacije i dužnosti se ne mijenjaju do jula 1942. godine).

Četnički pučevi, međutim, uveliko zahvataju i ova područja kao uostalom i cijelu srednju Bosnu: na položaje oko Prnjavora dolaze čete sa strane, poput Jošavačke, Blatničke, Rastuške i drugih. Kako je u njima bio snažnije prisutan četnički duh, to one vrše uticaj na dio boraca Prnjavorskog bataljona. U puču u Jošavci gine, između ostalih rukovodilaca i ratnika, legendarni doktor sa Kozare **Mladen Stojanović.** U puču u Čečavi, pored ostalih, gine **Živo Preradović.** Sve ovo stravično potresa Novaka Pivaševića, koji se grčevito bori za održanje partizanske linije u svojim jedinicama, a **Đuro Pucar Stari** o tome je zapisao tada: **„Jedino je Prnjavorski bataljon na liniji naše borbe, ostali su četnički raspoloženi".** Ali, brzo se nekako rasuo i Novakov bataljon, koji je u februaru imao oko 500 boraca, a u junu 1942. godine jedva toliko boraca za jednu organizovaniju četu. Ta grupacija, kojoj na čelu stoje **Novak Pivašević i Trivo Bojanović,** daje posljednji otpor neprijatelju 12. juna 1942. godine na Vučijaku kod Prnjavora i to je, čini se, posljednji otpor te vrste do potpunosti četničkog puča. Partizani su razbijeni, a Novak Pivašević je zarobljen i 13. juna 1942. godine izveden „pred narod" na zboru koji su četnici organizovali u Vijačanima. Odatle su u četnički zatvor, tu -uspostavljen skupa sa četničkom vlašću, odvedeni sa Novakom Pivaševićem i Vid Nježić i skoro sav partizanski rukovodni kadar. Sve su četnici maltretirali u zatvoru, a napose Novaka Pivaševića, mada se za njega „zauzimao" sam Rade Radić. Na insistiranje uglednih domaćina iz više sela Vid Nježić je pušten iz zatvora, ali Novaka nisu nikako puštali. Naprotiv, prema njemu su bili životinjski raspoloženi, budući da im nije nikako uzmicao. Bunio se, pa čak i tukao sa četnicima, ali Radić ga nije dao ubiti znajući kakav i koliki

Adem Hercegovac, pomoćnik komesara, i Stevo Samardžija, komandant obnovljenog Četvrtog KNOP odreda

ugled Novak uživa u narodu, pa bi, ubivši ga, tako na četnike „navukao mržnju naroda".

Ubistvo na Kantaru

U predustaničke dane bio je zatvoren u ustaškom zatvoru a sada, evo, u četničkom, gdje na sličan način provodi teške dane u snovima kako ostvariti zavjet **Titu: „Pred Vrhovnog komandanta hoću sa četom ljudi, sa mnogo ljudi, a ne samo ja s glavom na ramenu"!** zavjetovao se jednom prilikom, uoči hapšenja od strane četnika, Novak Pivašević. Ko zna kako i na koji način mu je pošlo za rukom da se u avgustu iskobelja iz zatvora i, računa se da je to bilo negdje oko 15. avgusta, uputi se u Kulaše, valjda, u štab tada već uveliko četničkog rukovodioca (a u ustaničkim danima saborca) Ilije Malića.

Ljudi su voljeli Novaka, našli su mu divnog, bijelog konja kojeg je jahao, novog sedla, u čemu je on i te kako uživao. Svoj karabin, koji je povjerio rodaku **Milanu Pivaševiću** da ga sakrije, sada je ponovo imao u rukama. Svratio je, naravno, kući u Vijačane da vidi majku koju je iznad svega volio. O tome Milan Pivašević Crni, svjedoči: **Nalšao je jednog dana na bijelom, lijepo osedlanom konju. Zatražio je svoj karabin kojeg sam mu dao. Rekao mi je:**

— Idem do Kulaša i Ibrišbega!

Bio je malo zamišljen. Svratio je da vidi majku. Više ga živog nisam vidio. Čuo sam da je išao kod Ibrišimbega, a prije toga je svratio kod Ilije Malića koji mu je, u međuvremenu, postao krvni neprijatelj, baš poput ustaškog krvnika Sučića. Čudi me da je uopšte imao ikakvog povjerenja u tog podlaca..."

Navratio je u to doba i do kuće **Alekse Kuzmanovića,** prešavši Ljubić i Jastrebovac. Aleksi je rekao:

— Aleksa, pogača je naša, očekuj nas uskoro!

Otišao je do **Miloša Dujića** u Jošavku. Izmijenjali su utiske, a Miloš je već imao polučetu četnika, vjerovatno ljudi na koje se mogao osloniti. Okupili su tu četu njih dvojica negdje iza 15. avgusta i skovali plan o puču u četničkim štabovima. Neko od četničkih izdajnika je otkrio taj plan četnicima i oni su ih zatekli na djelu, na drugom sastanku, i sve ih pohvatali. Iz Jošavke su Novak i Miloš povedeni u Branešce. Najvjerovatnije je da su na Kantaru u Dubravi, njih dvojici trebali ubiti gdje su i ubijeni. Poginuli su istog trena, i jedan do drugog, dva velikana ustanka i početka narodnooslobodilačke borbe, jedan drugom ravni ratnici i heroji, Novak Pivašević iz Vijačana i Miloš Dujić iz Čelinca.

Da bi zamaskirali stvar, četnici su na Preobraženje, 19. avgusta 1942. godine, u mrtvačkom sanduku i sa pratnjom od jedne čete, dovezli tijelo Novaka Pivaševića u Vijačane, njegovoj kući, ali majci Milji nisu dali da otkuje sanduk i vidi sina. Sahranjen je u rodnim Vijačanima, a majka Milja, koja ga je neizmjerno voljela, nakon petnaest dana je presvisla za sinom. Umrla je i uz njega sahranjena. Za narodnog heroja Novak Pivašević poglašen je 1953. godine. Njegovom smrću ugasila se jedna veličanstvena zvijezda ustanička, ali ne i legenda o njegovoj veličini, hrabrosti i političkoj ubijeđenosti.

U sljedećem broju:

OD ŠEGRTA DO PREDSJEDNIKA OPŠTINE

ROMAN U NASTAVCIMA

5

POZORIŠTE ŽIVIH LUTAKA

MILOŠ APRILSKI

X NOMENKLATURA

Još se ne bi moglo reći da je sve, što se tvoje buduće lakrdije tiče, sasvim jasno. No, tu je i nomenklatura. Spisak aktera scenske igre sigurno će doprinijeti da stvari postanu i sasvim jasne.

Spisak aktera scenske igre jedno je od najljepših i najzanimljivijih mjesta u mojoj farsi. Pet lica predstavljaju istovremeno i pet naličja.

Naličja?!

Iznad svih je Homo Sapiens, Junak farse o Prometeju. Na spisku ispod njega, u farsi i u životu iznad njega ili na njemu, jeste Homo Dominus, Autor farse o Prometeju. Na trećem mjestu je Mater Mors, Smrt koja voli da usreći, a odmah do nje je Filie Fortuna, Sreća koja voli da usmrti. Posljednje, peto mjesto, u nomenklaturi zauzimaju gledaoci u dvorani...

Eshilov „Okovani Prometej" u nomenklaturi ima više lica.

To me se ne tiče. Uos ilom, ako parodiram Eshila, to ne znači da moram poštopoto, kao pijan plota, da se držim svake njegove zamisli. Bitna je suština. A suština je sadržana u Prometejevom stradanju „na pravdi boga", za dobro nas koji smo došli poslije njega i koji se i dan-danas grijemo vatrom koju je on od bogova ukrao. U tome je, dakle, suština. U tome je osnovna ideja. A nosioci osnovne ideje, i svih drugih važnih i manje važnih ideja u svakom književnom djelu, napose u dramskom, jesu glavne ličnosti. Meni je dovoljno pet lica, pa da na jezik teatra prevedem suštinu i smisao, odnosno besmisao prometejštine.

Homo Sapiens vjerovatno igra ulogu Prometeja?

Da je farsu napisao Eshil, nomenklatura bi izgledala ovako: Prometej, Div, Vlast, Sila (sluge Divove) i Hor Okeanida. Ono, dakle, što je kod Eshila Prometej, to je kod mene Homo Sapiens. Mom Divu je ime Homo Dominus, a Vlast i Sila su kod mene Meater Mors i Filia Fortuna. Hor Okeanida zamijenio sam Gledaocima u dvorani.

XI BATINA

Tvoj prvi radni dan, Adame, prvi neposredni susret s učionicom i đacima u njoj, protekao je, ako nisi zaboravio, u znaku tvoje patološke potrebe da radiš drugačije od ostalih. Adam Pišćević, novi učitelj, uvodi u Zečijem Dolu novu školu — bez batina. U pravu su bili oni koji su posprdno zvali Makarenko... Ono s batinom bilo je u najmanju ruku nepromišljeno istrčavanje pred rudu.

Dobro pamtim svoj prvi susret s djecom Zečijeg Dola, i danas, pa i za deset ili sto godina, tako bih započeo svoj prvi čas, pogotovo u školi kakva je bila ona u Zečijem Dolu. Svaki dobar učitelj, svaki dobar pedagog, učinio bi ono što sam i ja.

Groteskno, čak tragikomično, djelovao si u trenutku kad si na očigled zapanjene djece demonstrativno — da, da, demonstrativno, to je prava riječ — slomio batinu i bacio je u peć. Posebno mučno bilo je gledati i slušati kako učenike trećeg razreda, pokazujući na prut koji je visio na zidu, pitaš šta je to, a oni ti, kao da je riječ o nečemu nepoznatom, o nekoj vanzemaljskoj stvarčici, odgovaraju da je to batina, štap, štapina, prut, prutina... Mučno je bilo slušati dječije odgovore na tvoje nesuvislo pitanje — „Čemu služi batina"? Nisi valjda očekivao neke druge odgovore osim onih koje si dobio — da batina služi za batinanje djece koja su nemirna, neposlušna i koja ne uče dobro?

Nisam očekivao, a mogao sam. Zar to nije mogao biti štap za pokazivanje gradova, planina, rijek ai dolina na geografskoj karti? Na to sam, uostalom, djeci i skrenuo pažnju. I pak, ne možeš reći da su mališani bili ravnodušni kad sam batinu slomio i bacio u peć da izgori, da se pretvori u pepeo, da nestane zauvijek iz učionice. Dobro se sjećam one radosti u njihovim očima.

Zar batina nije iz raja izašla?

Nije me uopšte zanimalo, a ni sad me ne zanima, odakle je izašla i ko je njen pronalazač. Zakon je zabranio fizičko kažnjavanje učenika — to je dovoljan razlog da je ja kao vaspitač neupotrebljavam. No, da se pred batinu i nije ispriječilo slovo zakona, ja bih ostao dosljedan sebi i svom shvatanju vaspitanja. Nije li batinanje u školi ama najočitija poruka jačima da protiv slabijih upotrebljavaju silu? Batina je najveći krivac za razmnožavanje kukavica u našim školama. Nije li, upravo zahvaljujući upotrebi te „rajske" stvarčice, u mnoge dobre i pametne dječake i djevojčice usađen strah koji izvanredno pogoduje stvaranju budućih ulizica, frustriranih nesrećnika? Ruku pod ruku s batinom idu tužibabe, kako sami đaci s pravom nazivaju one svoje vršnjake koji za svaku sitnicu trče učitelju da mu daju do znanja kako su oni dobra i poslušna djeca.

Ipak nije trebalo da onako grubo postupiš prema dječaku koji je prijavio da je drug koji sjedi iza njega od riječi do riječi prepisao njegov školski zadatak. Nije trebalo da ga zbog toga ukoriš, i to pismeno, u dnevniku.

To sam učinio za njegovo dobro, za dobro njegovih drugova i drugarica, za dobro ovog društva, konačno. Ovom društvu je najmanje stalo do beskičmenjaka, do slijepo poslušnih, do lojalnih građana, lojalnih u ružnom smislu te riječi. Ovom društvu su potrebni ljudi koji znaju da misle svojom glavom i koji nikome neće dozvoliti da ih, u ime tobožnjih „viših interesa", neki mali bogovi vuku za nos, premještaju s mjesta na mjesto kao šahisti šahovske figure. Ovom društvu nisu potrebne žive lutke, nego živi ljudi, zdravog i stvaralačkog duha.

Sve to i nije tako loše, to kako ti zamišljaš. No, život nikog ne mazi. Život je i suviše realan da bi se mogao poistovetiti sa tvojom iluzijom koja je, mora se priznati, dobronamjerna. Batinu života ne možeš jednostavno sloniti i baciti u peć. Da je to tako, najbolje pokazuje otpor na koji si, zbog svojih „naprednih", „radikalnih" postupaka, naišao među kolegama u školi, čak i među đačkim roditeljima.

Ako misliš da sam pogriješio što sam onako postupio s majkom dječaka iz prve klupe, grdno se varaš.

(Nastavlja se)

ČOKOLADA

Kada čovjek pređe određenu starosnu dob, onda prestane slaviti rođendane. To se obično dešava negdje oko petnaeste godine, na prelasku iz osnovne u srednju školu i doživljava se kao pravi mali šok. Otkako znate za sebe taj dan ste sa nestrpljenjem očekivali, radovali ste mu se, dobivali ste poklone od roditelja i rođaka, dolazili su vam svi vaši prijatelji, čestitali vam, takođe donosili poklone, slavili ste, zabavljali se i što je najvažnije tog dana ste bili glavni; u centru pažnje. A onda odjednom više se niko i ne sjeti da vam je rođendan, osim roditelja koji će vam i dalje svaki put čestitati i pokloniti nešto i djevojke ili kasnije žene koja će vas tog dana poljubiti uz mnogo lijepih želja, ili ako ste žensko mladiča ili kasnije muža koji će vam u početku pokloniti tri ruže, pa onda jednu, a na kraju će ubrti cvijet iz saksije na balkonu koji ste toliko dugo uzgajali i poljubiti vas, takođe uz mnogo lijepih želja.

Ove godine kćerka mi je napunila pet godina i žena i ja smo iskoristili tu priliku da, kada već ne slavimo svoje rođendane, proslavimo njen kao što smo uostalom radili i prethodne četiri godine. Pozvali smo sve naše stare prijatelje i već nekoliko dana ranije bacili se na pripreme. Ženin zadatak je bio da napravi kolače i tortu i da očisti stan, a ja sam na sebe preuzeo odgovornost za nabavku pića, raznih narezaka i sireva koje ćemo poslužiti kao mezu, a i ukrašavanje sobe je spadalo u moju nadležnost. Tih dana kćerkicu smo poslali kod bake da nam ne smeta, a ja sam se bavio mišlju da je tamo ostavimo i za vrijeme rođendana jer ionako neće biti njenog društva, ali žena se nije složila sa tom mojom idejom.

Napokon je došao i taj dan. Izljubili smo kćerku, poklonili joj jednu lutkicu i izvršili posljednje pripreme. Popodne smo se nervozno muvali po stanu, pomjerali vaze s cvijećem čas lijevo, čas desno, po stoti put ispravljali slike na zidu, a sve to u nekom strahu da nije sve kako treba. Jedva smo dočekali sedam sati kada su počeli dolaziti prvi gosti. Kćerkica ih je sve dočekala, primila poklone, nespretno se zahvaljivala, a onda ju je žena stavila na spavanje u kuhinju, gdje smo prebacili njen krevetac. Veselili smo se, smijali, plesali, dobro se pojelo, a bogami dobro se i popilo i negdje oko dva sata ujutro gosti su nas napustili u dobrom raspoloženju ostavljajući za sobom nered, gomilu prljavog suđa, progoren tepih i fotelju i nekoliko razbijenih čaša, a mi smo se umorni svalili u krevet ostavljajući sređivanje stana za sutra.

Probudio sam se kasno, negdje oko 11 sati, a kada sam, razbivši mamurluk hladnim tušem, ugledao sav onaj nered u stanu i shvatio kakav posao me očekuje, poželio sam da ponovo legnem u krevet, pokrijem se preko glave i ostanem tako sve dok neko čudo, ili moja žena, sve to ne spremi, ali spasa više nije bilo. Otišao sam do kuhinje da vidim šta je sa kćerkicom. Zatekao sam je budnu u krevecu kako pregleda sve one slikovnice i lutkice koje je sinoć dobila.

— Tata—uzviknula je kada me je ugledala — šta mi je ovo poklonio onaj visoki čiko?

Pružila je ruku i ispod jedne slikovnice izvukla čokoladu. Pravu čokoladu s lješnicima.

— Čokoladu, kćeri—rekao sam, a voda mi je potekla na usta.

— A šta je to čokolada?

Namrštio sam se.

— A znaš li ti kćeri šta je to banana? — upitao sam je umjesto odgovora.

— Ne znam.

— A ananas?

— Ne znam.

— I ne treba da znaš. Isto tako ne treba da znaš ni šta je to čokolada, jer to nisu stvari za male curice kao što si ti — rekao sam.

Oduzeo sam joj čokoladu, a ona se i nije mnogo bunila. Otišao sam u sobu, gdje se moja žena upravo budila.

— Vidi šta su joj poklonili naši kumovi—rekao sam.

— Čokolada—uzviknula je oblizujući se — i to s lješnicima.

Naglo se razbudila. Sjeo sam kraj nje na krevet, teatralno otpakovao čokoladu, otkinuo svakome po jednu kockicu, a ostatak spremio da imamo za kasnije. Čim sam osjetio slatki ukus u ustima, sjetio sam se mladosti, a po ženinom licu vidio sam da se i ona sjetila svoje.

— Ipak me pomalo grize savjest—rekla mi je — možda smo trebali dati kćerki da malo proba.

— Pa da onda hoće još. Ni govora.

Mene nije grizla savjest. A i zašto bi. Pa njoj je bolje nego nama. Mi se svoje mladosti tako rijetko sjetimo, a ona će se svoje sjetiti svaki put kada bude jela grah.

Kesić Dragan

POSTSKRIPTUM

DRAGOCJENOST

Kotlovnice na tekuće gorivo u Mrkonjić—Gradu neće raditi ni ove zime. Jer, kvadratni metar zagrijavanja stana na taj način stajao bi čak 220 dinara. Zbog svega toga Mrkonjićani se ovih dana snabdijevaju drvima. No, s obzirom na to da projektant novih stanova nije predvidio ostave za drva, dvorišta liče na prava skladišta tog ogrjevnog materijala.

S obzirom na cijenu od 6000 po kvadratnom metru, ta drva bi trebalo čuvati u — trezorima.

ŠTETA

U Bosanskom Petrovcu je ovih dana uveden i treći stepen redukcije vode. Uz to, sela Revenik i Rašinovac su potpuno isključena sa vodovodne mreže. Takvo stanje, nema sumnje, nanosi veliku štetu i privredi. U najgorem položaju je Pekara.

Ništa manje nisu pogođeni ni oni privatni ugostitelji koji mješaju vodu u piće.

RAZLIKA

Vlastiti program Radio—Srpca, koji je ove godine proslavio deceniju postojanja i rada, smanjen je od prvog oktobra sa 20 na 12 sati nedjeljno. Razlog je u pomanjkanju materijalnih sredstava, jer novac koji obezbjeđuje SIZ za informisanje dovoljan je samo za podmirenje troškova amortizacije.

Novaca, za sada, ima dovoljno jedino za zaposlene u SIZ—u za informisanje.

Himzo SKORUPAN

AFORIZMI

● **Svi putevi u selo vode preko radio—talasa.**

● **Došao novčanik ljekaru na pregled, a ljekar mu rekao: zinite!**

● **Sin ponavlja razred, a otac—fraze!**

Zoran ČUKIĆ

Đoko NINKOVIĆ

AZB(R)UKA

NOVIH ZANIMANJA

LJEPOTICA

U današnje doba
— daje se na znanje
ruho čini čovieka,
a ženu — skidanje.

U životu danas
nije važna škola;
ona biće „kadar"
samo nek' je — gola.

Miloš APRILSKI

Doktor za Drljaču

Završio jedan drug studij medicine, pa se prijavio na SIZ zapošljavanje, to jest na biro rada.

Biro mu odmah ponudio radno mjesto u njegovom rodnom mjestu, al' on kaže da ne ide iz velikog grada.

Takvi kao on se, inače, ponašaju kao da npr. u Sarajevu imaju sve, a da u Čelincu, Kotor—Varoši, Kaknju ili recimo Lištici njihov život ne vrijedi ništa, jednak je nuli, odnosno ravan ništici.

Prosto, kaže, više volim u velikom gradu stajati pred kinom i žicati nego u nekoj čaršijici zarađivati, odnosno dohodak sticati.

Htjeli ga natjerati, al' on veli nipošto, veli, majke mi mile, nema te sile.

Budala, a mogao je na selu uživati, jer ako na selu i nema diskoteka, sigurno ima više nego u gradu telećih i svinjskih peka

(polako s narodom, pa 'oće narod, što rek'o jedan knez iz prošlog vijeka)

I da se ne udaljujem od teme, da završim ovu priču tužnu o drugu svršenom studentu medicine.

Vucao se po gradu, šljakao preko omladinske zadruge, ilegalisao u studentskom domu držeći se te gradske sredine.

Samo, malo pomalo ni jarani ga više ne trpe i sve je manje bio za tu raju

te kud će, šta će potraži ono radno mjesto u svom rodnom kraju.

Izjadao se onima tamo i rekao da bi ga trebali primiti, jer je upao u zbilja gadno stanje

al rekoše mu, zauzeto, baja, al' proširićemo mi kapacitete, dođi za šest godina ni više ni manje.

Želio je da njegovo vrijeme zapošljavanja bude bar malo kraće, pa nije imao kud, nego je otišao na imanje kod rođenog ćaće.

Nakon svega možete ga, dakle, naći na njivi gdje sa svojim ocom drlja ili ore.

Imao je sreću što ga je ovaj primio, mogao je proći i gore.

Armonko Grglć

Zakačke bez tačke

● Da li je neznalica i onaj koji uvijek tvrdi: — Da o tome ne zna ništa.

● Krajnje je vrijeme da neki vječiti stanovnici kadrovskih lista započnu sa plaćanjem stanarine.

● Za tebe nikad neće biti lutanja ako si vitez od ćutanja.

● Šta vrijedi što teškoće savladamo kad ne možemo savladati one koji ih prave.

● Kod nas je na zavidnom nivou jedino besparica.

● Vremena postaju tek onda tvrda kad počne da se umjesto dolina — obećavaju brda.

● Nekad trbuhom za kruhom. A sada trbuhom za zavičajem.

● Jedni od glume žive. A drugi vegetiraju.

● Kad kola pođu nizbrdo, ne postavlja se problem benzinske krize.

● Na zborovima radnih ljudi prisutni subjekti su često odsutni objekti.

● Jezik brojki nije nimalo mutav.

● Fudbalera čim počne da služi šut, odmah postaje rogat.

SAVA Radojević,

ŠALJIVI REZON

Kad igram šah, obično mislim na humor i obratno, pa sam valjda zbog toga nedavno na jednom turniru došao u veliki vremenski tjesnac. Možda je i moj protivnik bio u duši humorista, jer i na njegovom satu bilo je vrlo malo vremena. Vukli smo poteze strahovitom brzinom i kad sam napokon pogledao na šahovski sat, vidio sam da je protivnička zastavica već bila spuštena.

Šale radi, tada uzviknuh: — Ovo je remi! A odmah zatim ozbiljnim glasom povikah: — Pardon, ovo je moja pobjeda!

Međutim, moj protivnik, bez imalo uzbuđenja reče: — A, ne! Mora se poštovati vaša prvobitna ozbiljna izjava! Nemojte upadati u kontradikciju protiv svog rezona!

I na moje zaprepaštenje, šahovski suci su dali za pravo mom protivniku.

Ipak se tješim: rezultat je zvanično proglašen neriješenim, a šta bi se tek dogodilo da sam u šali rekao da je pobijeđeni pobijedio?

Milan BOROVNICA

NOVOKOMPONOVANA ŠARENICA

STECI
PA UTECI!
UKRADI
AL' NADGRADI!

ZA DNEVNICE
SE GRABE
A RUČAJU DŽABE!

BOLJE VRABAC U RUCI
NEGO RANI
PIJETAO NA GRANI!

ŠTO JE MLADOST
NAIVNIJA
TO JE STAROST
KIVNIJA!

DOĐI MALA
DA VALCER BEČKI
ODIGRAMO MI
SJEDEĆKI!

SKINULI SMO
PETRA S TRONA
A SAD NE MOŽEMO
KARINGTONA!

BOŽO MARIĆ

Đorđe LAZAREVIĆ

MINI UKRŠTENICA

VODORAVNO: 1. Mjesto kraj Jajca, 6. AKTUELNO GODIŠNJE DOBA U KOJEM SE UPRAVO NALAZIMO (vidi ilustraciju uz ukrštenicu!), 7. Službena odjeća, uniforma (mn.), 8. Španski šahovski VM, Roman, 9. Sportisti na strunjači.

USPRAVNO: 1. Ruski oblik muškog imena Petar, 2. Običan vojnik, vojnik bez čina, 3. Jedna od lijevih pritoka Bosne, 4. Kutnjak u životinja, služi za raskidanje mesa, 5. Bivši turski političar, Ismet.

BABA U 16 VERZIJA

POZNATA AMERIČKA PLIVAČICA, SENDI
JUNAK ISTOČNJAČKIH PRIČA
SIMFONIJSKA POEMA ANATOLA LJADOVA
SREBRO
UDARANJE OTVORENOM ŠAKOM PO LICU
OSTRVO
NADJEV
NAMJERNO GOVORITI NEISTINU
PISAC BUNJIN
TONSKI ROD
PLANINA KOD KIČEVA (1697m)
DRŽAK NA KOSIŠTU, RUCELJ
ALATKA ZA ZAKUCAVANJE EKSERA
STEPEN ČISTOĆE ZLATA (tur)
POKRIVAČ (POPLUN)
VRSTA TVRDIH TREŠANJA, HRUŠTAVCI
POZNATI SOVJETS. ILUSTROVANI ČASOPIS
GRAD U ESTONIJI
PODVODNI GREBEN U DERDAPU, PREMA GOLUPCU
BELGIJA
AMPER
JUŽNI PLOD, MOGRANJ
JEDANAESTO I PETO SLOVO
KALIJ
SLOVENSKO ŽENSKO IME
MALENA MARKA
BARIJ
ZADAH IZ USTA
NOVO MESTO
ZAGREB. TV-RADN. (MARIO)
O
U IST. BOSNI: OČEVA MATI
RAZVOJ I JAČANJE BOLESTI (mn)
INDONEŽANSKI OTOK U BANDSKOM MORU
ALBANSKA TELEGRAFSKA AGENCIJA
ŽEN. IME ODMILA, NOVKA
LATINSKO IME HOMERA
VOLUMEN
MJERA ZA PAPIR
POČETNA SLOVA
AUSTRIJA
ZADNJI SAMOGLASNICI
SRPSKI HAJDUK IZ XVI VIJEKA
RATAR U S A P V
FILMSKI REŽISER (ANTE)
PROUČAVALAC GRAĐE ŽIVIH BIĆA
OČEVINA, OČINSTVO (tur)
SVETIŠTE U MEKI
MJESTO KRAJ LJIGA
LIČ. ZAM.
NAZIV 3 NAŠE PLANINE
ENERGIJA
IZOTOP OZONA
IZNOS
IME VIŠE SPARTANSKIH KRALJEVA
KONJSKI POKRIVAČ
MORSKI RAČIĆ, RAKOVIĆA
2
KRUPAN ORAH
TURSKI: 1000
RUMUNSKI KOMPOZITOR, TUDOR
STRASNA ŽENA KOJOM PLAŠE DJECU
NIKAL
KRIVIČNI ZAKONIK
RIMSKI: 5
RADIJUS
TUĆI NEČIM DA SE SLEGNE TONA
ITALIJA
VODE KOJE SADRŽE UGLJIČNU KISELINU
TROPSKO VOĆE (mn)

SKRIVAČICA

MOŽETE LI NA GORNJEM CRTEŽU PRONAĆI I DRUGU PTICU?

INDIREKTI

AUTO-OZNAKA KARLOVCA (2-2)

NEKAD VIŠE, A NEKAD... (1-4)

M. Spasojević

TESTERIŠE DOBITAK (4-3)

R. Cifrek

TRAŽI SE PAR!

OSOBI NA SLIČICI SASVIM LIJEVO TREBA PRONAĆI ODGOVARAJUĆI PAR U „OGLEDALU" IZMEĐU PREOSTALIH SLIČICA OZNAČENIH BROJEVIMA 1 - 5. ELIMINIŠUĆI, DAKLE, ONE SLIČICE NA KOJIMA JE OSOBA U NEKOM OD DETALJA NEJEDNAKA LIJEVO, DOĆI ĆETE DO TAČNOG ODGOVORA: KOJA JE OSOBA POTPUNO IDENTIČNA ONOJ BEZ OZNAKE!

PROSJEČ. DULJINA RIJEČI= 5,562 SLOVA
SKIJAŠKA DISCIPLINA
MALENI LOV
UKRASNA BILJKA IZ POR. LJILJANA
GRAD KOD ANTIČKOG BRUTIJA
F
KVANT SVJETLA (mn)
KRIN
K
NAŠ ASTRONOM, OTON
GLUPAC KRVAGA
POGANSKI SVEŠTENIK, ŽREC
VODA U KOJOJ IMA UGLJIČNE KISELINE
"GLASNO" SPAVATI
MJESTO KRAJ ĆUPRIJE
NASLOVNA LIČNOST ANDRIĆEVA DJELA
NAZIV ZA ČVOR U BOTANICI
LATINSKO IME HOMERA
TENISER GERULAITIS
R
GRAD U ITALIJI
B. FUDBALER "KOZARE"
NAŠ OVOGODIŠNJI ŠAHOVSKI PRVAK
NAUKA O RAZVOJU DRUŠTV.-PRAVNIH ODNOSA
IME ZA BOLESTI UVA
TRUDNOĆA
AUSTRIJA
POZNATI JAPANSKI POZDRAV
NASRTATI, NAPADATI
URAN
PRODUKT TKANJA
UPLIV
BAKRENI SUD ZA VODU

M. SPASOJEVIĆ

mali oglasi

VESELINA MASLEŠE 13

34-448

RADNO VRIJEME:
OD 7,00 do 15.00
I SUBOTOM
OD 8.00 do 11,30

PRODAJA AUTOMOBILI

PRODAJEM povoljno automobil „škoda 110 L" godina proizvodnje 1974. nije u voznom stanju, pogledati u Ulici Vladimira Nazora broj 15, Bosanska Gradiška.
1-2
062579

PRODAJEM automoil reno 9 star 18 mjeseci. Upitati na telefon broj 072/814—317 radni dan. Travnik.
1-1
062408

PRODAJEM automobil škodu 120 L, godina proizvodnje 1979. telefon broj 36—637 Banjaluka
1-1
062464

PRODAJEM hitno automobil „reno 4" godina proizvodnje 1978. i automobil „reno 4", godina proizvodnje 1975. vrlo povoljno, telefon broj 40—150 od 7 do 15 sati, Rile, Banjaluka
1-1
062531

PRODAJEM automobil „kadet" 1,6 D, godina proizvodnje 1984. telefon broj 784—199, Banjaluka
062607

PRODAJEM automobil „zastava 101" vrlo povoljno, ozbiljne ponude na telefon broj 22—324 od 16 do 20 sati, Banjaluka
062602

PRODAJEM automobil „reno 4", star jednu godinu, registrovan, zvati dana 12. oktobra 1985. godine na telefon broj 52—364, Banjaluka
062594

PRODAJEM povoljno automobil „zastava 750", godina proizvodnje 1973, termoakumulacionu peć i bicikl, poslije 15 sati na telefon broj 58—060, Banjaluka
062595

PRODAJEM automobil „mercedes" 220 D, godina proizvodnje 1976, vrlo jeftino, telefon broj 078/44—715, Banjaluka
062590

PRODAJEM povoljno zbog selidbe automobil „fijat 1300", s plinom i kasetofonom, godina proizvodnje 1977, registrovan do mjeseca avgusta 1986. godine, pozvati na telefon broj 23—245, Mladenovic, Banjaluka
062642

PRODAJEM automobil „zastava" 10, godina proizvodnje 1978, ostale informacije možete dobiti na telefon broj 33—944 lokal 405, Banjaluka
062669

PRODAJEM automobil „moskvič 1500", manje havarisan, može i na otplatu, telefon broj 078/57—121 poslije 18 sati, Banjaluka
1-3
062635—636—637

PRODAJEM automobil „126 p" sve dijelove za automobil „volvo", peć za pizu, ozvučenje, „dinekord" s kutijama, te mikrofone sa stalcima, informacije u gostionici „Klašnik", Banjaluka.
062639

PRODAJEM automobil „tam 200", ispravan, Stipo Terman, Šargovac broj 61, Banjaluka
1-2
062592

KUĆE

PRODAJEM kuću hitno, u Ulici Koste Jarića broj 8, Banjaluka.
062717

PRODAJEM vikendicu u izgradnji s voćnjakom 1.250 kvadratnih metara kod Slatine, zvati poslije 15 sati na telefon broj 49—857, Banjaluka
062707

PRODAJEM nedovršenu vikendicu, 1.500 kvadratnih metara zemlje s voćnjakom udaljeno od centra Slatine kilometar i po, pitati na telefon broj 37—567, Banjaluka.
062599

PRODAJEM kuću s okućnicom, 500 kvadratnih metara, pitati poslije 15 sati u Pionirskoj ulici broj 22, Banjaluka
062676

PRODAJEM vikend-kuću u selu Glamočani, zaselak Tatići, Laktaši, obratiti se na telefone broj 079/24—410 i 079/25—410, Prijedor.
062666

PRODAJEM u Laktašima pet minuta od bazena vikendicu u izgradnji s 1.000 kvadratnih metara zemljišta, informacije na telefon broj 32—855 svaki dan od 15 do 17 sati, M. Koljanić, Banjaluka.
062647

PRODAJEM odmah useljivu stambenu kuću u Banjaluci, pet soba, 160 kvadratnih metara, neto-prostor, podruzm, 30 kvadratnih metara, na placu od 2.180 kvadratnih metara, s tri garaže, ima urbanistička saglasnost za izradnju još jednog objekta P+1 dimenzija 10x10 metara, pitati: Ferida Dedića Zagrebačka ulica broj 35, Banjaluka.
062686

ZEMLJIŠTE

PRODAJEM devet dunuma zemlje na Rebrovcu iznad Starčevice za 100 miliona starih dinara, telefon broj 34—707, Banjaluka.
1-1
062539

PRODAJEM 13 dunuma zemlje po sedam miliona dinara, telefon broj 46—556, Banjaluka.
1-1
062539

PRODAJEM plac u ramićima, 1.000 kvadratnih metara, kraj asfalta, s građevinskom dozvolom i projektom, telefon broj 55—472 poslije 15 sati, Banjaluka
062706

PRODAJEM zemlju za vikendice, Dimitrije Mišić, Bukvalek broj 121, put prema Han—Kolima, Banjaluka.
1-2
062600

PRODAJEM veće ili manje placeve za gradnju, telefon broj 44—252, Banjaluka.
1-3
062604

PRODAJEM građevinsku parcelu na lijepom mjestu, telefon broj 31—794, Banjaluka.
062651

PRODAJEM 1.000 kvadratnih metara zemlje u Prijakovcima, ograđeno, zasađeno voćkama, šupa i temelj za vikendicu, i prodajem 1.000 kvadratnih metara zemlje u Štrbama kod Čelinca, upitati u Ulici Hasana Kikića broj 9, stan 2, Banjaluka.
062617

PRODAJEM 500 kvadratnih metara zemlje uz rijeku Suturliju, povoljno za vikendicu, telefon broj 31—957, Galić, Banjaluka.
062633

RAZNO

PRODAJEM tokarski stroj, informacije na telefon broj 078/722—119, Banjaluka
1-2
062548—550

PRODAJEM fliper „kentauer" u odličnom stanju, sve informacije i razgledanje u kafe-baru „Šator" ili na telefon broj 37—437, Dado, Banjaluka.
1-1
062575

PRODAJEM motocikl jawa 350 kubika, godina proizvodnje 1984, cijena povoljna, pogledati u Ulici Vladimira Nazora broj 15, Bosanska Gradiška
1-1
062420

PRODAJEM od danas i u Banjaluci micelij gljive bukovače s detaljnim uputama i već zasijan supstrat, telefon broj 33—718, Banjaluka.
062561

PRODAJEM PULCEVE od jasike i breze, povoljno, informacije na telefon broj 760—130, Banjaluka.
1-2
062482

PRODAJEM korištenu stolariju prozore i vrata u Ulici Karla Rojca broj 114 Banjaluka.
062596

PRODAJEM jelovu lamperiju, telefon broj 54—281, Banjaluka.
1-2
062631

PRODAJEM novo bas-pojačalo marke „Čajavec" kao i harmoniku, telefon broj 40—075, Banjaluka.
062474

PRODAJEM novu mašinu za pranje suđa „zanussi", pitati svaki dan na telefon broj 34—184 od 18 do 20 sati, Banjaluka.
062650

PRODAJEM radio-kasetofon mini-liniju i plac za vikendicu, telefon broj 46—287, Banjaluka.
062656

PRODAJEM kamp-prikolicu, upitati na telefon broj 57—946 od 15 sati, Banjaluka.
062721

PRODAJEM stolove i stolice za ugostiteljsku radnju drvene i metalne u Ulici Maglajlića sokak broj 5, telefon broj 24—392, Banjaluka.
062719

PRODAJEM kompletnu instalaciju centralnog grijanja, telefon broj 58—785, Banjaluka.
062728

PRODAJEM „hi—fi" liniju kasetofon, radio, gramofon, mikser, pojačalo 36—540 w zvučne kutije 2 x 280 w povoljno za disko-kuću i lokal, hitno, cijena 420.000 - novih dinara, telefon broj 54—281, Banjaluka.
1-2
062725

PRODAJEM plin uz automobile naše proizvodnje, cijena povoljna, pitati na telefon boj 55—097, Banjaluka.
062724

PRODAJEM otvorena i zatvorena dječija kolica, telefon broj 58—238 od 16 do 20 sati, Banjaluka.
062657

PRODAJEM auto-plin nov. Srednjoškolska ulica broj 2, telefon broj 45—879, Banjaluka.
062672

PRODAJEM gramofon „filips", pogledati od 15 do 18 sati svaki dan u Ulici Karla Rojca broj 96—A, Banjaluka.
062627

PRODAJEM traktor IMT 533 sa plugovima u ispravnom stanju. Adresa: Blaže Josipović, Bočac.
062626

PRODAJEM dva crno-bijela televizora za 20.000 - novih dinara, kasetofon „toshiba" pcc 22 c, orgulje „hohner", orgulje „hamond", telefon broj 32—449, Banjaluka
062613

PRODAJEM motor automobila „mercedes" 190 D, za registraciju, telefon broj 46—492, Banjaluka.
062634

PRODAJEM kukuruz u klipu, telefon broj 39—541, Banjaluka.
062641

PRODAJEM povoljno komplet ugostiteljsku radnju „Vila", informacije u lokalu Čelinac.
1-3
062670

PRODAJEM jamboliju veličine 3,70 x 2,60 metara, telefon broj 39—123 poslije 12 sati, Banjaluka
062658

PRODAJEM bansek uslužnu pilanu za pilenje svih vrsta drvnog materijala hitno za 600.000 - novih dinara s komplet opremom. Upitati na telefon broj 044/32—201, Sisak.
062678

PRODAJEM garažu u centru grada Banjaluke u Ulici Ive Mažara broj 9, obratiti se na telefon broj 079/24—410 i 079/25—410, Prijedor.
062667

PRODAJEM zamrzivač „gorenje", 410 litara, Mirko Trivić, Ulica Poljski partizanski bataljon broj 34 kod TAS-a, Banjaluka.
062684

PRODAJEM dijelove za automobil „pežo 304", povoljno, poslije podne na telefon broj 54—128, Banjaluka.
062685

Prodajem filips video N 1700 long-play 11 m i HSR bez kutija 4 m, telefon broj 56—684, BANJALUKA
062689

PRODAJEM povoljno talijansku automatik haubu za sušenje kose, telefon broj 38—623, Banjaluka.
062691

PRODAJEM lokal s dvije šupe u centru grada u Ulici Pave Radana broj 2, informacije kancelarija advokata Tomića, Banjaluka.
1-4
062693—694

PRODAJEM „grunding" kolor-televizor, ocarinjen, telefon broj 44—893, Banjaluka
062698

PRODAJEM placeve za gradnju u Trnu u Ulici 25. novembra, telefon broj 784—263, Trn, Banjaluka
062697

PRODAJEM povoljno kombinovani štednjak struja—plin, telefon broj 49—621, Banjaluka.
062701

STANOVI (PONUDE)

IZDAJEM namješten jednosoban stan u Mejdanu, zvati na telefon broj 52—364 dana 12. oktobra 1985. godine, Banjaluka.
062593

IZDAJEM prazan dvosoban, poseban stan bračnom paru bez djece, telefon broj 45—419, Banjaluka
062616

IZDAJEM prazan stan u Ulici Marka Miljanova broj 21, Budžak III, u obzir dolaze mladi parovi i ledične osobe, Banjaluka.
062649

IZDAJEM prazan stan s grijanjem u Ulici Velimira Čovića broj 12, ograđenak Ulice Ranka Šipke, telefon broj 44—698, Milan Galić, Banjaluka.
062591

IZDAJEM jednosoban prazan stan u Ulici Bose Živković broj 10, Banjaluka.
062702

IZDAJEM prazan jednosoban stan u Ulici Dujka Komljenovića broj 27, Pavle Maleševič, Banjaluka.
062727

IZDAJEM dvosoban stan na Malti, plaćanje unaprijed godinu, telefon broj 57—499, Banjaluka.
062729

SOBE (PONUDE)

IZDAJEM sobu u naselju Borik za samca ili mladi bračni par, informacije na telefon broj 43—785, Banjaluka.
062660

IZDAJEM namještenu sobu s dva ležaja, poseban ulaz, informacije od 15 do 17 sati u Ulici Ive Andrića broj 5, Banjaluka.
062589

IZDAJEM hitno dio kuće poštenom i vrijednom bračnom paru bez djece u Ulici Ivana Gorana Kovačića broj 44, dogovor poslije podne od 16 do 19 sati Banjaluka.
062730

IZDAJEM namještenu sobu s dva ležaja zaposlenim djevojkama u Ulici krajiških brigada broj 173, kod Doma staraca, Banjaluka.
062643

IZDAJEM namještenu sobu s jednim ležajem ženskim osobama u Zagrebačkoj ulici broj 67, Banjaluka.
062654

IZDAJEM namještenu dvokrevetnu sobu s centralnim grijanjem za djevojke u Boriku, u Ulici Miše Stupara boj 54, telefon broj 35—982 poseban ulaz, Banjaluka.
062668

IZDAJEM namještenu sobu u Ulici pionirskoj broj 35, Banjaluka.
062665

IZDAJEM ležaj u namještenoj jednokrevetnoj sobi studentici, telefon broj 47—786, Banjaluka.
062687

IZDAJEM ležaj u namještenoj sobi djevojci u Ulici Stevana Mokranjca broj 24, Banjaluka.
062690

IZDAJEM namještenu dvokrevetnu sobu, poseban ulaz, u Ulici Eugena Kumičića broj 18, Dragica Knežević, Banjaluka.
062711

STANOVI (ZAMJENA)

MIJENJAM veći dvosoban stan u Boriku za dva jednosobna stana ili jedan jednosoban i garsonijeru, informacije na telefon broj 36—208, Banjaluka.
062674

MIJENJAM jednosoban stan u Novoj varoši za veći stan uz dogovor, telefon broj 37—550 od 18 do 20 sati, Banjaluka.
062622

MIJENJAM trosoban stan u naselju Ante Jakića za dvosoban i jednosoban stan informacije na telefon broj 39—089, Banjaluka.
062609

SKENDER-VAKUF-BANJALUKA
MIJENJAM dvosoban stan u Skender—Vakufu, s centralnim grijanjem, novogradnja, za manji stan u Banjaluci. Zvati svaki radni dan od 16 do 20 sati na telefon broj 011/604—685, Beograd.
062605

BANJALUKA—ZAGREB ili PRIMORJE
MIJENJAM stan, 47 kvadratnih metara, u Banjaluci za stan u Zagrebu ili primorju. Mira Fonda, Gajeva ulica broj 1-a, Banjaluka.
062710

UŽIČKA POŽEGA — BANJALUKA
MIJENJAM dvosoban stan u Užičkoj Požegi za odgovarajući stan u Banjaluci. Telefon broj 031/813—260 od 15 sati, Užička Požega.
062662

STANOVI (POTRAŽNJA)

Mladi bračni par traži stan s centralnim grijanjem, pozvati na telefon broj 40—150 do 15 sati, a kasnije na telefon broj 57—158, Banjaluka.
062625

Strani student traži jednosoban stan ili garsonijeru, telefon broj 36—688, Banjaluka.
062621

Tražim dvosoban ili trosoban stan s centralnim grijanjem u zgradi ili kući s posebnim ulazom i to na lokaciji Mejdan, Čaire, Nova varoš, Borik ili centar grada, plaćam unaprijed godinu dana, sve obavijesti javiti na telefon broj 49—325, Banjaluka.
062696

Bračni par traži prazan stan, veći jednosoban, dvosoban ili trosoban, telefon broj 32—043 od 7 do 22 sata, Banjaluka.
062723

ULAZNICE

PROGLAŠAVAM nevažećom ulaznicu za fabriku „Rudi Čajavec" izdatu na ime Zlatko Buzdalek, Banjaluka.
062705

PROGLAŠAVAM nevažećom ulaznicu za fabriku „Autoprevoz" izdatu na ime Radmila Subić, Banjaluka.
062675

PROGLAŠAVAM nevažećom ulaznicu za fabriku „Rudi Čajavec" izdatu na ime Vesna Jović, Banjaluka.
062671

POTVRDE

PROGLAŠAVAM nevažećom potvrdu broj 2060 izdatu od zlatara na ime Sava Raković, Banjaluka.
062709

PROGLAŠAVAM nevažećom potvrdu broj 2022 izdatu od zlatara na ime Kata Agatić, Banjaluka.
062722

PODUKE—INSTRUKCIJE

Profesor matematike daje časove studentima i srednjoškolcima, telefon broj 24—951, Banjaluka.
1-2
062682

RAZNO

Izdajem poslovni prostor u površini od 45 kvadratnih metara, obratiti se na telefon broj 51—351 u Pionirskoj ulici boj 17, Banjaluka.
062703

Nastavnica predškolskog vaspitanja čuvala bih dvoje djece uz vaspitno-obrazovni rad, ponude na telefon broj 22—148, Banjaluka.
062601

Službenik traži cimera u dvokrevetnoj namještenoj sobi, pogledati od 16 do 19 sati u Ulici Ranka Šipke broj 27, Banjaluka.
062570

Tražim djevojku za čuvanje djece, telefon broj 46—264, Ilić, Banjaluka.
062646

Tražim poslovni prostor za otvaranje piljarnice, nazvati poslije 15 sti na telefon broj 24—995, Banjaluka.
062615

Čuvala bih dvoje djece, telefon broj 38—403, Banjaluka.
062679

Fotografi i foto-amateri radimo fotografije s vaših kolor-filmova u roku od samo dva dana, usluga brza i kvalitetna, cijena povoljna. Foto „Moment", telefon broj 078/880—500, stan 078/880—818, 78220 Kotor—Varoš.
062652

VATROGASNO DRUŠTVO BANJALUKA

Vatrogasno društvo Banjaluka (Komisija za prodaju osnovnih sredstva) objavljuje ponovnu

LICITACIJU

Za prodaju motornog vozila „ZASTAVA" 1500 TF FURGON godina proizvodnje 1981.

Vozilo je u voznom stanju, registrovano do 23.4.1986. godine, a može se pogledati svakog radnog dana u vremenu od 9 do 12 sati.

Licitacija će se održati u prostorijama Vatrogasnog društva na dan 23.10.1985. godine u 10 sati u Ulici zagrebačkoj broj 20/a.

Početna cijena vozila je 185.000,00 dinara, a pravo učešća na licitaciji imaju sva pravna i fizička lica uz prethodnu uplatu 10% od vrijednosti vozila.

Javljamo tužnu vijest da je dana 10. oktobra 1985. godine preminula naša draga majka, punica, svekrva i baka u 83. godini života

PETRA (TODORA) ZELENIKA, rođena MALIĆ

Sahrana drage nam pokojnice obaviće se dana 12. oktobra 1985. godine u 15 sati na groblju Malića u Glamočanima.

OŽALOŠĆENI:
sinovi: PETAR, VUJADIN i JOVAN, kćerke: SLAVA, ZORA, TRIVUNA, MILJA, BOSILJKA i SMILJKA, snahe, zetovi, unučad i ostala rodbina

062715

Dana 13. oktobra 1985. godine navršava se četrdeset tužnih dana od prerane smrti našeg voljenog supruga, oca, brata i djeda

BORISLAVA BORE VUJIĆA

iz Bosanske Gradiške

Tim povodom pozivamo rodbinu, prijatelje i komšije da se okupe u kuću žalosti, Kruškik broj 15, kako bi posjetili njegov grob i podijelili s nama neizmjernu tugu i prazninu koja je nastala njegovim odlaskom. Zahvaljujemo Profesionalnom vatrogasnom društvu iz Bosanske Gradiške i dr Željku Purgariću iz Nove Gradiške.

OŽALOŠĆENA PORODICA

062713

Dana 15. oktobra 1985. godine navršava se tužna godina dana od smrti naše drage majke, bake i prabake

ŠTEFICE MEŠEG, rođene KUPER

Tim povodom posjetićemo njenu vječnu kuću u nedjelju, 13. oktobra 1985. godine, u 10 sati, otkriti spomenik i položiti cvijeće.

OŽALOŠĆENA DJECA

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 12. oktobra 1985. godine navršava se pet godina tuge i bola od smrti našeg dragog

FRANJE ČALUŠIĆA

VJEČNO TUGUJU NJEGOVI NAJMILIJI

062653

Dana 14. oktobra 1985. godine navršava se tužna godina dana od tragične smrti našeg

LUKE BRANKOVIĆA

Tim povodom posjetićemo njegov grob na Novom groblju u Banjalouci u 11 sati dana 13. oktobra 1985. godine i položiti cvijeće.

OŽALOŠĆENA PORODICA

062699

ALIJA (IBRAHIMA) SMAILAGIĆ

12.10.1974 - 12.10.1985.

Danas se navršava 11 godina od njegove prerane smrti. Uspomena na njegov dragi i plemeniti lik vječno živi u nama. Tim povodom prilažemo Udruženju distrofičara Banjaluka uobičajeni prilog.

NJEGOVI NAJMILIJI

Na prilogu toplo zahvaljuje Udruženje distrofičara Banjaluka, Akifa Šeremeta „L", tel. 30746.

Na osnovu odluke o potrebi povećanja broja radnika od 7.10.1985. godine Komisija za radne odnose OOUR-a „Proizvodnja mesa" Bihać u sastavu RO Veterinarske stanice Bihać objavljuje

OGLAS

za zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme od 6 mjeseci

1. Pomoćni radnik u klaonici 5 izvršilaca

Kandidati trebaju da imaju osnovnu školu, a prednost imaju kandidati koji su radili u klaonici.

Pismene prijave se podnose u roku od 8 dana od dana objavljivanja oglasa na adresu: RO Veterinarska stanica Bihać, M. Vuković 18, Bihać.

•VELEPREHRANA•

I OVE GODINE IZ „VELEPREHRANE"

OBAVJEŠTENJE

o asortimanu, cijenama i uslovima prodaje robe za zimnicu

VOĆA I POVRĆA

- *krompir*
- *luk pogačar i jabučar*
- *luk bijeli*
- *sve vrste jabuka*
- *svježi kupus*
- *grah*

PRERAĐEVINE VOĆA I POVRĆA

- *grašak*
- *mahune*
- *ajvar*
- *krastavci*
- *paprika*
- *feteroni ljuti*
- *cikla*
- *paradajz pire*
- *miješana salata*
- *med*
- *sok od jabuka*
- *sok od borovnica*
- *tjestenina*
- *mesne konzerve*

SUHOMESNATA ROBA

- *slanina*
- *sudžuk*
- *majevički pršut*
- *mast*
- *svježe svinjske polutke*

USLOVI IZDAVANJA ZIMNICE

U periodu izdavanja zimnice cijene navedene u pregledu biće niže od 10-20% nego u maloprodaji, a zavisiće od kretanja cijena na tržištu.

OOSS mogu dogovoriti preuzimanje zimnice na dva načina: putem narudžbenice ili da od „Veleprehrane" preuzmu bonove u vrijednosti kupljene robe.

USLOVI PLAĆANJA

— gotovinski na blagajni OOUR-a.
— virmanskim nalogom u roku od 15 dana od dana preuzimanja robe.
— avaliranom mjenicom sa rokom dospijeća 90 dana, beskamatno, a koju je potrebno obezbijediti prilikom preuzimanja robe ili bonova. Mjenica se iskupljuje u tri jednake rate svakog mjeseca.

Isporuka zimnice počinje 1.10.1985. godine.

NOVINA U PLAĆANJU

Pojedinci mogu kupljenu zimnicu uplatiti na tekući račun s rokom od tri mjeseca beskamatno.

Za sve informacije obratiti se na telefon: 34-304, 39-578, 37-976, drugovima Blaževiću i Pašaliću.

OOUR „VELEPREHRANA"
BANJALUKA

AIPK RADNA ORGANIZACIJA ROBNI PROMET „POTKOZARJE"
BOSANSKA GRADIŠKA

Na osnovu odluke Radničkog savjeta radne organizacije br. 7464/43 - 6 od 25.9.1985. godine Komisija za prodaju osnovnih sredstava objavljuje

LICITACIJU

za prodaju osnovnog sredstva

Putničkog vozila IMV „reno" 18 TL, registarski broj BL212-78, godina proizvodnje 1979, u voznom stanju.

Početna cijena utvrđuje se u visini od 300.000 - dinara.

Licitacija će se obaviti usmenim javnim nadmetanjem, koje će se održati dana 25.10.1985. godine (PETAK), sa početkom u 12 sati u prostorijama radne organizacije u Bos. Gradišci, Ulica V. Vlahovića 1.

Pravo učešća na licitaciji imaju sva pravna i fizička lica koja izvrše uplatu kaucije u iznosu od 10% od početne cijene osnovnog sredstva koje se licitira.

Osnovno sredstvo može se razgledati uz prisustvo jednog člana komisije na dan 25.10.1985. godine od 7 do 11 sati u krugu radne organizacije, kada se može izvršiti i uplata kaucije na blagajni.

Prodaja se vrši po sistemu viđeno-kupljeno, čime se isključuje mogućnost prigovora na kvalitet licitiranog osnovnog sredstva.

Kupac snosi sve troškove oko prenosa vlasništva na izlicitiranom osnovnom sredstvu.

Kupac koji izlicitira osnovno sredstvo dužan je u roku od 5 dana od dana održavanja licitacije uplatiti izlicitiranu cijenu i isto preuzeti, jer se u protivnom smatra da je kupac odustao od kupnje, a istovremeno gubi pravo na uplaćenu kauciju.

KOMISIJA ZA PRODAJU OSNOVNIH SREDSTAVA

SOUR UNICEP, RO INDUSTRIJA SVILENIH TKANINA „SVILA" ČELINAC, VRŠI

ISPRAVKU

OGLASA

od 4.10.1985. godine za poslove i radne zadatke:

Pod br. 1. AUTO—MEHANIČAR - 1 izvršilac

- umjesto KV-auto-mehaničar sa 6 mjeseci radnog iskustva u struci treba da stoji:

VKV auto-mehaničar sa 6 mjeseci radnog iskustva u struci.

RO KLINIČKO—MEDICINSKI CENTAR BANJALUKA
OOUR DOM ZDRAVLJA BANJALUKA
HIGIJENSKO-EPIDEMIOLOŠKA SLUŽBA

OBAVIJEST

OBAVJEŠTAVAJU SE GRAĐANI I RADNE ORGANIZACIJE NA PODRUČJU SKUPŠTINE OPŠTINE BANJALUKA DA ĆE STRUČNE EKIPE OOUR-a DOMA ZDRAVLJA BANJALUKA U PERIODU OD 14.10. DO 6.11. 1985. GODINE IZVODITI OPŠTU JESENJU DERATIZACIJU GRADA.

AKCIJOM ĆE BITI OBUHVAĆENE SVE RADNE ORGANIZACIJE, STAMBENI OBJEKTI U DRUŠTVENOM I PRIVATNOM SEKTORU KAO I SLOBODNE POVRŠINE. OPŠTA DERATIZACIJA IZVODI SE PO ODLUCI SKUPŠTINE OPŠTINE I OBAVEZNA JE ZA GORE NAVEDENE.

MOLE SE RADNE ORGANIZACIJE I GRAĐANI DA OMOGUĆE NESMETAN RAD STRUČNIM EKIPAMA DOMA ZDRAVLJA BANJALUKA

ZA SVE INFORMACIJE MOŽE SE OBRATITI NA TELEFON DOMA ZDRAVLJA BANJALUKA 34-770.

IZJAVITE ZA ŠTAMPU

BANJALUKA

VRATIĆU SE U JUGOSLAVIJU

Marko Sandalj, mašinski inžinjer:

— Prije osamnaest godina sam otišao iz Radosavske u Kanadu. Sada živim u Kicheneru kod Toronta, gdje sam vlasnik najvećeg salona za prodaju automobila i opravku vozila. U svakom slučaju u dalekom svijetu sam uspio i posljednjih godina razmišljam da se vratim u domovinu, jer ljubav prema njoj je jača i veća od stečenog imetka.

DINAMIČAN POSAO

Slavica Zrnić, daktilograf:

— Već punih šest godina radim kao daktilograf i sada sam zaposlena u Okružnom sudu. Posao je veoma dinamičan i zanimljiv i vremenom sam ga zavoljela. Međutim, kada sam završila osnovnu, željela sam da se upišem u školu za milicionere, ali me je u tome otac spriječio.

TAKSISTI BI MOGLI I BOLJE

Nedo Ajdarić, taksi-vozač:

— S obzirom na to da su cijene benzina prije izvjesnog vremena nešto „skočile", i mogućnosti taksi-vozača za radom i zaradom su nešto manje. Međutim, kada bi svi taksisti pošteno radili, imali bismo mnogo više mušterija. Neke moje kolege često putnike voze u veoma prljavim i neispravnim kolima, i naplaćuju im „od oka" umjesto da uključe taksimetar.

OČEKUJEM POVRATAK SUPRUGA

Milka Kosanović, pravnik:

— Nakon dužeg odsustva, protekle godine sam se vratila iz Slovenije u rodni kraj, u Banjaluku. S obzirom na to da mi je suprug vojno lice, on je još na službi u Vrhniki i ja željno očekujem kada će dobiti prekomandu kako bismo svi bili na okupu. Ipak, u rodnom kraju sam se uspjela snaći prevashodno zahvaljujući pomoći roditelja.

Z. PAVLOVIĆ

ZANIMLJIVOSTI

Kako doživjeti 140 godina

Ukoliko ljudi budu voljni da izbjegavaju neumjerenosti modernog života, da se pridržavaju umjerene ishrane, da prihvate i druge promjene životnih navika — onda je logično očekivati produžetak životnog vijeka. Naučnici smatraju da će se maksimalni životni vijek produžiti u sljedećih sto godina sa sadašnjih 115 na 140 godina. Prosječna starost će biti oko 90 godina.

Naučnici su otkrili da su neke karakteristike starosti, kao opadanje pojedinih bioloških i mentalnih funkcija, u stvari, procesi bolesti, a ne neminovni procesi dugog života i da se neke od tih bolesti mogu spriječiti i izliječiti.

Presudan faktor slabljenja organizma u starosti (pored mnogih drugih faktora) jeste gubitak odbrambenih mehanizama imunološkog sistema, posebno onih mehanizama koji se bore protiv infekcije. Zbog toga upala pluca često predstavlja uzrok smrti među starim osobama. Suprotno tome, rak nije uobičajen uzrok smrti starijih — od njega oboljevaju i umiru najviše osobe između 45 i 65 godina, a poslije toga doba rizik opada.

Amerikanac dr Takaši Makinodan ističe da će biti moguće „manipulisanje imunološkim sistemom". Dva su prilaza u tom postupku: selektivno mijenjanje imunološkog sistema određenom dijetom i snižavanjem tjelesne temperature i liječenjem uz pomoć lijekova ili putem hirurških intervencija, ili pak onim što se za sada čini futurističkom mogućnošću — ponovnim obnavljanjem imunološkog sistema (njegovim „podmlađivanjem") pomoću ubrizgavanja imunoloških ćelija od mladog davaoca ili ubrizgavanjem sopstvenih ćelija koje su „zaleđene" u mladosti.

Dr Roj L. Valford, patolog iz Los Anđelesa, pronašao je da „umjerena ishrana", ali ne i „slaba ishrana", može znatno da produži životni vijek, ali ne i prosječnu dužinu života. Poslije mnogih eksperimenata, ovaj ljekar je došao do zaključka da postepenim smanjivanjem unošenja kalorija na oko 40%, nego što je potrebno za „normalnu tjelesnu težinu", ljudi mogu doživjeti i 140 godina. Istovremeno, smatra taj naučnik, slabljenje tjelesne funkcije, koje „ide" s godinama, usporiće se.

Naučnici smatraju da je za dug životni vijek veoma važno i „životno zadovoljstvo" kao i društveni kontakti i veze. Stručnjaci na Univerzitetu u Los Anđelesu pratili su životne navike oko 5000 osoba i ustanovili su da je stopa smrtnosti dvostruko viša među muškarcima i više nego trostruko veća među ženama sa slabijim društvenim vezama u poređenju sa onima koji su imali brojne društvene kontakte.

D.T.

RADIO-PROGRAM

SUBOTA, 12. i NEDJELJA, 13. oktobra

BANJALUKA

SUBOTA

Program emituje na ST 280 metara (1071 kHz) i UKT 95,9 MHz

7,00 — Najava programa
7,05 — MUZIKA — NOVOSTI — MUZIKA
7,30 — Vijesti
7,45 — Oglasi i obavještenja
8,00 — Mi predlažemo — vi birate
9,00 — GOST PROGRAMA
10,00 — Hit programa
10,10 — Rezervisano vrijeme
10,20 — Magazin sedam
11,00 — SPORTSKI ŽURNAL
11,20 — Radio-radar
12,00 — Završetak programa
Od 12,00 do 07,00 — PRVI PROGRAM RADIO—SARAJEVA

NEDJELJA

7,00 — Najava programa
7,05 — MUZIKA — NOVOSTI — MUZIKA
7,30 — Vijesti
7,45 — Oglasi i obavještenja
8,00 — AIPK BOSANSKA KRAJINA NA TALASIMA KRAJIŠKIH RADIO-STANICA
8,30 — Poželjeli ste — izvodimo
10,00 — JEDINSTVENI U ODBRANI I ZAŠTITI
10,20 — Magazin sedam
11,00 — Muzika za nedjeljno raspoloženje
11,30 — EMISIJA NA UKRAJINSKOM JEZIKU
12,00 — Završetak programa
Od 12,00 do 01,00 — PRVI PROGRAM RS

BOSANSKA GRADIŠKA

SUBOTA

8,00 — Početak i najava programa
8,05 — Muzika-informacije-muzika
8,50 — Oglasi i obavještenja
9,00 — Odabrali smo za diskofile
9,30 — Vijesti i sportska hronika
9,40 — Narodna muzika
10,00 — Iz melodije u melodiju
11,00 — „KABARE 202" — zabavno-muzička emisija
12,00 — Odjava i završetak programa Radio-Bosanske Gradiške
12,00 — 14,00 — ZAJEDNIČKI PROGRAM RADIO-STANICA BiH (Susret na talasu)

NEDJELJA

7,55 — Početak i najava programa
8,00 — Zelena polja — emisija za poljoprivrednike i selo
8,30 — Želite, čestitate, pozdravljate, I dio
9,00 — Oglasi i obavještenja
9,10 — Želite, čestitate, pozdravljate, II dio
10,00 — HUMORISTIČKI RADIO-TALAS
10,10 — Želite, čestitate, pozdravljate — do kraja programa
(u 12,00 VIJESTI)

PRNJAVOR

Program emituje na srednjim talasima 1341 kiloherc i UKT 98,3 megaherca

SUBOTA

9,00 — Najava „Subotnjeg revijalnog programa Radio-Prnjavora"
9,03 — Reklamne poruke iz radnih kolektiva, oglasi i obavještenja
10,00 — TEMA REVIJALNOG PROGRAMA: Uz 25-godišnjicu osnivanja Narodnog univerziteta „Đuro Pucar Stari". Četvrt stoljeća rada Dana kulture Prnjavora, dvosatna muzička emisija
12,00 — Zajednički program radio-stanica BiH
14,00 — POMAK — prnjavorske omladinske aktuelnosti
16,00 — Odjava programa

NEDJELJA

7,58 — Najava „Nedjeljnog aktuelno-informativnog i zabavnog programa Radio-Prnjavora"
8,00 — AIPK „Bosanska krajina" na talasima krajiških radio-stanica
8,30 — Muzika emisija iz programa „Vaše želje čestitke i pozdravi iz sata u sat, vijesti, informacije, osvrti i komentari"
16,00 — Odjava programa

SRBAC

NEDJELJA

8,00 — Nedjeljni program Radio-Srpca (muzika, EPP, oglasi,
Nedjeljom za selo, AIPK na talasima, reportaže, želje...)
12,00 — Odjava i završetak emitovanja

BOSANSKA DUBICA

SUBOTA

11,00 — Najava i pregled programa
11,05 — Za svakog ponešto
11,30 — Želje slušalaca
12,00 — Zajednički program RS BiH
14,00 — Emisija za selo
14,30 — Vijesti
14,33 — Program za mlade
15,30 — PROTEKLE SEDMICE U NAŠOJ KOMUNI
15,45 — Obavještenja, muzika, oglasi
16,00 — Dnevnik Prvog programa RS
16,30 — U subotnje predvečerje
17,00 — Odjava programa
NEDJELJOM NE EMITUJEMO RADIO—PROGRAM

JAJCE

SUBOTA

9,00 — Najava programa
9,10 — Vijesti
9,15 — Zanimljivosti iz komune
10,00 — Revija želja, čestitki i pozdrava...
11,00 — Odjava programa

INFORMATOR

BANJALUKA

KOZARA — Razidite se šta ste zinuli (francuski komedija) u 11, 16, 18 i 20 sati.

— VRBAS — SUPER NJUŠKALO (američki, avanturistički) u 16, 18 i 20 sati.

PALAS — velika sala — RATNE IGRE (američki triler) u 10, 16, 18 i 20, a u 22 sata ŽENA SA CRVENIM ŠEŠIROM (japansko-njemački, erotski), PALAS — mala sala — ŠEST ŠVEĐANKI NA BENZINSKOJ PUMPI (zapadnonjemački, erotski) u 15,30, 18,30 i 20,30, a u 10 sati američki crtani ANA IANDI.

DJEČIJE POZORIŠTE

Nema predstave

DOM KULTURE

Nema programa

UMJETNIČKA GALERIJA

Stalna postavka.

STALNA POSTAVKA SPOMEN-ZBIRKE DRAGINJE I VOJE TERZIĆ nalazi se u Ulici Vladimira Nazora 19

MUZEJ BOSANSKE KRAJINE

Stalna izložbena postavka muzeja je otvorena svakog radnog dana, osim ponedjeljka, od 9 do 15 časova, subotom, nedjeljom i praznikom od 9 do 12 časova.

NARODNO POZORIŠTE

U subotu gostuje Narodno pozorište iz Sombora u 19,30 predstavom KABARE Duška Radovića.

BIBLIOTEKA

Odjeljenja u Domu radničke solidarnosti rade svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7,30 do 19 sati.

Odjeljenje u Mejdanu radi svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7,30 do 19 sati.

Odjeljenje u Budžaku radi ponedjeljkom i utorkom od 15 do 19, srijedom, četvrtkom i petkom od 10 do 15 sati.

DEŽURNA APOTEKA

Noćno dežurstvo ima apoteka 1. maj u Ulici Vladimira Nazora 21, telefon 21—914.

VAŽNIJI TELEFONI:

SUP 92
Vatrogasci 93
Hitna pomoć 94
Bolnica 33-725 (stara lokacija) i 38-111 (Paprikovac).
Autobuska stanica 45-355
Željeznička stanica 31-229
Taksi-stanica 22-222
Inspekcija 32-100
Dežurna inspekcija 32-354
Elektrobanjaluka 42-555
Servis za hitne popravke stanova 45-404
Atlas 31-995
Inex-turist 21-261
Putnik 43-900
Turist-biro 35-082
Slavnik Koper 31-113
Mladost BiH 39-835
— Centar za obavještenja 985.

Služba za interventne kvarove „Vodovoda i kanalizacije" tel. 40-811 i 40-815

POLASCI VOZOVA

Izmijenjeni red vožnje željeznice važi od 2. 6.1985. godine.

Za Sarajevo: 0,56 (brzi), 02,00 (brzi) 06,07 (olimpik), 9,26 (brzi), 13,15 (brzi), 16,05 (brzi) i 18,10 (poslovni).

Za Zagreb: 01,11, 03,13, 04,12, 09,57 (poslovni), 15,06 i 16,22.

Za Beograd: 06,53 (poslovni, a od Rume se odvaja za Novi Sad), 10,01 (putnički do Doboja, iz Doboja brzi u 14,00), 14,50 (putnički do Doboja, iz Doboja u 17,32), 22,45 putnički do Doboja, iz Doboja u 01,38.

DOLASCI VOZOVA

Iz Sarajeva: 01,08, 03,00 (brzi), 09,55 (poslovni), 15,04 (brzi), 16,16 (brzi), 20,10 (poslovni).

Iz Zagreba: 00,42, 01,52, 13,12, 16,02 (brzi), 18,08 (poslovni), 21,42 (ubrzani).

Iz Beograda: 05,35, 08,25, 13,28, 16,16, 19,05, 21,57.

VANREDNI VOZOVI

Svake nedjelje BANJALUKA — MARIBOR u 13,25 i DOBOJ — BANJALUKA — LJUBLJANA u 14,01...

POLASCI AUTOBUSA IZ BANJALUKE

ZA ZAGREB: 01,20, 02,00, 03,00, 05,30, 06,00, 07,45, 08,30, 09,30, 11,00, 12,00, 12,40, 13,15, 14,30, 15,10, 15,20, 17,00, 18,15, 19,24, 20,00.

ZA BEOGRAD: 05,00, 06,00, 09,30, 15,00, 17,00, 23,30

ZA LJUBLJANU: 01,20, 08,20, 12,00, 13,15, 15,10, 19,25.

ZA SARAJEVO: 00,30, 08,00, 12,00, 00,45 (u prolazu u 10,00, 13,35 i 15,15).

ZA KRANJSKU GORU: 13,15.

ZA TUZLU 05,35 i 15,45

ZA DUBROVNIK: 20,20, 22,00, 24,00 (polasci u prolazu)

ZA MOSTAR: 06,00, 13,00 (preko Bugojna, Prozora i Jablanice) 11,26 (u prolazu) 22,00.

ZA BIJELJINU: u 11,00 (iz Prnjavora u 12,15 i Dervente u 14,40 sati).

ZA NOVI SAD: u 13,00 (u 14,05 iz Prnjavora, iz Dervente u 14,40).

ZA DERVENTU: u 12,00 sati.

ZA PRIJEDOR: u 4,45 sati.

ZA KUKOLJE i SRBAC: u 6,15 a povratak iz Srpca u 11 sati.

ZA SRBAC: u 17,15.

AUTOBUS NA RELACIJI BANJALUKA — LUŠCI-PALANKA u povratku saobraća preko PRIJEDORA umjesto BRONZANOG MAJDANA sa polaskom iz LUŠCI-PALANKE u 5,45, SANSKOG MOSTA 6,35 i PRIJEDORA u 7,10 sati.

ZA ROVINJ: 7,45, 19,45

ZA RIJEKU: 6,00, 7,45, 22,00.

ZA UMAG: 6,00.

ZA SPLIT: 6,40, 21,15, 8,30 (u prolazu)

ZA ŠIBENIK: 7,30, 22,30.

BOSANSKA GRADIŠKA

U Domu kulture u 10, 18 i 20 sati prikazuje se film POLICIJSKA AKADEMIJA

NARODNA BIBLIOTEKA u gradskom Domu kulture otvorena je ponedjeljkom i srijedom od 10 do 17 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom od 10 do 14 sati. GRADSKA ČITAONICA u Bosanskoj Gradišci radi od 10 do 18 sati, a subotom od 7 do 13 sati. Odjeljenje biblioteke u Novoj Topoli (u zgradi SUBNOR-a) radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 12 do 15 sati. Istim danima knjige se izdaju i u odjeljenju biblioteke u Orahovi (Domu kulture) od 17 do 20 sati.

Stalna izložba „Putevi pobjede" otvorena je od 10 do 13 u Radničkom domu. U Spomen-domu „Lepa Radić" u Gornjim Podgradcima postavljena je izložba „Revolucionarna prošlost Gornjih Podgradaca".

APOTEKA u Ulici maršala Tita broj 11 (telefon 813-130) radi od 7 do 19 sati. Otvara se i u 21 sat za hitne slučajeve. Apoteka kod bolnice radi od 7 do 14 sati. Nedjeljom i praznikom apoteka radi od 9 do 11 sati, otvara se i u 13, 16, 19 i 21 sat.

Medicinski centar u Bosanskoj Gradišci — 813-433.

Autobuska stanica u Bosanskoj Gradišci — 813-500.

Turist-biro 813-080

Taksi-stanica 811-716.

„Elektro-Bosanska Gradiška" 813-344.

ČELINAC

U Domu kulture u 13 i 19,30 sati prikazuje se film POLICAJAC IZ BRONKSA

Dežurna apoteka Doma zdravlja radi od 7 do 15 sati, osim subote, telefon 850-047. Hitna pomoć Doma zdravlja radi od 15 do 07. Dom zdravlja radi od 7 do 15 sati svaki dan osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-015 — Narodna biblioteka „Ivo Andrić" radi svaki dan od 7 do 15 sati, osim nedjelje i državnih praznika Telefon 850-013. Autobuska stanica 850-139.

KOTOR-VAROŠ

Apoteka radi od 7 do 19 sati, a subotom od 7 do 14 sati. Hitna pomoć Doma zdravlja 880-001. Dežurna vatrogasna služba 880-104. Biblioteka radi od 7 do 19 sati.

LAKTAŠI

Nema kino-predstave

Narodna biblioteka „Veselin Masleša" radi od 7 do 15 sati, a nedjeljom ne radi. Hitna pomoć Doma zdravlja, telefon broj 830-250. Apoteka radi od 7 do 19 sati, subotom od 7 do 14 sati, telefon 830-030. Dobrovoljno vatrogasno društvo 830-006.

PRNJAVOR

U Domu kulture prikazuje se film POSLJEDNJI TALAS

SKENDER-VAKUF

Nema kino-predstave.

Biblioteka, pozajmno odjeljenje, radi svaki dan od 7,30 do 15,30 sati, a ponedjeljkom od 10 do 16 sati. Dom zdravlja radi od 7,30 do 15,30 sati, telefon 890-611. Opštinski centar za obavještenje radi od 00 do 24 sata, telefon 890-620.

SRBAC

Apoteka 840-003. Dobrovoljno vatrogasno društvo 840-150. Biblioteka 840-038.

DEŽURNA STRANA

JUBILEJI

ČETIRI DECENIJE UDRUŽENJA NOVINARA BiH

SARAJEVO, 11. oktobra (Tanjug) - Udruženje novinara Bosne i Hercegovine danas je u Sarajevu svečanom sjednicom svoje Republičke konferencije obilježilo četiri decenije od osnivanja i uspješnog djelovanja. Referat o pređenom putu podnio je predsjednik Udruženja Smiljko Šagolj.

Svečanom dijelu današnje sjednice prisustvovali su najviši predstavnici SR BiH među kojima su bili predsjednik CK SK BiH Mato Andrić i član Predsjedništva Republike Hajra Marjanović.

U radnom dijelu današnje sjednice Republička konferencija Udruženja novinara BiH razmatrala je aktuelne zadatke svoga članstva i organizacija u pripremama za izbore, kongrese društveno-političkih organizacija i na realizovanju narodnog zajma za zapošljavanje.

Iako novinari BiH slave 11. oktobar kao svoj dan, naše udruženje je mnogo ranije rođeno - rekao je Smiljko Šagolj. Rođeno je u prvim danima revolucije, u jedinicama, kroz biltene, kroz ratne redakcije Oslobođenja, krajiška izdanja, Borbe, kroz TANJUG FRONT SLOBODE i GLAS.

NAKON PREVRTANJA LOKOMOTIVE NA ŽELJEZNIČKOJ STANICI U BOSANSKOM NOVOM

ZASTOJ NA PRUZI

BOSANSKI NOVI, 11. oktobra - Nakon prevrtanja elektrolokomotive teretnog voza broj 51-125 na kolosijeku teretne stanice u Bosanskom Novom redovni saobraćaj na relaciji Zagreb-Sarajevo, preko Bosanskog Novog i prema Bihaću, bio je obustavljen juče od 15 sati i 15 minuta, do 16 sati i 50 minuta. Redovni vozovi, koji su saobraćali na toj relaciji, upućivani su preko Vrpolja, dok su putnici koji putuju na relaciji Banjaluka - Zagreb i obratno prevoženi autobusom od sela Blagaj do Bosanskog Novog u oba pravca. U ovoj saobraćajnoj nesreći, koja se zbila nakon udaranja elektrolokomotive u grudobran (a uzrok je kvar na lokomotivi ili nepažnja mašinovođe, što se još utvrđuje), nije bilo žrtava ni povrijeđenih, a materijalna šteta je velika.

F. K.

NA MARŠU PLANINARA U SUBOTICI

UČESTVUJU I BANJALUČANI

BANJALUKA, 11. oktobra - U tradicionalnom pohodu pod nazivom „Tragom oslobodilaca Subotice", koji će se održati u subotu, 12. oktobra, učestvovace, banjalučki planinari. Ovaj pohod održava se u čast jubileja 40-godišnjice oslobođenja od fašizma, 35-godišnjice samoupravljanja u Hemijskoj industriji „Zorka" i 25-godišnjice formiranja i rada Planinarsko-smučarskog društva „Zorka" iz Subotice, sa kojim banjalučko-planinarsko društvo Kozara njeguje uspješnu saradnju.

U jednodnevnom maršu, u kome će učestvovati planinari iz cijele zemlje, marširaće i 50 mladih Banjalučana, članova planinarske sekcije, zaposlenih u Vazduhoplovnom zavodu „Kosmos" i Tvornici obuće „Bosna".

Ž. L.

OK SAVEZA KOMUNISTA KOTOR—VAROŠA O IZBORIMA

STVORITI KLIMU POVJERENJA

KOTOR—VAROŠ, 11. oktobra - Na današnjoj sjednici Opštinskog komiteta SK usvojen je program izborne aktivnosti u opštinskoj organizaciji SK, prema kojem će se do kraja decembra u svim organizacijama završiti izbor. U radu sjednice učestvovao je Draško Popović, član Predsjedništva CK SKBiH, koji je ukazao na potrebu da se u predstojećim aktivnostima stvori takva klima u kojoj će komunisti u svakoj sredini utvrditi uzroke postojećih teškoća i iznaći način njihovog prevazilaženja. Kako izaći iz ekonomske krize i kako prevazići zastoj u razvoju samoupravljanja - ostala su pitanja na koja u izbornoj i pretkongresnoj aktivnosti treba pofražiti i naći odgovore - naglasio je Draško Popović.

U nastavku sjednice razmatrana su aktuelna i idejno-politička pitanja razvoja poljoprivrede i sela.

D. KEREZOVIĆ

U PONEDJELJAK U BEOGRADU

POČINJE SUĐENJE VLAHOVIĆU

BEOGRAD, 11. oktobra (Tanjug) - Tragičan epilog svađe, u kojoj je 9. jula ove godine u Beogradu ubijen tadašnji direktor Savezne direkcije za robne rezerve Dušan Papić, dobice uskoro krivično-pravni ishod. U ponedjeljak, 14. oktobra, na optuženičku klupu pred Krivičnim vijećem beogradskog Okružnog suda, sješće bivši direktor Savezne direkcije za rezerve industrijskih proizvoda Momčilo Vlahović (49). Prema kvalifikaciji iz optužnice Okružnog javnog tužilaštva, on će odgovarati za ubistvo iz niskih pobuda.

HUMANE AKCIJE

ŠVEDSKA POMOĆ ETIOPIJI

ADIS ABEBA, 11. oktobra (Tanjug) - Švedska vlada je odobrila sušom ugroženoj Etiopiji pomoć od 4,5 miliona dolara za istraživanje novih izvora vode i bolje snabdijevanje stanovništva. To je saopšteno u etiopskoj komisiji za pomoć i obnovu (RRC) u Adis Abebi.

ZRAKOPLOVSTVO

MODELARSKO TAKMIČENJE „KUP REPUBLIKE"

ZAGREB, 11. oktobra - (Tanjug) - Sportski aerodrom Lučko, nedaleko od Zagreba bit će ovog vikenda domaćin 21. međunarodnog modelarskog takmičenja „Kup Republike". Za tu tradicionalnu međunarodnu smotru koja se održava u organizaciji Zrakoplovnog saveza Hrvatske prijavljeno je oko 130 takmičara iz Holandije, Austrije, Italije, Mađarske, SR Njemačke, te najbolji predstavnici jugoslovenskih klubova. Nadmetanja će se odvijati u tri discipline - jedrilice, modeli na pogon gumom i modeli na pogon motora, (kako se ta priredba nalazi u međunarodnom kalendaru, rezultati će se vrednovati za bodovnu rang-listu Međunarodnog zrakoplovnog saveza.

IZ OKRUŽNOG SUDA U BIHAĆU

SUĐENJE POSLOVOĐI

BIHAĆ, 11. oktobra - Danas je Veliko krivično vijeće Okružnog suda u Bihaću, kome je predsjedavao sudija Žarko Ćućković nakon dvodnevnog pretresa odgodilo suđenje Čedi Saviću (27) iz sela Mladikovine kod Teslića. Kako stoji u tužbi on kao poslovođa kantine radničkog naselja OOUR-a „Borovača" u Bosanskom Grahovu u periodu od 1. januara 1984. godine do 5. marta 1985. godine uzimao iz kantine novac i robu i za sebe prisvajao. Na taj način on je OOUR-u „Borovača" nanio štetu od tri miliona 705 hiljada 460,70 dinara. U toku pretresa optuženi se branio da nije prisvojio toliki novac, već samo milion i 50 hiljada dinara. Zato je sudsko vijeće donijelo odluku da se pretres prekine radi pribavljanja novih dokaza i saslušanja novih svjedoka.

D. m.

SPORT

ODBOJKAŠKI TURNIR

BIHAĆ, 11. oktobra - U Sisku će se 11. i 12. oktobra održati dvodnevni, tradicionalni turnir u odbojci na kojem pored domaćina „Metalca", učestvuju „Vijor-sport", „Mladost-monter" iz Zagreba i „Krajinametal" iz Bihaća.

F. P.

KURS U DINARIMA

PBS — OSNOVNA BANKA BANJALUKA

KURSNA LISTA

(formirana 11. oktobra 1985. godine)

Zemlje	Valuta	Kupovni za devize	Prodajni za devize
Austrija	100 šilinga	1547.34	1551.99
Belgija	100 franaka	528.74	530.33
Danska	100 kruna	2984.71	2993.67
Francuska	100 franaka	3562.49	3573.19
Holandija	100 florina	9634.44	9663,39
Italija	100 lira	16.07	16.12
Norveška	100 kruna	3740.55	3651,49
SR Njemačka	100 maraka	10875.88	10908.56
Švajcarska	100 franaka	13245.35	13285,15
Švedska	100 kruna	3601.94	3612,77
Japan	100 jena	133.96	134.36
V. Britanija	1 funta	407.31	408.54
Kanada	1 dolar	211.23	211.87
SAD	1 dolar	288.69	289.56
Australija	1 dolar	203.24	203.85

Kupovni i prodajni kursevi za devize primjenjuju se od 14 sati 11. oktobra 1985. godine, a kursevi za efektivu od 2. oktobra 1985. godine.

TV

SUBOTA, 12. oktobra

PRVI PROGRAM

12,05 - Pregled programa
- REPRIZNI PROGRAM
12,10 - „Bijelo dugme" i „Indeksi" - zabavno-muzička emisija
12,55 - Reportaža za mobilizacijsko-taktičke vježbe „Romanija 085"
13,55 - Bileća: Svečanosti revolucionarne pjesme 85, snimak
15,00 Sedam TV-dana
15,30 - BOKS: Slobodan Kačar - Ozbi, snimak
16,15 - Popveka zvoni, narodna muzika
16,45 - Dnevnik I
17,00 - PJ u košarci: Crvena zvezda - Bosna, I poluvrijeme
17,50 - Košarka: II poluvrijeme
18,30 - Živjeti s prirodom, dokumentarni program
19,15 - Crtani film
19,00 - Dnevnik II
19,55 - TV - spot
20,00 - „Borna kola" - američki igrani film
21,40 - Vijesti
21,45 - Sedam svjetskih dana
21,55 - Vikend-program
23,25 - Pregled programa za nedjelju

DRUGI PROGRAM

13,45 - Pregled programa
13,50 - Jugoslavijo, dobar dan - informativno-zabavna emisija
14,20 - Visibabe i maheri - čehoslovački igrani film
15,45 - Zlatar 85 - festival dječije kajakavske popevke, snimak
16,45 - Pomoc ocu - istočnonjemački igrani film za djecu
18,10 - Tale - domaća serija, repriza
19,00 - Spomenar - narodna muzika
19,30 - Dnevnik
20,00 - Zvezde koje ne tamne: „Bob Marli" - zabavna muzika
20,30 - Čovjek i vrijeme - dokumentarni program
21,00 - Studio 2
21,05 - Šahovski komentar meča Karpov - Kasparov
21,50 - Frojd - serijski film
22,50 - TV - galerija - emisija iz kulture
23,20 - Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA, 13. OKTOBRA

PRVI PROGRAM

10,15 - Najava programa
10,20 - Vijesti
10,30 - Muzički tobogan, nedjeljno prijepodne za djecu
11,58 - EPP
12,00 - Znanje - imanje
14,00 - Mali koncert: Nataša Popović - Svelidze
14,15 - Hazarder - serijski film.
15,15 - Sastanak bez dnevnog reda
17,10 - EPP
17,15 - Ljubavna pisma, američki igrani film
18,55 - Skubi Du, crtana serija
19,20 - Opus
19,30 - DNEVNIK II
19,55 - TV-spot
20,00 - Priče iz fabrike, igrana serija
21,05 - EPP
21,10 - Sportski pregled
21,55 - EPP
22,00 - More, ljudi, obale, dokumentarno-zabavna reportaža
22,30 - DNEVNIK III
22,50 - Pregled programa za ponedjeljak

DRUGI PROGRAM

10,25 - Najava programa
10,30 - Pucanj, domaći TV-film
12,00 - Dubrovačke ljetne igre: Koncert Tamare Smirnove
14,35 - Najava programa
14,40 - Na četiri točka, emisija o saobraćaju i turizmu
15,00 - Muzičko popodne: Međunarodno takmičenje muzičke omladine
16,30 - Srbija naše mladosti, specijalna emisija
17,00 - PJ u rukometu: Crvenka - Crvenazvezda,
18,25 - Finale turnira u kuglanju svjetskih prvaka, snimak
19,00 - PJ u fudbalu: Partizan - Hajduk, reportaža
19,30 - DNEVNIK
19,55 - EPP
20,00 - Gradovi: London Džonatana Milera, kanadska dokumentarna serija
20,45 - Studio 2
21,00 - EPP
21,05 - TV-kinoteka: „Bakonja fra Brne", domaći igrani film
22,45 - Crnogorska kulturna riznica, dokumentarna emisija

VRIJEME

IZVJEŠTAJ REPUBLIČKOG HIDROMETEOROLOŠKOG ZAVODA BiH

SUNČANO

ZA BOSANSKU KRAJINU: Ujutro svježe sa maglom po kotlinama. Preko dana sunčano i malo oblačno. Najveća dnevna temperatura od 18 do 22 stepena.

ZA BANJALUKU: Malo do umjerenc oblačno i sunčano. Dnevna temperatura oko 20 stepeni.

ZA NAREDNA DVA—TRI DANA: U ovom periodu očekuje se zahlađenje i prolazno naoblačenje sa kišom. Na planinama je moguć i snijeg. Temperatura u padu.

VODOSTAJ: Una - Bihać 4 cm, bistra, temperatura vode 13 stepeni. Una - Bosanski Novi -50 cm, bistra, temperatura vode 12 sepeni. Sana - Sanski most 109 cm, bistra, temperatura vode 14 stepeni. Vrbas - Banjaluka 54 cm, bistar, temperatura vode 14 stepeni. Vodostaj u stagnaciji.

DAVID ŠTRBAC

Miro Mladenović

GLAS

REDAKCIJA Ulica AVNOJ-a 93. Telefon: direktor i odgovorni urednik 34-417. Redakcija 37-979, 37-977, daktilografi 34-449. Oglasno u Ulici Veselina Masleše 13, telefon 34-448. Teleks 45-208 YU GLAS, OOUR Novinska djelatnost Banjaluka, žiro-račun broj: 10500-603-4106 kod SDK Banjaluka. Pretplata za SFRJ: jednomjesečna 800 dinara, tromjesečna 2.400 dinara, polugodišnja 4.800 dinara, godišnja 9.600 dinara, samo za „Nedjeljni Glas" 1.660 dinara godišnje. Pretplata za inostranstvo: jednomjesečna 1.600 dinara, tromjesečna 4.800 dinara, polugodišnja 9.600 dinara, godišnja 19.200 dinara, samo za „Nedjeljni Glas" 3.320 dinara. Uplate na devizni račun broj: 10500-620-71000-552 kod Privredne banke Sarajevo, Osnovne banke Banjaluka. Rješenjem Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku, kulturu i fizičku kulturu SR BiH broj 02-4153/82 „Glas" je oslobođen plaćanja poreza na promet.